

บทที่ 5

จดหมายนักโทษ: การจำยอม การต่อรอง และการต่อต้านเชิงอำนาจ

การเขียนจดหมายเป็นการสื่อสารที่นักโทษใช้เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตนเองในการหลีกเลี่ยงหนีความเป็นจริงชั่วขณะนั้น (Escapist instrument) เป็นการสร้างความเป็นส่วนตัว (Privacy) เพื่อให้หลุดจากสภาพความเป็นจริงในคุกเป็นการเขียนจินตนาการเพื่อปลดปล่อยความรู้สึกกดดันและทุกข์ทรมานทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ดังนั้น จดหมายจึงเป็นสื่อที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของนักโทษจนแทบจะกล่าวได้ว่าเป็นพื้นที่หลัก ซึ่งนักโทษต่างชาตินิยมใช้ในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอก แม้การเขียนจดหมายจะอยู่ภายใต้กฎระเบียบวินัยข้อบังคับของคุกในการจำกัดอิสรภาพในการสื่อสารของนักโทษต่างชาติเหล่านี้ก็ตาม

ในบทนี้จะเป็นการวิเคราะห์เนื้อหาและรูปแบบจดหมายของนักโทษต่างชาติ เพื่อให้ทราบว่า ภายใต้กฎระเบียบวินัยข้อบังคับในการจำกัดอิสรภาพในการสื่อสารของคุกนี้ นักโทษต่างชาติมีการเขียนเนื้อหาและสร้างรูปแบบของจดหมายอย่างไร ในการมีปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจต่อการจัดระเบียบวินัย (Discipline) ในบริบทของคุก ทั้งมิติในการจำยอม การต่อรอง และการต่อต้าน ซึ่งจะมีรายละเอียดของหัวข้อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. จดหมาย: ตัวแทนการสำแดงอำนาจต่ออำนาจ
2. รูปแบบการสื่อสารของจดหมาย: ตัวแทนปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจกับการจัดระเบียบวินัยในบริบทของคุก
3. เนื้อหาการสื่อสารของจดหมาย: ปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจต่อการจัดระเบียบวินัยในบริบทของคุก
 - 3.1 การจำกัดพื้นที่
 - 3.2 การจำกัดอิสรภาพทางร่างกาย
 - 3.3 การจำกัดอิสรภาพทางจิตใจและพฤติกรรม
 - 3.4 การจำกัดอิสรภาพทางการสื่อสาร
 - 3.5 การจำกัดอิสรภาพทางเพศ

จดหมาย: ตัวแทนการส่งอำนาจต่ออำนาจ

จากทฤษฎีว่าด้วยอำนาจของมิเชล ฟูกูเกต์ ที่แสดงทัศนะว่า อำนาจมีทั้งด้านบวกและด้านลบ จึงทำให้สามารถมองเห็นและวิเคราะห์ได้ว่า การจัดระเบียบวินัยในด้านต่าง ๆ ในบริบทของคุณเป็นการแสดงให้เห็นถึงการใช้อำนาจของคุณต่อนักโทษ ซึ่งเป็นอำนาจด้านลบ แต่อำนาจด้านบวกของคุณก็คือ การอนุญาตหรือเปิดโอกาสให้นักโทษได้สร้างปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจต่อคุณได้ในกรอบของการจัดระเบียบวินัยที่คุณกำหนดให้และคงไม่มีใครจะปฏิเสธได้ว่าการจัดระเบียบวินัยเหล่านี้ก็คือ วิธีการลงโทษนักโทษผู้กระทำความผิดอีกรูปแบบหนึ่งนั่นเอง

ตามทฤษฎีว่าด้วยอำนาจนี้ ผู้วิจัยพบว่านักโทษจะมีปฏิริยาอย่างใดอย่างหนึ่งต่ออำนาจการจัดระเบียบวินัยของคุณไม่ว่าจะเป็นการจำยอม การต่อรองหรือการต่อต้านเชิงอำนาจเนื่องจากคุณเป็นพื้นที่ปิดซึ่งบุคคลภายนอกไม่สามารถเข้ามารับรู้ได้ถึงปฏิริยาของนักโทษต่อการจัดระเบียบวินัยของคุณ แต่จากการที่คุณอนุญาตให้นักโทษสามารถติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอกได้หลายรูปแบบ เช่น การเยี่ยมของญาติ การโทรศัพท์ การเขียนจดหมายธรรมดา การส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) และการประชุมทางไกลผ่านกล้องวิดีโอ (Video Conference) จึงทำให้บุคคลภายนอกสามารถรับรู้ถึงปฏิริยาตอบโต้ของนักโทษได้ โดยผ่านรูปแบบการสื่อสารเหล่านี้

ในท่ามกลางการสื่อสารหลากหลายประเภทดังกล่าว จดหมายเป็นรูปแบบหนึ่งของการติดต่อสื่อสารของนักโทษที่นิยมใช้กันมากที่สุดหรือมากกว่ารูปแบบอื่น ๆ เนื่องจากสามารถส่งข้อความและเนื้อหาได้มาก มีเวลาเรียบเรียงกลั่นกรองเนื้อหาก่อนทำการส่งและประหยัดค่าใช้จ่ายในการสื่อสาร โดยเฉพาะจดหมายของนักโทษต่างชาติ ซึ่งนักโทษต่างชาติจะมีความแตกต่างจากนักโทษชาวไทยทั้งทางวัฒนธรรม การดำเนินชีวิตประจำวัน อาหารการกิน ทัศนคติ ความเชื่อและศาสนา ความแตกต่างเหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหาต่อนักโทษต่างชาติมากกว่านักโทษชาวไทย ดังนั้นนักโทษต่างชาติจึงใช้จดหมายเป็นช่องทางการสื่อสารในการนำปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ไปสู่บุคคลภายนอกได้รับรู้และเกิดเป็นความช่วยเหลือตามมา

ด้วยเหตุดังกล่าว จดหมายจึงกลายเป็นช่องทางการสื่อสารเชิงอำนาจของนักโทษต่างชาติ โดยนักโทษต่างชาติจะใช้ช่องทางของจดหมายในการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจจากการจัดระเบียบวินัยของคุณเพราะเนื้อหาและรูปแบบของจดหมายที่นักโทษต่างชาติส่งออกนอกคุกจะสะท้อนให้เห็นถึง การมีปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจกับอำนาจของคุณได้อย่างชัดเจนมากกว่าจดหมายของนักโทษชาวไทย

เนื่องจากคุณได้ให้สิทธิพิเศษบางอย่างหรือให้สิทธิแก่นักโทษต่างชาติมากกว่านักโทษชาวไทย เช่น สามารถเขียนเกินบรรทัดที่กำหนดไว้ได้ อีกทั้งนักโทษต่างชาติยังได้รับการคุ้มครองดูแลจากสถานทูตของประเทศตนเอง รวมทั้งการคุ้มครองจากข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการปฏิบัติต่อนักโทษขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งประเทศไทยได้ลงนามยอมรับเพื่อนำมาปฏิบัติทำให้จดหมายต่างชาติทุกฉบับจะต้องถูกส่งไปถึงผู้รับเพราะ ถ้าจดหมายไม่ถึงผู้รับหรือเกิดการสูญหาย นักโทษต่างชาติก็จะทำการร้องเรียนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องผ่านทางสถานทูตของตน ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้

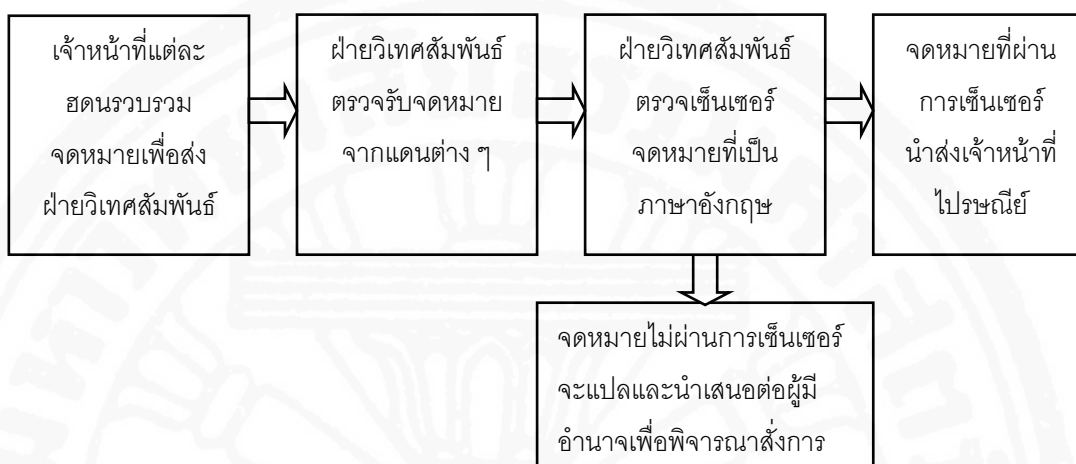
ทั้งนี้ จากการศึกษากระบวนการสื่อสารผ่านจดหมายนักโทษ: บทวิเคราะห์อำนาจและการจัดระเบียบวินัยแห่งคุณ ผู้วิจัยเห็นลักษณะพิเศษของช่องทางการสื่อสารดังกล่าวจึงเกิดความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยต่อไป

ในการสื่อสารผ่านช่องทางที่เป็นจดหมายของนักโทษนั้น คุณบางขวาง กำหนดให้ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ ส่วนทัณฑปฏิบัติ 1 มีหน้าที่รับผิดชอบในการตรวจสอบเซ็นเซอร์จดหมายของนักโทษต่างชาติที่ส่งออกนอกคุก ซึ่งได้ปฏิบัติตามคำสั่งและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องของกรมราชทัณฑ์ โดยมีขั้นตอนในการปฏิบัติ ดังนี้

¹หน่วยงานหนึ่งของเรือนจำกลางบางขวาง แบ่งออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดทำเบียนประวัตินักโทษ การจำแนกนักโทษ การย้ายนักโทษ การขอภัยโทษ ส่วนฝ่ายวิเทศฯ ก็เป็นฝ่ายหนึ่งที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องของนักโทษต่างชาติ

แผนภาพที่ 5.1

แสดงขั้นตอนในการส่งจดหมายของนักโทษต่างชาติออกนอกคุก

ที่มา: จากการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการตรวจเซ็นเซอร์จดหมายนักโทษต่างชาติในเรือนจำบางขวาง

จากแผนภาพที่ 5.1 นี้ ขั้นตอนการสื่อสารผ่านจดหมายของนักโทษต่างชาติจะเริ่มต้นเมื่อเจ้าหน้าที่ประจำแดนแต่ละแดนจะนำจดหมายที่ยังไม่ได้ปิดผนึกของนักโทษต่างชาติมาส่งที่ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ทุกเช้าของวันทำงานราชการ คือ วันจันทร์ - วันศุกร์ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ทำการเปิดตรวจสอบเซ็นเซอร์ก่อน โดยเจ้าหน้าที่แต่ละแดนจะรวบรวมจำนวนจดหมายทั้งหมดที่จะทำการส่งออกในวันนั้น มาบันทึกรายละเอียดลงในสมุดบันทึกที่เกี่ยวข้องชื่อ-แดนของนักโทษผู้ส่ง และชื่อ-ที่อยู่ของผู้รับ ทั้งนี้เพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานเมื่อเกิดการร้องเรียนจากนักโทษว่าเจ้าหน้าที่ไม่ทำการส่งจดหมายออกให้กับเจ้าหน้าที่ไปรษณีย์ ซึ่งในการบันทึกเจ้าหน้าที่ประจำแดนแต่ละแดนจะทำสำเนาหนึ่งชุดมาส่งให้ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์

เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ ซึ่งมีจำนวน 4 คน แต่มีเจ้าหน้าที่เพียงคนเดียวที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ในการตรวจเซ็นเซอร์จดหมาย (ซึ่งได้แก่ ผู้วิจัย) จะทำการลงนามรับจดหมายในสมุดบันทึกพร้อมตรวจนับจำนวนให้ถูกต้องตรงกับในสมุดบันทึกของแต่ละแดน รวมทั้งรับสำเนาใบบันทึกของแต่ละแดนมาด้วย ซึ่งในแต่ละวันจะมีนักโทษต่างชาติ จำนวนประมาณ 70 คน ส่งจดหมายออก จำนวนประมาณ 100 ฉบับ เดือนหนึ่งประมาณ 2,000 ฉบับ โดยจะมีจดหมายที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษประมาณวันละ 40 ฉบับ เดือนหนึ่งประมาณ 800 ฉบับ นอกนั้น จะเขียนเป็นภาษาจีน อาหรับ ฝรั่งเศส เยอรมนี ไปแลนด์ รัสเซีย อินเดีย พม่า ลาว เป็นต้น

เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ที่มีหน้าที่ตรวจเซ็นเซอร์จะดำเนินการตรวจเซ็นเซอร์จดหมาย โดยขั้นแรกจะแยกจดหมายเฉพาะที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษออกมา แล้วทำการเปิดอ่านข้อความและสังเกตรูปแบบต่าง ๆ เช่น ประเภทของกระดาษที่ใช้เขียน รวมทั้งสิ่งของต่าง ๆ ที่ใส่เข้ามาในซองจดหมาย ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันข้อความหรือเนื้อหาหรือภาพในจดหมายที่อาจจะเกิดต่อบุคคลภายนอก หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่คุณได้ รวมทั้งตรวจสอบว่าสภาพของซองมีความแข็งแรงทนทานในการส่งหรือไม่ หรือสิ่งของที่ใส่มาในซองมีค่ามากน้อยเท่าไร ถ้ามากก็อาจทำการส่งคืนนักโทษเพราะกลัวว่าจะสูญหายหรือซองที่ไม่มีความทนทานก็อาจจะส่งกลับไปเปลี่ยนใหม่ เมื่อจดหมายผ่านการตรวจแล้ว เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์จะทำการประทับตราผ่านพร้อมเซ็นชื่อผู้ตรวจกำกับลงบนซองและในกระดาษเขียนจดหมาย แล้วนำส่งเจ้าหน้าที่ไปรษณีย์ในเช้าวันใหม่

เจ้าหน้าที่ไปรษณีย์จะมารับจดหมายทุกเช้าของวันราชการเวลาประมาณ 09.30 น. โดยในการรับจดหมายนั้น เจ้าหน้าที่ไปรษณีย์จะเซ็นชื่อรับในกระดาษสำเนาของสมุดบันทึกที่เจ้าหน้าที่แต่ละแดนนำมาส่งให้ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ ส่วนกรณีจดหมายนักโทษต่างชาติแถบเอเชียที่เขียนเป็นภาษาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ก็จะมีการดำเนินการ เช่นเดียวกัน แต่จะไม่มีกรรมการอ่าน นอกจากตรวจสอบสิ่งของที่อยู่ภายในเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากขีดจำกัดของบุคลากรด้านภาษาซึ่งไม่สามารถครอบคลุมการตรวจสอบและพิจารณาได้ทั้งหมด

อย่างไรก็ดี ในสายตาของผู้ปฏิบัติงานในเรือนจำบางขวาง การไม่ได้ตรวจสอบเซ็นเซอร์จดหมายที่เขียนเป็นภาษาอื่นเช่นนี้ ถือว่ามีความเสี่ยงที่ข้อความที่ขัดต่อระเบียบข้อบังคับจะถูกส่งออกไปภายนอกคุก แต่จากการปฏิบัติหน้าที่นี้ของผู้วิชัยมานานถึง 9 ปี ก็ยังไม่มีปัญหาอะไร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวัฒนธรรมของนักโทษแถบเอเชียมีความคล้ายคลึงกัน จึงทำให้นักโทษต่างชาติชาวเอเชียไม่ค่อยมีปัญหาการร้องเรียนมากเหมือนนักโทษต่างชาติแถบยุโรป อเมริกา หรือแอฟริกา และอีกอย่างหนึ่งคือเรื่องเกี่ยวกับความคุ้นเคยระหว่างผู้วิชัยกับนักโทษต่างชาติแถบเอเชีย ทำให้เมื่อมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นพวกเขาจะขอความช่วยเหลือหรือขอความเห็นจากผู้วิชัยก่อน ซึ่งก็อาจเป็นวิธีการป้องกันข้อความที่ขัดต่อระเบียบวินัยข้อบังคับของคุณได้อีกทางหนึ่ง

จากกระบวนการดังกล่าวข้างต้น ผู้วิชัยสามารถสรุปสาเหตุที่ทางคุกกำหนดขั้นตอนในการดำเนินการส่งออกจดหมายอย่างเข้มงวด เนื่องจากเหตุผลดังนี้

1. ป้องกันการร้องเรียน กรณีเจตนาทำให้เกิดการสูญหายหรือไม่ถึงผู้รับ
2. ป้องกันการลักลอบส่งจดหมายออกนอกคุกโดยไม่ผ่านการตรวจ
3. ป้องกันการร้องเรียนที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อทางราชการหรือเจ้าหน้าที่โดยไม่มีมูลความจริงหรือไม่มีหลักฐานแน่ชัดหรือเป็นการกลั่นแกล้ง

4. ป้องกันข้อความข่มขู่ ละเมิดบุคคลอื่นและข้อความหรือภาพที่ลามกอนาจาร

5. เพื่อให้มีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ กรณีเจตนาทำให้เกิดการสูญหาย

สำหรับจดหมายที่ไม่ผ่านการตรวจเซ็นเซอร์ เจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบเซ็นเซอร์จดหมายก็จะทำการแปลข้อความแล้วนำเสนอหัวหน้าฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ เพื่อพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป ยกตัวอย่าง เช่น ถ้าเป็นการร้องเรียนให้ถอดตรวน การถูกลงโทษ การขอย้ายแดนก็จะส่งเรื่องให้ฝ่ายควบคุมกลางเป็นฝ่ายพิจารณา ถ้าเป็นการร้องเรียนเรื่องอาหารก็ให้ฝ่ายสุทกรรม² หรือแดน 12 หรือเรื่องเจ็บป่วยก็ส่งเรื่องให้แพทย์ที่โรงพยาบาล หรือถ้าเป็นข้อความ-ภาพลามกอนาจารก็จะส่งกลับไปยังแดนที่นักโทษคนนั้นส่งออกมา เพื่อให้เจ้าหน้าที่ในแดนว่ากล่าวตักเตือน เป็นต้น

ลักษณะของจดหมายที่ไม่ผ่านการตรวจสอบนั้น จะเป็นจดหมายที่มีเนื้อหาหรือภาพวาดที่เกี่ยวกับ การร้องเรียนที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ หรือต่อเจ้าหน้าที่โดยขาดหลักฐาน หรือการละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น ข้อความข่มขู่ ลามกอนาจาร หรือภาพที่ทำให้เสื่อมเสียต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน การติดต่อค้าขายยาเสพติด การนัดแนะทำการหลบหนี หรือจดหมายที่มีการใส่สิ่งของมีค่ามาในซองจดหมาย หรือลักษณะของซองที่ไม่ทนทานฉีกขาดง่าย เป็นต้น

กรณีการส่งจดหมายออก คุณมีข้อกำหนดในการส่งจดหมาย อย่างเช่น การกำหนดให้มีการส่งออกจดหมายเฉพาะวันและเวลาราชการเท่านั้น หรือการกำหนดให้นักโทษสามารถเขียนจดหมายได้คนละ 2 ฉบับต่ออาทิตย์ และแต่ละฉบับจะเขียนได้ไม่เกิน 15 บรรทัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัญหาการขาดแคลนอัตรากำลังเจ้าหน้าที่และขาดแคลนเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ทางภาษาในการตรวจสอบจดหมาย หรือเพื่อป้องกันความผิดพลาดในการตรวจของเจ้าหน้าที่ในกรณีที่มีปริมาณจดหมายมากเกินไปเพราะนักโทษบางคนจะเขียนข้อความร้องเรียนแอบซ่อนไว้ภายในจดหมายที่มีการเขียนเนื้อหาปริมาณมาก ๆ หลาย ๆ แผ่น

²แดนที่ประกอบอาหารและทำการจัดส่งอาหารให้กับนักโทษในแดนต่าง ๆ เรียกว่า

นอกจากนั้น คุณยังได้ห้ามใส่สิ่งของมีค่าเข้ามาในซองจดหมายส่งออก และกำหนดให้ซองบรรจุจะต้องมีความแข็งแรงทนทานต่อการชำรุดเสียหาย สาเหตุเพื่อป้องกันการร้องเรียนว่า สิ่งของมีค่าสูญหายหรือของเสียหายระหว่างการส่ง เพราะจดหมายทั้งหมดของนักโทษที่ทำการส่งออกจะดำเนินการส่งแบบจดหมายธรรมดา ไม่ใช่เป็นจดหมายลงทะเบียนที่ป้องกันการสูญหาย

จากการปฏิบัติหน้าที่ในฝ่ายวิเทศสัมพันธ์มาเป็นเวลา 9 ปี ของผู้วิจัย ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการตรวจเซ็นเซอร์จดหมายนักโทษต่างชาติทำให้สามารถสรุปการจัดระเบียบวินัยของคุณในการเขียนจดหมายที่มีผลต่อแบบแผน และพฤติกรรมการสื่อสารของนักโทษในคุณได้ดังนี้

1. มีการตรวจเซ็นเซอร์ข้อความ เนื้อหาและรูปแบบของจดหมาย โดยเจ้าหน้าที่ของคุณ ก่อนทำการส่งออก ทำให้การเขียนจดหมายไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่เป็นความลับ ทำให้นักโทษรู้สึกตกต่ำไร้ศักดิ์ศรี สังเกตได้จากคำพูดของนักโทษต่างชาติหลายคนที่ถามผู้วิจัยในลักษณะที่เล่นที่จริงว่า “ทำไมต้องอ่านจดหมายของผมด้วยไม่ดีเลยนะ” หรือการเขียนข้อความสั้น ๆ ของนักโทษต่างชาติบางคนถึงเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจว่า “ขออนุญาตเขียนถึงภรรยา” ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกว่า แม้แต่การสื่อสารกับภรรยาตนเองยังต้องขออนุญาตจากคนอื่น

2. กำหนดเวลาในการติดต่อสื่อสารขึ้นอยู่กับคุณและเจ้าหน้าที่ เช่น ความช้าหรือเร็วในการตรวจเซ็นเซอร์ คือ ถ้าผู้ตรวจไม่มีงานอื่นทำก็จะเสร็จเร็วแต่ถ้างานยุ่ง งานมากก็จะช้าหรือระเบียบการส่งออกของคุณที่กำหนดให้ส่งออกได้เฉพาะวันและเวลาราชการเท่านั้นเพราะวันหยุดเจ้าหน้าที่ต้องพักผ่อนบ้างทำให้เกิดความล่าช้าต้องรอจนถึงวันเปิดทำการ เป็นต้น

3. เนื้อหาและรูปแบบของจดหมายถูกกำหนดโดยกฎระเบียบวินัยและข้อบังคับของคุณ เช่น ต้องไม่มีข้อความข่มขู่ ลามกอนาจารหรือเสื่อมเสียศีลธรรมจรรยา ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทางราชการ เช่น การกล่าวหาเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่เคร่งครัดเข้มงวดหรือการกำหนดให้นักโทษสามารถส่งจดหมายออกได้อาทิตย์ละ 2 ฉบับ ๆ ละไม่เกิน 15 บรรทัดหรือห้ามใส่ซองในซอง เป็นต้น

4. เนื้อหาและรูปแบบของจดหมายถูกกำหนดโดยเจ้าหน้าที่ของคุณ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้สึก ความคิดเห็นส่วนตัว ความรับผิดชอบและภูมิหลังของเจ้าหน้าที่แต่ละคน เช่น การมีอคติ (Bias) หรือการเลือกปฏิบัติ (Discrimination) ต่อเรื่องการนับถือศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลามของเจ้าหน้าที่ที่นับถือศาสนาพุทธ หรือการมีอคติต่อนักโทษผิวดำเนื่องจากการสัมผัสความเกลียดชังของภาพมายาคติจากสื่อมวลชนที่จงใจนำเสนอภาพคนผิวดำว่าเป็นพวกอาชญากร พวกป่าเถื่อน พวกชอบความรุนแรง หรือพวกค้ายาเสพติด ทำให้ไม่ทำการส่งจดหมายออกให้นักโทษดังกล่าวเหล่านั้น เป็นต้น

อีกประการหนึ่ง คือ ความรู้สึกเสียเวลากับ “จดหมายเล่นมิตร”³ ที่ไร้สาระของนักโทษชายที่ส่งออกไปยังนักโทษหญิงหรือผู้หญิงภายนอก จึงทำให้ผู้คุมบางคนเก็บจดหมายเหล่านี้ไว้ไม่ทำการส่งออกหรือโยนทิ้งไปเลยก็มี หรือผู้คุมบางคนก็ไม่ทำการส่งออกจดหมายที่เขียนระบายความต้องการทางเพศของนักโทษที่เขียนถึงภรรยาหรือคู่รัก เพราะถือว่าเป็นข้อความลามกอนาจารและเสื่อมเสียศีลธรรม เป็นต้น

ทั้งนี้ ผู้วิจัยทราบความจริงในเรื่อง “จดหมายเล่นมิตร” ดังกล่าวจากการพูดคุยกับผู้คุมภายในแดนต่าง ๆ ที่บางคนแนะนำผู้วิจัยว่า จดหมายนักโทษที่ไร้สาระหรือร้องเรียนมาก ๆ ก็โยนทิ้งบ้างไม่ต้องสนใจ ไม่ต้องไปเสียเวลากับจดหมายเหล่านี้ โดยเฉพาะพวก “ไอ้ดำ”⁴ หรือกรณี “จดหมายเล่นมิตร” ของนักโทษชาวไทย ซึ่งสร้างปัญหาให้ผู้ตรวจจดหมายมากเพราะมีจำนวนมาก และต้องเสียเวลาในการตรวจทำให้เจ้าหน้าที่บางคนถึงกับฉีกทิ้งไปเลยก็มี ซึ่งผู้วิจัยเคยเห็นขณะที่เข้ามารับราชการใหม่

จดหมายของนักโทษต่างชาติส่วนใหญ่จะแสดงถึง สภาพแวดล้อม หรือสภาพความเป็นอยู่ในคุกที่มีแต่ความสกปรก ความทุกข์ทรมาน ความรุนแรง ความโศกเศร้าเสียใจ ความกดดัน หรือความโหดร้ายทารุณของเจ้าหน้าที่ ฯลฯ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้รับจดหมายภายนอกเกิดความสงสาร เห็นอกเห็นใจให้ความช่วยเหลือนักโทษ ทั้งนี้ผู้วิจัยสังเกตได้จากสำนวนในการเขียนจดหมายหรือภาพวาดนักโทษที่ใส่เสื้อลายขวางมีหนูและแมลงสาบวิ่งอยู่ที่พื้นหรือภาพนักโทษกำลังเบียดเสียดแย่งกันรับประทานอาหาร เป็นต้น

จากการวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีว่าด้วยอำนาจของ มิเชล ฟูกูเกต์ จะเห็นว่าขั้นตอนในการตรวจเซ็นเซอร์และการส่งออกจดหมายของคุณเป็นการแสดงอำนาจต่อตัวนักโทษ โดยผ่านทางการใช้กฎระเบียบวินัยข้อบังคับไม่ว่าจะเป็นการกำหนดช่วงเวลาในการส่ง การจำกัดจำนวนและปริมาณของจดหมาย การจำกัดเรื่องเนื้อหาในการเขียนหรือรูปแบบของตัวจดหมายหรือการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดอ่านเซ็นเซอร์ของเจ้าหน้าที่ เป็นต้น

³จดหมายแสดงความรักที่เขียนตอบโต้กันระหว่างผู้หญิงนอกคุก หรือนักโทษหญิงกับนักโทษชายที่อยู่ต่างคุกกัน

⁴นักโทษต่างชาติผิวดำ ไม่ว่าจะมาจากทวีปยุโรป ทวีปอเมริกา หรือทวีปอาฟริกาที่ส่วนใหญ่ทำความผิดคดียาเสพติดซึ่งเป็นที่เกลียดชังของผู้คุม โดยเฉพาะนักโทษต่างชาติผิวดำชาวไนจีเรียจากทวีปอาฟริกาที่มักจะมีเรื่องร้องเรียนการปฏิบัติหน้าที่ของผู้คุมเสมอ ๆ

กล่าวโดยสรุปจะเห็นว่า ในขณะที่คุณบริหารอำนาจผ่านการจัดระเบียบวินัยต่าง ๆ กับนักโทษที่อยู่ในบริบทต่าง ๆ ของคุณ ในเวลาเดียวกันนั้น แม้แต่พื้นที่ในการสื่อสาร (อย่างจดหมาย) ก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่คุณแสดงภาคปฏิบัติของอำนาจต่อนักโทษด้วย อย่างเช่น การตรวจสอบเซ็นเซอร์จดหมาย การมีข้อกำหนดต่าง ๆ ในการเขียนหรือการกำหนดเวลาในการส่ง เป็นต้น

ทั้งนี้ ในขณะเดียวกัน วิธีบริหารอำนาจของคุณก็ไม่ใช่เป็นเพียงวิธี “การปิดกั้น” (Repression) แต่คุณใช้วิธีเปิดโอกาสให้นักโทษสามารถทำการสื่อสารได้ หรือเขียนจดหมายได้ แต่นักโทษจะต้องทำตามเงื่อนไขบางอย่างที่คุณกำหนดให้ ดังนั้น ในการเขียนจดหมายของนักโทษนั้น ประเด็นสำคัญไม่ใช่อยู่ที่ “จะให้เขียนหรือไม่ให้เขียน แต่สำคัญที่ว่าคุณให้นักโทษเขียนจดหมายอย่างไรมากกว่า”

จากทฤษฎีว่าด้วยอำนาจนี้ที่มีเชล ฟุโกต์แสดงทัศนะว่า เมื่อมีการล่าแวงอำนาจย่อมมีการกระทำต่ออำนาจนั้น เปรียบเทียบกับนักโทษเมื่อคุณล่าแวงอำนาจจากการใช้กฎระเบียบวินัยข้อบังคับ นักโทษย่อมเกิดการกระทำต่ออำนาจของคุณ เช่นกัน ซึ่งอาจจะออกมาเป็นการปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจในมิติใดมิติหนึ่งระหว่างการจำยอม การต่อรองหรือการต่อต้านเชิงอำนาจ

ดังนั้น การวิจัยเรื่อง การสื่อสารผ่านจดหมายนักโทษ: บทวิเคราะห์อำนาจและการจัดระเบียบวินัยแห่งคุณ ทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาวิเคราะห์ว่า การจัดระเบียบวินัยในบริบทของคุณที่เกี่ยวกับการจำกัดพื้นที่ การจำกัดอิสรภาพทางร่างกาย การจำกัดอิสรภาพทางจิตใจและพฤติกรรม การจำกัดอิสรภาพทางการสื่อสารและการจำกัดอิสรภาพทางเพศส่งผลต่อนักโทษในด้านต่าง ๆ อย่างไร ตั้งแต่การดำเนินชีวิตประจำวัน สภาพอากาศ อาหารการกิน วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ทัศนคติ และศาสนา ฯลฯ

รูปแบบการสื่อสารของจดหมาย: ตัวแทนปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจ กับการจัดระเบียบวินัยในบริบทต่าง ๆ ของคุณ

รูปแบบการสื่อสารด้วยจดหมายเป็นตัวแทนทางอำนาจอย่างหนึ่งที่นักโทษต่างชาติสร้างขึ้นเพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจกับการจัดระเบียบวินัยในบริบทต่าง ๆ ของคุณในมิติของการจำยอม การต่อรองและการต่อต้าน ซึ่งการวิเคราะห์รูปแบบ (Form Analysis) หมายถึง การวิเคราะห์ลักษณะของจดหมายที่นักโทษสร้างหรือประดิษฐ์ขึ้นมาหรือการกระทำใด ๆ ที่เกี่ยวเนื่องด้วยจดหมาย ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบได้ดังนี้ คือ

1. รูปแบบการเขียน
2. รูปแบบตัวสื่อ
3. รูปแบบอื่น ๆ

รูปแบบการเขียน

รูปแบบการสื่อสารผ่านจดหมายด้วยการเขียนที่นักโทษต่างชาติใช้เป็นรูปแบบในการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจในบริบทของคุณ ซึ่งเป็นประเด็นที่เกี่ยวกับวิธีการเขียนและช่วงเวลาในการสื่อสาร ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. วิธีการเขียน วิธีการเขียนนี้สามารถแบ่งออกเป็นประเด็นย่อย ๆ ได้ ดังนี้

1.1 การเขียนจดหมายด้วยลายมือ รูปแบบการเขียนด้วยลายมือแสดงถึงอำนาจอีกด้านหนึ่งในการแสดงตัวตนของนักโทษไปสู่โลกภายนอกคุณ ซึ่งนักโทษส่วนใหญ่ทั่วไปก็จะเขียนด้วยลายมือของตนเอง (self) ซึ่งแสดงถึงการจำยอมเชิงอำนาจในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของคุณ

1.2 การพิมพ์จดหมาย ตามปกติทั่วไปนักโทษส่วนใหญ่ก็จะเขียนด้วยลายมือของตนเอง แต่มีนักโทษต่างชาติบางคนใช้การพิมพ์จดหมายเป็นรูปแบบในการต่อรองเชิงอำนาจกับการจัดระเบียบวินัยของคุณในบริบทของการถูกจำกัดอิสรภาพทางด้านจิตใจและพฤติกรรมเนื่องจากเกิดความรู้สึกลดต่ำ เสียเกียรติ เสียศักดิ์ศรีในการเป็นนักโทษ ดังนั้นเพื่อในตนเองเกิดความสบายใจขึ้นมาบ้างในสายตาของบุคคลภายนอก (โดยเฉพาะผู้รับที่เป็นผู้หญิง) ที่รับจดหมายของตนที่ใช้การพิมพ์ตัวอักษรเพราะตามปกติในคุกไม่อนุญาตให้นักโทษครอบครองหรือใช้เครื่องพิมพ์ดีด นอกจากนักโทษที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้คุมหรือนักโทษ “ขาใหญ่”⁵ ทำให้การพิมพ์นี้แสดงถึงตัวผู้พิมพ์ว่าแม้ตนจะเป็นนักโทษแต่ตนเองก็เป็นนักโทษที่พิเศษกว่าคนอื่น เป็นนักโทษที่มีเงิน มีอำนาจ ไม่ใช่นักโทษธรรมดา ซึ่งถือว่าการผ่อนคลายความกดดันทางจิตใจของนักโทษ

⁵นักโทษที่มีอิทธิพล มีอำนาจ มีฐานะทางเศรษฐกิจ ซึ่งก่อนจะมาเป็นนักโทษในคุกอาจมีอาชีพเป็นพ่อค้าหรือนักธุรกิจที่ร่ำรวย เป็นพ่อค้ายาเสพติด เป็นอดีตนายตำรวจ หรือนายทหาร เป็นนักการเมือง หรือเป็นผู้มีอิทธิพลทางการเมือง เป็นต้น

1.3 การเขียนข้อความร้องเรียนข้อในจดหมายที่มีความยาวมาก ๆ ตามปกติทางคุณได้กำหนดให้นักโทษเขียนจดหมายได้เพียง 15 บรรทัด แต่เนื่องจากนักโทษต่างชาติได้อ้างเหตุผลเรื่องความห่างไกลและมีญาติหลายคนที่ต้องการติดต่อจึงทำให้ทางคุณอนุโลมให้นักโทษสามารถเขียนจดหมายได้มากกว่าที่กำหนดไว้ แต่จากการที่คุณเปิดโอกาสให้เขียนได้มากขึ้นทำให้นักโทษต่างชาติบางคนอาศัยโอกาสนี้เขียนข้อความร้องเรียนแทรกไว้ภายในเนื้อหาที่มีความยาวที่เจ้าหน้าที่พิจารณาแล้วว่าเนื้อหาไม่ผิดกฎระเบียบวินัยของคุณ ซึ่งรูปแบบเช่นนี้ถือว่าการต่อต้านเชิงอำนาจกับการจัดระเบียบวินัยของคุณ

2. ช่วงเวลาในการสื่อสาร กรณีการจัดระเบียบวินัยเกี่ยวกับจดหมายในประเด็นเรื่องของช่วงเวลานี้ ส่วนใหญ่นักโทษก็จะทำตามกฎระเบียบวินัยของคุณที่กำหนดไว้ซึ่งถือว่าการจำยอมต่อการจัดระเบียบวินัยของคุณ แต่จะมีนักโทษเป็นส่วนที่น้อยมากที่จะแสดงปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจต่อคุณ ซึ่งจะมีรายละเอียดของเรื่องดังต่อไปนี้

2.1 เวลาในการส่งจดหมาย คุณกำหนดให้นักโทษส่งจดหมายออกในเวลา 09.00 น. เข้าของวันทำการ (วันราชการ) ซึ่งนักโทษส่วนใหญ่ก็ปฏิบัติตามกฎระเบียบนี้ แต่ก็มีนักโทษบางคนนำจดหมายมาส่งช้ากว่าเวลาที่กำหนด แต่ทางคุณก็อนุโลมถ้าเวลาเกินไปไม่มากนักหรือยังไม่ปิดสมุดส่งจดหมาย แต่ถ้าเกินเวลาไปมากและปิดสมุดส่งจดหมายแล้ว (การปิดสมุดส่งจดหมายคือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบจะขีดเส้นและเซ็นชื่อไว้สุดท้ายไม่สามารถเพิ่มชื่อผู้ส่งได้อีก) ก็จะบอกให้นักโทษคนนั้นมาส่งอีกวันหนึ่ง ซึ่งนักโทษส่วนมากก็ยอมรับและปฏิบัติตามแต่ก็มักมีท่าทีหงุดหงิดเล็กน้อย ลักษณะนี้ถือว่าการต่อต้านเชิงอำนาจกับการจัดระเบียบวินัยของคุณเหมือนกันแต่เป็นแบบอ่อน ๆ ไม่รุนแรงนัก แต่สุดท้ายก็จำยอมต่อกฎระเบียบในการส่งจดหมายของคุณในที่สุด

2.2 เวลาในการเขียนจดหมาย จากการที่ไม่บังคับใช้แรงงานนักโทษต่างชาติทำให้นักโทษต่างชาติมีเวลารว่างมากจึงใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาหาร การออกกำลังกาย นอนพักผ่อน ฟังเพลง อ่านหนังสือและที่สำคัญ คือ การใช้เวลารว่างนี้ในการเขียนจดหมายถึงบุคคลต่าง ๆ นอกคุก กรณีนี้นักโทษบางคนอ้างว่าไม่มีเวลาเขียนเนื่องจากต้องทำงานหรือไม่มีเวลาเป็นส่วนตัวเพราะนักโทษแออัดมากไม่สะดวก ต้องใช้เวลากลางคืนดึก ๆ รอให้คนอื่นนอนหมดแล้ว ซึ่งถือเป็นการต่อต้านเชิงอำนาจกับการจัดระเบียบวินัยของคุณ

รูปแบบตัวสื่อ

รูปแบบตัวสื่อ หมายถึง พื้นที่ในการเขียน ลักษณะของตัวอักษร การใส่ภาพวาดในซองจดหมาย ลักษณะของจดหมายและซอง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. พื้นที่ในการเขียน การจัดระเบียบวินัยของคุณในกรณีการเขียนจดหมายได้กำหนดให้นักโทษเขียนจดหมายได้คนละ 1 ฉบับต่อวัน โดยในแต่ละฉบับกำหนดให้เขียนได้ 1 แผ่น ๆ ละ 15 บรรทัด ซึ่งหลักเกณฑ์นี้นักโทษส่วนใหญ่ก็ปฏิบัติตามซึ่งแสดงการจำยอมต่ออำนาจของคุณ

ในกรณีนี้นักโทษต่างชาติบางคนจะใช้รูปแบบในการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจต่อการจัดระเบียบวินัยของคุณที่เกี่ยวกับการประกันการถูกจำกัดพื้นที่ในการเขียนด้วยการ

1.1 ส่งเกินกว่า 1 ฉบับ ซึ่งถือเป็นรูปแบบการต่อต้านเชิงอำนาจต่อการจัดระเบียบวินัยของคุณที่กำหนดให้นักโทษส่งจดหมายได้เพียงคนละ 1 ฉบับต่อวัน ซึ่งนักโทษส่วนใหญ่ก็มักจะส่งมากกว่าหนึ่งฉบับ โดยอ้างว่ามีเพื่อนหรือมีญาติหลายคนประกอบกับมีเวลามากจึงใช้เวลาหมดไปกับการเขียนจดหมาย

1.2 ใช้กระดาษยาวกว่าที่กำหนด เนื่องจากทางคุณกำหนดไว้เพียงแค่ว่าการเขียนจดหมายได้ 1 แผ่นโดยตามมาตรฐานที่เข้าใจกันทั่วไปคือความยาวของกระดาษสมุดหรือกระดาษ A4 ซึ่งนักโทษต่างชาติบางคนก็ใช้กระดาษแผ่นเดียวตามกำหนดแต่ใช้กระดาษที่มีความยาวกว่ากระดาษมาตรฐานที่เข้าใจกัน ซึ่งถือว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการต่อรองเชิงอำนาจต่อคุณ

1.3 เขียนแผ่นเดียวแต่ 2 หน้า จากการที่คุณกำหนดให้เขียนจดหมายได้หนึ่งแผ่น นักโทษต่างชาติบางคนก็เขียนจดหมายเพียงแผ่นเดียวตามที่กำหนดแต่เขาจะเขียน 2 หน้า ซึ่งถือว่าเป็นรูปแบบของการต่อรองเชิงอำนาจต่อการจัดระเบียบวินัยของคุณ

1.4 เขียน 15 บรรทัดแต่บรรทัดละ 2 แถว คุณกำหนดให้เขียนได้เพียง 15 บรรทัด นักโทษต่างชาติบางคนก็เขียนจดหมายเพียง 15 บรรทัดแต่ในหนึ่งบรรทัดเขาจะเขียนข้อความเป็น 2 แถวโดยเขียนตัวอักษรให้เล็กลงนั่นเอง ซึ่งถือว่าเป็นรูปแบบของการต่อรองเชิงอำนาจต่อการจัดระเบียบวินัยของคุณ

การใช้พื้นที่ในการเขียนเป็นรูปแบบในการต่อรองและต่อต้านเชิงอำนาจของคุณทั้ง 4 เรื่องนี้ ทางคุณก็อนุโลมถ้าเรื่องที่ส่งไม่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายอะไรต่อคุณ ซึ่งทางนักโทษต่างชาติจะอ้างว่าตนเองมีญาติและมีเพื่อนมากมายที่จำเป็นต้องส่งเกินกว่าที่คุณกำหนดและอ้างว่าตนเองอยู่ห่างจากครอบครัว ญาติมิตร กว่าจดหมายแต่ละฉบับจะไปและกลับใช้เวลานานและในช่วงเวลานี้มีอะไรเกิดขึ้นมากมายที่ตนเองต้องการอยากจะเขียนจึงทำให้ต้องการพื้นที่มากในการเขียนจดหมาย

2. ลักษณะของตัวอักษร การเขียนตัวอักษรของนักโทษส่วนใหญ่ก็เขียนด้วยลายมือตนเอง แต่จะมีนักโทษบางคนเขียนจดหมายด้วยลายมือที่อ่านไม่ออกหรืออ่านแล้วไม่เข้าใจความหมายทำให้ผู้อ่านภายนอกเกิดความสงสัยเห็นใจ ยกตัวอย่าง เช่น การเขียนเหมือนคนบ้า

ในต่างประเทศคนกวีลจจริตมักจะได้รับเกียรติยศ เพราะชาวต่างชาติจะให้ความสนใจในเรื่องของสุขภาพจิตมาก ดังนั้น นักโทษต่างชาติชาวอังกฤษคนหนึ่งจึงพยายามเขียนที่แสดงตัวเองให้เป็นเหมือนคนบ้า เพื่อให้สถานทูตหรือบุคคลภายนอกเกิดความสงสัยโดยอาจได้รับการปลดปล่อยตัวเร็วขึ้นกว่าปกติ การแสดงความบ้าของนักโทษต่างชาติชาวอังกฤษคนหนึ่งที่เกี่ยวกับการสื่อสารคือการเขียนจดหมายที่มีรูปแบบที่แสดงถึงความบ้า เช่น การเขียนจดหมายด้วยเศษกระดาษหรือการใช้กระดาษหรือซองที่สกปรกหรือการเขียนบรรทัดในลักษณะของแถวที่หมุนวนหรือการเขียนภาษาที่อ่านแล้วจับใจความไม่ได้ เป็นต้น ซึ่งลักษณะการเขียนเช่นนี้เป็นรูปแบบของการต่อรองเชิงอำนาจกับการจัดระเบียบวินัยของคุณในบริบทของการถูกจำกัดพื้นที่

3. การใส่ภาพวาดในซองจดหมาย เนื่องจากทางคุณมีการตรวจเซ็นเซอร์ข้อความในจดหมายที่นักโทษส่งออกนอกคุกเพื่อป้องกันข้อความที่อาจละเมิดสิทธิของผู้อื่นหรือข้อความที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อคุก ซึ่งนักโทษก็ทราบว่ามี การตรวจเซ็นเซอร์ข้อความ ดังนั้นเพื่อให้เนื้อหาที่ต้องการสื่อถึงบุคคลภายนอกได้อย่างครบถ้วน นักโทษต่างชาติบางคนจึงเปลี่ยนจากการเขียนข้อความมาเป็นภาพวาดซึ่งถือว่าเป็นรูปแบบหนึ่งในการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจต่อการจัดระเบียบวินัยของคุณ ซึ่งการใช้รูปแบบด้วยภาพวาดจะแสดงถึงปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจในมิติต่าง ๆ ในบริบทของคุณไม่ว่าจะเป็นมิติของการจำยอม การต่อรองหรือการต่อต้านยกตัวอย่าง เช่น

3.1 ภาพวาดนก ภาพนกเกาะที่พื้นคาบกระดาษมีโซ่ที่ขามหมายถึง การจำยอมเชิงอำนาจในการถูกจำกัดอิสรภาพทางการสื่อสารหรือการถูกจำกัดพื้นที่

3.2 ภาพโซ่ตรวน ภาพนักโทษมัดมีโซ่ตรวนที่ขาและมือหมายถึง การต่อต้านเชิงอำนาจในการถูกจำกัดอิสรภาพทางร่างกาย

3.3 ภาพนักโทษภายในห้องขัง ภาพนักโทษภายในห้องขังหมายถึง ความแอัดหรือความไม่เป็นส่วนตัวซึ่งถือเป็นการต่อต้านเชิงอำนาจในการถูกจำกัดพื้นที่ในประเด็นที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของคุณ เป็นต้น

4. ลักษณะของจดหมายและซอง ลักษณะของจดหมายตามปกติที่นักโทษส่วนใหญ่ส่งออกก็จะเป็นการเขียนในแผ่นกระดาษแล้วใส่ซองติดแสตมป์ที่มีขายในร้านค้าส่งเคราะห์ผู้ต้องขังในคุก แต่มีนักโทษบางคนจะทำการเปลี่ยนแปลงลักษณะของจดหมายแบบปกติธรรมดาโดยใช้ลักษณะของจดหมายเช่นนี้หมายถึงซองจดหมาย กระดาษที่ใช้ทำซองหรือใช้เขียนจดหมาย การใส่สิ่งของในซองและการประดิษฐ์ตกแต่งจดหมาย ซึ่งนักโทษต่างชาติจะใช้เป็นรูปแบบในการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจต่อคุณในประเด็นเรื่องลักษณะของจดหมายดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 เก่าและไม่แข็งแรง รูปแบบหนึ่ง ที่แสดงความหมายถึงการต่อรองเชิงอำนาจ การจัดระเบียบวินัยของคุณคือ กรณีที่มีนักโทษต่างชาติบางคนใช้ของจดหมายและกระดาษเขียนจดหมายที่มีลักษณะเก่าหรือไม่แข็งแรง ทั้งนี้เพราะนักโทษต่างชาติเหล่านี้ต้องการแสดงให้ผู้อื่นรู้ว่าตนเองขาดแคลน ยากจน ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้สึกสงสาร เห็นใจ ให้ความช่วยเหลือ แต่ทางคุณได้กำหนดให้ของบรรจุต้องมีความแข็งแรงทนทานเพราะอาจจะเกิดความเสียหายได้ระหว่างการส่ง ซึ่งนักโทษอาจจะร้องเรียนได้ภายหลัง กรณีเช่นนี้มีการละเมิดน้อยและทางคุณก็ไม่สามารถห้ามได้ เพราะเป็นสิทธิของนักโทษที่จะใช้ของหรือกระดาษเช่นนี้ แต่ทางคุณก็ได้แจ้งให้นักโทษทราบด้วยว่า ถ้าเกิดความเสียหายอะไรขึ้นมาทางคุณจะไม่รับผิดชอบ เช่นกัน

4.2 การใส่สิ่งของในซองจดหมาย นักโทษต่างชาติบางคนจะใช้รูปแบบบางอย่างของจดหมายในการต่อต้านเชิงอำนาจกับคุณโดยการละเมิดกฎระเบียบวินัยข้อบังคับของคุณที่เกี่ยวกับการสื่อสารทางจดหมายคือ การใส่วัสดุสิ่งของมีค่ามาในซองจดหมาย เช่น การใส่แสตมป์ และซองเปล่าในซองจดหมายที่ส่งไปให้ผู้รับแสดงถึงการบังคับให้มีการเขียนตอบกลับมาหรือการใส่ขนมในซองแสดงถึงความรักความห่วงใย (กรณีพ่อส่งให้ลูก) หรือการใส่ผ้าเช็ดหน้า เสื้อผ้าหรือสิ่งของที่ทำขึ้นเองในคุกเข้ามาในซองแสดงถึงความรัก (กรณีส่งให้คนรักหรือคนที่เคารพ) ซึ่งตามระเบียบของคุณถือเป็นข้อห้ามเนื่องจากเป็นของมีค่าอาจเกิดการสูญหาย ซึ่งอาจก่อให้เกิดเป็นปัญหาร้องเรียนได้โดยเจ้าหน้าที่จะไม่รับผิดชอบถ้าเกิดการสูญหาย การใช้รูปแบบเช่นนี้ถือเป็นการต่อต้านเชิงอำนาจต่อการจัดระเบียบของคุณ

ถึงแม้บางครั้งจะมีการร้องเรียนว่าสิ่งของในจดหมายสูญหายบ้าง แต่เมื่อทางคุณชี้แจงกฎระเบียบด้วยการปิดประกาศให้นักโทษแต่ละแดนทราบและให้เลิกใส่สิ่งของในซองจดหมายและให้หาของบรรจุที่มีความแข็งแรงทนทาน นักโทษส่วนใหญ่ก็เข้าใจและยอมรับว่าจดหมายที่ส่งออกจากคุคนั้นเป็นจดหมายที่ไม่ได้ลงทะเบียนสามารถสูญหายได้ แต่ก็ยังมีนักโทษบางคนใส่สิ่งของเข้ามาในจดหมายอยู่แต่เป็นของที่ไม่มีค่ามากนัก ซึ่งสูญหายไปก็ไม่เสียดาย กรณีนี้ก็ถือว่าเป็นการต่อรองเชิงอำนาจในระดับอ่อน ๆ ระหว่างนักโทษกับคุณคือ นักโทษยังจะใส่สิ่งของต่าง ๆ เข้ามาในซองจดหมายแต่เมื่อเกิดการสูญหายก็ไม่ร้องเรียนทางคุณ

4.3 การประดิษฐ์ตกแต่งซองหรือจดหมาย รูปแบบอีกอย่างหนึ่งที่นักโทษต่างชาติใช้ในการต่อต้านอำนาจของคุณคือ การประดิษฐ์หรือตกแต่งซองหรือจดหมาย โดยอาจจะใช้วัสดุที่หาได้ในคุก เช่น ดอกไม้ ใบไม้ สติกเกอร์หรือตัดภาพถ่ายจากหนังสือมาติดไว้ที่ซองหรือกระดาษเขียนจดหมายหรือทำเป็นการ์ดอวยพรต่าง ๆ ส่งให้บุคคลภายนอก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตนเองขาดแคลนไม่มีเงินซื้อซองหรือกระดาษเขียนจดหมายหรือการ์ดอวยพรและในข้อความในจดหมายยัง

บรรยายถึงความยากจนของตนเองและอ้างอีกว่าทางคุณก็ไม่จัดหาอุปกรณ์หรือวัสดุอะไรให้ ต้องคิดแสวงหามาด้วยตนเองทั้งหมด ดังนั้นสิ่งที่ประดิษฐ์ขึ้นนี้รวมเข้ากับข้อความในจดหมายยังบรรยายถึงความยากจนจึงสร้างความรู้สึกสงสารเห็นใจนักโทษและขณะเดียวกันผู้รับสารที่เป็นบุคคลภายนอกก็อาจจะเกิดอคติหรือเกิดความรู้สึกด้านลบต่อคุณทำให้เกิดความเสื่อมเสียชื่อเสียงให้กับคุณด้วย

รูปแบบอื่นๆ

รูปแบบอื่นๆ ของจดหมายหมายถึง ตัวจดหมายหรือแสดมป์ที่นักโทษต่างชาติใช้เป็นรูปแบบในการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจของคุณ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การใช้จดหมายและแสดมป์ซื้อขายแทนเงินสด เนื่องจากจดหมายและแสดมป์เป็นของที่สำคัญและจำเป็นสำหรับนักโทษทุกคนเพราะนักโทษส่วนใหญ่นิยมใช้จดหมายในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอก โดยเฉพาะนักโทษต่างชาติที่จะต้องใช้จดหมายและแสดมป์มากเป็นพิเศษเพราะความเหงาเนื่องจากญาติอยู่ต่างประเทศจึงต้องส่งจดหมายจำนวนมาก อีกทั้งอัตราค่าส่งก็สูงทำให้ต้องใช้แสดมป์เป็นจำนวนที่คิดเป็นเงินแล้วหลายพันบาท

เนื่องจากทางคุณห้ามนักโทษใช้เงินสด (เงินสดถือเป็นสิ่งของต้องห้ามนำเข้าเรือนจำ) ทำให้นักโทษต่างชาติบางคนถือโอกาสใช้ของจดหมายโดยเฉพาะแสดมป์แทนเงินสดในการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสิ่งของกันภายในคุก ซึ่งรูปแบบการใช้จดหมายหรือแสดมป์เช่นนี้ถือว่าการต่อต้านเชิงอำนาจในการจัดระเบียบวินัยของคุณที่ห้ามการใช้เงินสด

2. การซื้อขายแสดมป์เพื่อสะสมด้วยเงินสด คุณบางช่วงมีนักโทษมาจากประเทศต่าง ๆ หลายสิบประเทศ ดังนั้นจดหมาย (แสดมป์บนจดหมาย) ของนักโทษเหล่านี้ที่ส่งมาจากประเทศของตนจึงมีคุณค่าสำหรับนักโทษที่ชอบหรือใช้เวลาว่างในการสะสมแสดมป์ ซึ่งบางครั้งเกิดการซื้อขายแสดมป์กันขึ้นในหมู่นักโทษที่สะสมแสดมป์ และในบางครั้งก็ทำการซื้อขายกันด้วยเงินสด ซึ่งเงินสดเป็นสิ่งของต้องห้าม ดังนั้น การซื้อขายแสดมป์กันด้วยเงินสดถือว่าการต่อต้านเชิงอำนาจต่อการจัดระเบียบวินัยของคุณ

3. การลักลอบนำจดหมายออก นอกจากเนื้อหาในการเขียนจดหมายของนักโทษที่มีปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจกับการจัดระเบียบวินัยของคุณในมิติต่าง ๆ แล้ว นักโทษต่างชาติยังใช้รูปแบบในการต่อต้านเชิงอำนาจกับการจัดระเบียบวินัยเกี่ยวกับจดหมายด้วยการแอบลักลอบส่งจดหมายออกนอกคุกโดยทำการติดสินบนผู้คุมบางคน ซึ่งบางครั้งจดหมายที่แอบส่งออกถูก

ส่งกลับมายังคุณเพราะไม่มีชื่อผู้รับหรือที่อยู่ผู้รับไม่ถูกต้อง ทำให้ผู้วิจัยทราบว่าจะจดหมายฉบับนั้น ๆ ไม่ได้ผ่านการตรวจเซ็นเซอร์จากฝ่ายวิเทศสัมพันธ์เพราะไม่ได้ประทับตราของคุณหรือมีลายเซ็นของผู้ตรวจจดหมาย

กรณีการแอบลักลอบส่งจดหมายออกนี้ ผู้วิจัยก็ได้ถามนักโทษต่างชาติที่แอบส่งจดหมายออกเหล่านั้นว่า ทำไมไม่ส่งออกให้ถูกต้อง ซึ่งนักโทษต่างชาติเหล่านั้นได้อ้างเหตุผลของความล่าช้าในการส่งออกจดหมายของคุณและอ้างว่าที่แอบส่งออกเพราะเป็นจดหมายสำคัญมีเอกสารอยู่ด้วยกลัวจะสูญหายจึงต้องการส่งแบบลงทะเบียนเพราะทางคุณไม่ได้ให้บริการส่งจดหมายแบบลงทะเบียน

นอกจากนี้นักโทษต่างชาติบางคนจะอ้างเหตุผลส่วนตัวบางอย่างเช่น ไม่อยากให้คุณรู้ว่าพ่อติดคุกเพราะต้องส่งจดหมายไปหาลูกที่โรงเรียนเนื่องจากเลิกกับแม่แล้วและแม่ไม่ยอมให้ลูกติดต่อด้วยแต่ถ้าส่งถูกต้องจะต้องเขียนที่อยู่ของคุณบนซองจดหมายด้วย หรือจดหมายเล่นมิตร์ที่กลัวว่าผู้หญิงจะไม่ตอบรับกลับมาเมื่อรู้ว่าตนเองเป็นนักโทษ

กรณีจดหมายเช่นนี้ แม้จะทำการแอบลักลอบนำออกแต่เนื้อหาในจดหมายไม่ได้ขัดต่อข้อบังคับของคุณและไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการหรือคนภายนอก ดังนั้น ผู้คุมจึงไม่สามารถลงโทษทางวินัยต่อนักโทษเหล่านั้นได้ นอกจากนี้จะแคว่กล่าวตักเตือนเท่านั้นว่า “อย่าทำอีก”

4. การอ้างการขาดแคลนจดหมายเพื่อสร้างความสงสาร การใช้จดหมายเป็นรูปแบบการต่อต้านเชิงอำนาจต่อคุณอีกอย่างหนึ่งคือการเขียนจดหมายให้บุคคลภายนอกเกิดความสงสาร โดยอ้างว่าทางคุณไม่จัดหากระดาษ ของและแสตมป์ให้กับนักโทษทำให้นักโทษที่ยากจนไม่มีโอกาสติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอกทำให้เกิดความยากลำบากในการใช้ชีวิตในคุก ซึ่งการเขียนเช่นนี้ทำให้เกิดความเสียหายแก่ภาพพจน์ของคุณ

5. การขออนุญาตเขียนจากผู้ตรวจก่อน รูปแบบนี้มาจากการถูกจำกัดอิสรภาพทางเพศ ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยมีความใกล้ชิดกับนักโทษต่างชาติ ทำให้ขณะที่ผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่ในแดนควบคุมจะมีนักโทษต่างชาติบางคนที่ทราบว่าผู้วิจัยมีหน้าที่ตรวจเซ็นเซอร์จดหมาย จึงมาถามผู้วิจัยว่าตนเองสามารถเขียนจดหมายที่มีข้อความบรรยายถึงการมีเพศสัมพันธ์กับภรรยาหรือคนรักได้หรือไม่ ถ้าอนุญาตก็จะเขียน แต่ถ้าไม่อนุญาตก็ไม่เขียน ซึ่งผู้วิจัยก็คือผู้ตรวจจดหมายได้ตอบนักโทษต่างชาติเหล่านั้นกลับไปว่า “ถ้าไม่อายุก็เขียนซิ” ทำให้นักโทษต่างชาติส่วนใหญ่ไม่กล้าเขียนอาจเป็นเพราะอับอายที่จะมีคนรับรู้เรื่องที่เป็นความลับส่วนตัวของตนเองก็เป็นได้ ซึ่งลักษณะการขออนุญาตจากผู้ตรวจก่อนนี้ถือเป็นลักษณะของการต่อรองเชิงอำนาจกับการจัดระเบียบวินัยในบริบทการจำกัดอิสรภาพทางเพศของคุณที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์

ในขณะที่คนส่วนใหญ่เห็นว่ามิติเชิงอำนาจของการจำยอม การต่อรองและการต่อต้าน มักอยู่ในระดับของการใช้ภาษาและระดับเนื้อหาเท่านั้น แต่กรณีนี้พิสูจน์ว่า แม้แต่รูปแบบที่ทางคุณ กำหนดมาแล้ว เช่น การกำหนดให้ส่งผ่านทางเรือนจำ การกำหนดให้เขียนได้ 15 บรรทัดหรือการ กำหนดให้ส่งได้วันละหนึ่งฉบับ ฯลฯ แต่ก็ยังมีมิติเชิงอำนาจเช่นกัน อย่างเช่น การเขียนและส่ง จดหมายเกินที่กำหนดหรือการแอบลักลอบนำจดหมายออก เป็นต้น

เนื้อหาการสื่อสารของจดหมาย: ปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจ

ต่อการจัดระเบียบวินัยในบริบทของคุณ

จดหมายเป็นแบบจำลองเชิงอำนาจของนักโทษที่สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ต่ออำนาจ การจัดระเบียบวินัยในบริบทของคุณ โดยแสดงออกมาให้เห็นได้จากเนื้อหาและรูปแบบของ จดหมายที่นักโทษสื่อออกมาอย่างตัวอย่างของเนื้อหา เช่น การขออนุญาตถอดโซ่ตรวน การขออนุญาตเรื่องอาหารการกิน การขออนุญาตประกอบพิธีกรรมทางศาสนา การเขียนต่อรองเกี่ยวกับ กฎระเบียบการติดต่อสื่อสารของคุณและการเขียนที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ เป็นต้นหรือตัวอย่างของ รูปแบบในจดหมาย เช่น การใส่สิ่งของมีค่ามาในซองจดหมาย ลักษณะการใช้วัสดุในการเขียนและ การสร้างจดหมาย และการลักลอบส่งจดหมายออกนอกคุก เป็นต้น

เนื้อหาและรูปแบบของจดหมายเหล่านี้มีนัยยะสำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงการมี ปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างนักโทษและการจัดระเบียบวินัยของคุณ ซึ่งการมีปฏิสัมพันธ์เชิง อำนาจนี้มีความมากมาย นักเบาหรือรุนแรงแตกต่างกันขึ้นอยู่กับตัวนักโทษแต่ละคน

ดังนั้น ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพของการทำวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยต้องการ แสดงให้เห็นถึงว่าคุณใช้อำนาจในบริบทใดที่มีผลต่อชีวิตนักโทษมากที่สุดและรอง ๆ ลงไประหว่าง บริบทของการจำกัดพื้นที่ การจำกัดอิสรภาพทางร่างกาย การจำกัดอิสรภาพทางจิตใจและ พฤติกรรม การจำกัดอิสรภาพทางการสื่อสารและการจำกัดอิสรภาพทางเพศ โดยทำการวิเคราะห์ ในเชิงปริมาณแบบพื้นฐานเพื่อให้เห็นสัดส่วนของจำนวนจดหมายว่ามีปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจมาก น้อยเท่าใดต่อบริบทต่าง ๆ ที่กล่าวมาของคุณ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างจดหมายของนักโทษ จำนวนทั้งสิ้นประมาณ 200 ตัวอย่าง ซึ่งในจำนวนกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้จะประกอบไปด้วยเนื้อหา จากข้อความ ความหมายจากภาพวาดในจดหมายและรูปแบบของจดหมายที่นักโทษสร้างขึ้นและ ใส่เข้ามาในซองที่สามารถเก็บไว้เป็นตัวอย่างในการวิเคราะห์ได้เท่านั้น

จากการสำรวจเนื้อหาของจดหมายกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ผู้วิจัยสามารถแบ่งแยกตัวอย่างที่มีปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจกับบริบทในด้านต่าง ๆ ของคุณได้ ดังตารางที่แสดงต่อไปนี้

ตารางที่ 5.1

แสดงการจำแนกเนื้อหาของจดหมายที่แสดงปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจ
เกี่ยวกับการจัดระเบียบวินัยในบริบทต่าง ๆ ของคุณ

บริบทของคุณ	จดหมาย	ภาพวาด	รวม	เปอร์เซ็นต์
การจำกัดพื้นที่	63	42	105	52.5
การจำกัดอิสรภาพทางร่างกาย	32	6	38	19
การจำกัดอิสรภาพทางจิตใจและพฤติกรรม	22	12	34	17
การจำกัดอิสรภาพทางการสื่อสาร	15	1	16	8
การจำกัดอิสรภาพทางเพศ	4	3	7	3.5
รวม	140	60	200	100

จากตารางนี้จะพบว่า เนื้อหาในจดหมายที่มีปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจกับการจำกัดพื้นที่มีปริมาณสูงที่สุดเป็นอันดับแรก คือ 52.5 เปอร์เซ็นต์ อันแสดงว่านักโทษมีความลำบาก ความกดดัน และทรมานกับการถูกกักขังมากที่สุด ซึ่งนักโทษจะแสดงออกถึงความรู้สึกเหล่านี้ผ่านทางจดหมาย ยกตัวอย่าง เช่น การเขียนจดหมายในการขออนุญาตย้ายหรือไม่ย้ายแดนที่คุมขังหรือคุก การขอให้ปล่อยตัวหรือการขอภัยโทษ เป็นต้น ส่วนภาพวาดเกี่ยวกับการจำกัดพื้นที่จะเป็นภาพที่มีความหมายเกี่ยวกับ ภาพทิวทัศน์ต่าง ๆ ในต่างประเทศ ภาพของธรรมชาติ ภาพลวดลายและภาพครอบครัว เป็นต้น

ส่วนอันดับสอง คือ จดหมายและภาพวาดที่มีปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจกับการจำกัดอิสรภาพทางร่างกายมีปริมาณสูงรองลงมา คือ 19 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นจดหมายที่เกี่ยวกับการจำกัดสิ่งของเครื่องใช้ เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องออกกำลังกายและเครื่องพิมพ์ดีดหรือการตรวจค้นสิ่งของต้องห้ามทางพัสดุ หรือการกระทำต่อร่างกาย เช่น การประหารชีวิต ความไม่เป็นส่วนตัว การนอน การแต่งกาย การถูกทำร้ายและการขอความช่วยเหลือทางกาย ส่วนภาพวาดที่เกี่ยวกับการจำกัดอิสรภาพทางร่างกายจะเป็นภาพโซ่ตรวน ลูกกรง ห้องขัง ภาพการขบถ ภาพพิมพ์มือและภาพวิทย์

ส่วนอันดับสาม คือ จดหมายและภาพวาดที่มีปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจกับการจำกัดอิสรภาพทางจิตใจและพฤติกรรมมี 17 เปอร์เซ็นต์โดยเป็นจดหมายเกี่ยวกับอาหารการกิน การเล่นดนตรี การเก็บกดทางใจ พฤติกรรมก้าวร้าวและศาสนา ส่วนภาพวาดจะมีลักษณะการวาดเกี่ยวกับศาสนา การแย่งอาหาร ภาพขนมเค้ก ภาพกระต่าย ภาพการนอน และพฤติกรรมบางอย่างของนักโทษ

อันดับที่สี่ คือ จดหมายและภาพวาดที่มีปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจเกี่ยวกับการจำกัดอิสรภาพทางการสื่อสารมี 8 เปอร์เซ็นต์โดยเป็นจดหมายเกี่ยวกับการเยี่ยมญาติ การโทรศัพท์และการเขียนจดหมาย ส่วนภาพวาดมีลักษณะเป็นภาพเชิงสัญลักษณ์ เช่น ภาพนกสีขาวคาบแผ่นกระดาษ

อันดับสุดท้าย คือ จดหมายและภาพวาดที่มีปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจกับการจำกัดอิสรภาพทางเพศมี 3.5 เปอร์เซ็นต์โดยเป็นจดหมายเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์และความรู้สึกทางเพศ ส่วนภาพวาดจะมีลักษณะของการมีเพศสัมพันธ์และความรู้สึกทางเพศระหว่างหญิงกับชาย

จากตารางนี้จะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มีปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจกับการจัดระเบียบวินัยของคุก คือ จดหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งมีอยู่ถึง 140 ตัวอย่างจาก 200 ตัวอย่างที่เหลืออีก 60 ตัวอย่างจะเป็นจดหมายในลักษณะภาพวาด ส่วนเนื้อหาและความหมายของจดหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษรและภาพวาดที่มีปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจกับการจัดระเบียบวินัยในการจำกัดพื้นที่ของคุกจะมีเปอร์เซ็นต์สูงที่สุด คือ 52.5 เปอร์เซ็นต์หรือ 105 ตัวอย่าง ซึ่งเป็นจำนวนเกินกว่าครึ่งของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ทั้งนี้เพราะการจำกัดพื้นที่เป็นการลงโทษที่เป็นกระบวนการเชิงอำนาจที่เป็นรูปธรรมมากที่สุดของความเป็นคุกที่มีผลต่อร่างกายและจิตใจทำให้นักโทษส่วนใหญ่โดยเฉพาะนักโทษต่างชาติทางตะวันตกและทางแอฟริกาจะวาดภาพและเขียนเนื้อหาที่มีปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจกับการจัดระเบียบวินัยในการจำกัดพื้นที่ของคุกมากที่สุด

จากการถูกจำกัดพื้นที่ทำให้เกิดการจำกัดอิสรภาพในด้านต่าง ๆ ตามมา เช่น การจำกัดอิสรภาพทางร่างกาย การจำกัดอิสรภาพทางจิตใจและพฤติกรรม การจำกัดอิสรภาพทางการสื่อสาร และการจำกัดอิสรภาพทางเพศ โดยจดหมายที่มีเนื้อหาการจำกัดอิสรภาพทางร่างกายและการจำกัดอิสรภาพทางจิตใจและพฤติกรรม เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มากเป็นอันดับ 2 และ 3 โดยมีเปอร์เซ็นต์ที่ใกล้เคียงกันคือ 19 และ 17 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ ซึ่งอาจแสดงถึงระดับความต้องการตามธรรมชาติของมนุษย์ที่มีผลต่อเนื่องจากการถูกจำกัดพื้นที่คือเมื่อเรียกร้องเกี่ยวกับการถูกจำกัดพื้นที่ได้แล้วก็จะขยับความต้องการขึ้นมาอีกระดับหนึ่งคือ การแสวงหาความสะดวกทางร่างกายและความสบายทางจิตใจยกตัวอย่างให้เห็นชัดเจนคือ เมื่อนักโทษสามารถขออนุญาตย้าย

แดนมาอยู่กับเพื่อน ๆ ได้แล้ว ต่อไปก็จะพยายามหาเครื่องอำนวยความสะดวกให้กับพวกตัวเอง ด้วยการขออนุญาตใช้เครื่องไฟฟ้าหรือเครื่องเสียงหรือการขออนุญาตปรุงอาหารกินเอง ต่อจากนั้น ก็จะต้องลงในเรื่องการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเพื่อความสบายทางด้านจิตใจของตนเอง ตามลำดับ

ส่วนในเรื่องการจำกัดอิสรภาพทางการสื่อสารและการจำกัดอิสรภาพทางเพศเป็นการ ดันรนต่อสู้กับความต้องการตามธรรมชาติในความเป็นมนุษย์ของนักโทษเพราะธรรมชาติของ มนุษย์จะต้องมีการติดต่อสื่อสารกับคนอื่น ๆ และมีความต้องการทางเพศเพื่อสืบเผ่าพันธุ์ ดังนั้นนักโทษต่างชาติจึงมีการเขียนจดหมาย วาดภาพและสร้างรูปแบบต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อต่อสู้กับ การถูกจำกัดความต้องการตามธรรมชาติทั้งสองประการนี้

นอกจากนี้ จากตารางจะเห็นว่า การจำกัดอิสรภาพทั้งทางการสื่อสารและทางเพศมี เปอร์เซ็นต์น้อย ทั้งนี้ในกรณีการจำกัดอิสรภาพทางการสื่อสารอาจเนื่องมาจากเหตุผลที่ทางคุกได้ ผ่อนปรนกฎระเบียบในการติดต่อสื่อสารกับภายนอกให้กับนักโทษต่างชาติมากพอสมควรไม่ว่าจะ เป็นการจัดบริการการติดต่อสื่อสารในหลาย ๆ แบบให้เลือกหรือการอนุญาตให้เขียนจดหมายเกิน กว่าที่กำหนดหรือการเพิ่มเวลาในการเยี่ยมหรือการใช้โทรศัพท์ เป็นต้น

ส่วนกรณีการจำกัดอิสรภาพทางเพศนั้น แม้จากตารางจะดูมีเปอร์เซ็นต์น้อยมากแต่ ตามความจริงแล้วมีจดหมายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศที่ส่งจากนักโทษชายไปยังนักโทษหญิง ต่างเรือนจำ แต่ลักษณะการเขียนส่วนใหญ่จะไม่มีเนื้อหาที่ลามกอนาจารมากจะเป็นการเขียนที่ แสดงถึงความรักมากกว่า ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่านักโทษทราบดีว่าจดหมายของตนจะต้องถูก ตรวจเซ็นเซอร์จากเจ้าหน้าที่ทั้งสองเรือนจำเพราะถ้าเขียนเนื้อหาหรือวาดภาพที่ลามกอนาจารจะ เป็นการยากที่จะผ่านไปถึงผู้รับได้ซึ่งแสดงความหมายของการจำยอมต่อการจัดระเบียบวินัยของ คุกนั่นเอง นอกจากนี้ กรณีเรื่องเพศนี้ยังแสดงให้เห็นว่า คุกค่อนข้างประสบความสำเร็จในการ ปฏิบัติการทางอำนาจเหนือสัญญาตัญญาณทางเพศของนักโทษ ทั้งนี้อาจรวมถึงวาทกรรมหลักของ สังคมที่เกี่ยวกับเพศวิถี (Sexuality) ที่อบรมบ่มเพาะและควบคุมเรื่องเพศของนักโทษก่อนที่จะเข้า มาอยู่ในคุกด้วย

สำหรับหัวข้อต่อไป จะเป็นการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อความ และความหมายของ ภาพวาดจากจดหมายที่นักโทษต่างชาติใช้เป็นตัวแทนทางอำนาจในการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิง อำนาจกับการจัดระเบียบวินัยอันเป็นตัวแทนทางอำนาจของคุกในการจำกัดอิสรภาพในบริบท ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การจำกัดพื้นที่
2. การจำกัดอิสรภาพทางร่างกาย
3. การจำกัดอิสรภาพทางจิตใจและพฤติกรรม
4. การจำกัดอิสรภาพทางการสื่อสาร
5. การจำกัดอิสรภาพทางเพศ

การจำกัดพื้นที่

ตามแนวคิดสมัยใหม่ การจำกัดพื้นที่ถือเป็นการใช้อำนาจการจัดระเบียบวินัยของคุกที่เป็นรูปธรรมมากที่สุด ทั้งนี้เพราะการกักขังถือเป็นการลงโทษทางจิตใจที่รุนแรงที่สุดต่อมนุษย์ ดังนั้นนักโทษจึงพยายามที่จะปรับตัวให้เข้ากับสภาพของคุกด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งการยอมรับที่จะปรับตนเองให้เข้ากับคุก การต่อรองกับคุกในการเปลี่ยนแปลงบางอย่างในคุกหรือการใช้อำนาจจากสถานทูตของตนในการต่อต้านการจัดระเบียบวินัยของคุกหรือการสร้างจินตนาการเอาชนะการถูกจำกัดพื้นที่ เป็นต้น

เมื่อนักโทษเข้ามาในเรือนจำใหม่ ๆ กระบวนการแรกของคุณในการจัดระเบียบวินัยในบริบทของการจำกัดพื้นที่ คือ การจำแนกแยกขังเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความปลอดภัยในการควบคุม รวมทั้งเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักโทษตัวอย่าง เช่น การแยกนักโทษใหม่ออกจากนักโทษเก่า การแยกนักโทษวัยหนุ่มออกจากนักโทษผู้ใหญ่ การแยกนักโทษหญิงออกจากนักโทษชาย การแยกขังนักโทษคู่คดี⁶ เป็นต้น

การจำแนกแยกขังบางครั้งก็สร้างปัญหาให้กับนักโทษยกตัวอย่าง เช่น การไม่อนุญาตให้นักโทษคู่คดีกักขังอยู่ในพื้นที่หรือแดนเดียวกัน ทำให้นักโทษเกิดความเครียดในเรื่องการปรึกษาคดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีนักโทษต่างชาติที่มีความต้องการอยู่รวมกันกับนักโทษชาติเดียวกัน เพราะ พูดภาษาเดียวกัน มีความเข้าใจกันและคอยช่วยเหลือเกื้อกูลกันหรือนักโทษที่นับถือศาสนาเดียวกันหรือต้องการอยู่รวมกันเพื่อปฏิบัติกิจทางศาสนา แต่สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นการผิดกฎระเบียบของคุก

⁶ นักโทษตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่กระทำความผิดในคดีเดียวกัน

ดังนั้น จึงอาจเกิดการต่อต้านขึ้นจากกลุ่มนักโทษต่างชาติเหล่านี้ โดยการร้องเรียนไปยังสถานทูตหรือองค์กรทางศาสนา เพื่อให้ช่วยขออนุญาตย้ายห้องหรือแดนให้มาอยู่รวมกันหรืออยู่ที่ จะทำการประท้วงด้วยการอดอาหารประท้วง ถ้าทางคุกไม่ทำการย้ายให้กับตนเอง เป็นต้น

นอกจากนั้น สภาพแวดล้อมของคุกยังเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่เกิดปัญหาในการดำรงชีวิตของนักโทษ อย่างเช่น เรื่องความสกปรก ความแออัดและอันตรายในการใช้ชีวิตในคุก ซึ่งเรื่องเหล่านี้นักโทษต่างชาติส่วนใหญ่จะเขียนข้อความ หรือวาดภาพส่งให้บุคคลภายนอกรับรู้ เพื่อให้เกิดความรู้สึกสงสารเห็นใจนักโทษ และให้ความช่วยเหลือในเรื่องของเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม อาหารการกินหรือสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็น แต่การเขียนข้อความหรือวาดภาพเช่นนี้ถือเป็นการละเมิดการจัดระเบียบวินัยของคุกเพราะอาจสร้างความเสื่อมเสียให้กับคุกได้

จากการวิเคราะห์จุดหมายของนักโทษในการจัดระเบียบวินัยในบริบทเรื่องการจำกัดพื้นที่ของคุกสามารถสรุปเป็นประเด็นปัญหาต่าง ๆ ได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5.2

แสดงเนื้อหาของจดหมายนักโทษในประเด็นต่าง ๆ ที่มี
ปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจเกี่ยวกับการจำกัดพื้นที่

ประเด็นการจำกัดพื้นที่	เนื้อหาของจดหมายนักโทษ
การถูกกักขัง	การใช้สัญญาะแทนการปลดปล่อยจากการถูกกักขัง เช่น ภาพภูเขา ไกรลาส ภาพซานตาคลอส ภาพธรรมชาติในชนบท ภาพบาทหลวง ป่วย ภาพผีเสื้อกับต้นไม้ ภาพหอรัษฎการณ ภาพครอบครัวชิมสัน การเขียนเนื้อหาเชิงอ่อนหวานและวิงวอน เช่น จดหมายขอให้ศาล ปล่อยตัวจากที่กักขัง
สภาพแวดล้อมของ ที่กักขัง	การเขียนเนื้อหาด้านลบต่อสภาพแวดล้อมของคุก เช่น สภาพของ ความสกปรก สภาพพื้นที่อันตราย การใช้สัญญาะด้านลบต่อ สภาพแวดล้อมของคุก เช่น ภาพความแออัดของนักโทษในห้องขัง ภาพความแออัดของนักโทษในพื้นที่ของคุก ภาพวงล้อมแห่ง ลวดหนาม

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ประเด็นการจำกัดพื้นที่	เนื้อหาของจดหมายนักโทษ
การขอย้ายที่กักขัง	การเขียนเนื้อหาของเหตุผลในการขอย้ายที่กักขัง เช่น อ้างป่วย อ้างเพื่อประกอบพิธีทางศาสนา อ้างทะเลาะวิวาทกับเพื่อน อ้างที่เดิมดีกว่าและมีเพื่อนมากกว่า อ้างกลับไปอยู่กับแม่ที่พิการ
การไม่อยากถูกย้ายที่กักขัง	การเขียนเนื้อหาของการไม่อยากถูกย้ายที่กักขัง เช่น กลัวจะไปถูกทำร้ายจากที่แห่งใหม่ ไม่ขอให้นักโทษที่เป็นศัตรูย้ายมาอยู่ในแดนตน เพราะกลัวถูกทำร้าย ถูกย้ายแล้วลำบากต้องแยกจากกลุ่มนักโทษชาติเดียวกันหรือรักกันที่คอยช่วยเหลือกัน คู่แห่งใหม่อยู่ไกลลำบากกลัวมีปัญหาในการปรับตัว

จากตารางการวิเคราะห์จดหมายของนักโทษที่เกี่ยวกับการจัดระเบียบวินัยในบริบทเรื่องการจำกัดพื้นที่ของคุณสามารถสรุปเป็นประเด็นปัญหาต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

- การถูกกักขัง
- สภาพแวดล้อมของที่กักขัง
- การขอย้ายที่กักขัง
- การไม่อยากถูกย้ายที่กักขัง

ต่อจากนี้ไปจะเป็นการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาต่าง ๆ อย่างละเอียดดังนี้

1. การถูกกักขัง การกักขังนักโทษ คือ การจำกัดพื้นที่อยู่อาศัยให้กับนักโทษ ทั้งนี้ตามธรรมชาติของมนุษย์ต้องการมีความเป็นอิสระในการเดินทางไปติดต่อสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ดังนั้นการกักขังจึงสร้างความกดดันทางจิตใจให้กับนักโทษอย่างมาก ซึ่งนักโทษไม่สามารถออกไปภายนอกคุกได้เพราะต้องเป็นไปตามกฎหมายที่ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดด้วยการกักขัง โดยมีระยะเวลาในการถูกกักขังยาวนานต่างกันตามความหนักเบาของโทษหรือความผิดที่นักโทษแต่ละคนก่อขึ้นมา

เนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายในการกักขังนักโทษและนักโทษต้องอยู่ในการควบคุมของผู้คุมในพื้นที่ของคุณทำให้นักโทษต้องพยายามเอาชนะการถูกกักขังนี้ด้วยวิธีการต่าง ๆ บางคนพยายามหลบหนีที่กักขังซึ่งเป็นการยากและเสี่ยงอันตรายถึงชีวิตได้ ทำให้นักโทษบางคนคิดหาวิธีอื่นมาแทน ซึ่งจากการวิเคราะห์จดหมายนักโทษต่างชาติพบว่านักโทษจะใช้การสร้างจินตนาการปลดปล่อยตัวเองให้เป็นอิสระด้วยการเขียนข้อความหรือวาดภาพในลักษณะต่าง ๆ ที่สามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 5.3

วิเคราะห์การสื่อสารผ่านจดหมายของนักโทษที่เกี่ยวกับ
การจำกัดพื้นที่ในประเด็นเรื่องการถูกกักขัง

ลำดับที่	เกณฑ์ที่ใช้	รายละเอียด
1.1	ผู้ส่งสาร	นักโทษต่างชาติชาวจีน ชาวเนปาล ชาวอังกฤษ ชาวปากีสถาน ชาวรัสเซีย ชาวพม่า ชาวไนจีเรีย
1.2	ผู้รับสาร	บุคคลภายนอก บุคคลที่มีอำนาจ เช่น ประธานศาล ฎีกา
1.3	เนื้อหา	การถูกกักขัง การขอปล่อยตัว
1.4	กลยุทธ์การสร้าง ความชอบธรรมของคุณ	การอ้างความชอบธรรมของกฎหมาย
1.5	กลยุทธ์การสื่อสาร ของนักโทษ	การใช้ภาพ/สัญลักษณ์สร้างจินตนาการ การใช้ภาษาสร้างความสงสาร

1.1 ผู้ส่งสาร กรณีการถูกจำกัดพื้นที่มีผลต่อนักโทษในคุกเกือบทุกคนเพราะชีวิตเมื่ออยู่ภายนอกมีแต่ความเป็นอิสระแต่เมื่อเข้ามาอยู่ในคุกจึงเกิดปัญหาทางจิตใจจากการถูกจำกัดอิสรภาพต่อนักโทษไม่ว่าจะเป็นนักโทษจากประเทศหรือทวีปไหน อย่างเช่น นักโทษต่างชาติชาวจีน ชาวเนปาล ชาวอังกฤษ ชาวไนจีเรีย ชาวปากีสถานและนักโทษทั้งหมดกระทำความผิดในคดียาเสพติดและมีกำหนดโทษสูง ซึ่งทำให้ต้องติดคุกเป็นเวลานานและคดียาเสพติดนี้ไม่ค่อยได้รับการลดโทษหรือไม่ค่อยได้รับการอภัยโทษหรือแม้ได้รับแต่ก็น้อยกว่าคดีอื่น ๆ ทั่วไป

1.2 ผู้รับสาร การกักขังตัวนักโทษเป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมาย ซึ่งนักโทษต้องปฏิบัติตามไม่สามารถฝ่าฝืนได้ ดังนั้นนักโทษส่วนใหญ่จึงพยายามผ่อนคลายความกดดันทางจิตใจจากการถูกกักขังนี้ โดยการระบายความกดดันไปยังบุคคลต่าง ๆ ภายนอก โดยในกรณีนี้ผู้รับสารที่อยู่ในกลุ่มตัวอย่างจดหมายที่ผู้วิจัยศึกษาได้แก่ ประธานศาลฎีกา ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจและตัดสินใจพิพากษาจำคุก และบุคคลภายนอกที่เป็นสมาชิกในครอบครัวหรือญาติมิตรของนักโทษ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้รับสารเกิดความสงสารเห็นใจ ซึ่งอาจทำให้นักโทษรู้สึกผ่อนคลายความกดดันลงไปได้บ้าง

1.3 เนื้อหา เนื้อหาการถูกจำกัดพื้นที่ในประเด็นเรื่องการถูกกักขังมีอยู่ 2 กรณี ดังนี้ คือ

1.3.1 การถูกกักขัง เนื่องจากการถูกกักขังสร้างความกดดันทางจิตใจแก่นักโทษทุกคนในเรื่องของการถูกจำกัดพื้นที่ที่ทำให้เนื้อหาในจดหมายของนักโทษต่างชาติส่วนใหญ่ที่สื่อสารผ่านออกนอกคุกจะแสดงออกถึงการถูกกักขังพื้นที่เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจะเห็นได้จากจำนวนตัวอย่างของจดหมายที่มากเป็นอันดับหนึ่ง คือ 52.5 เปอร์เซ็นต์ แต่ด้วยการจ่ายอ้อมจากการที่ถูกกักขังทางร่างกายทำให้นักโทษส่วนใหญ่ไม่สามารถต่อต้านอำนาจของคุกในการกักขังได้ด้วยข้อความที่เป็นลายลักษณ์อักษร แต่นักโทษจะต่อต้านอำนาจผ่านความหมายจากภาพวาดที่วาดออกนอกคุกเป็นส่วนใหญ่ อย่างเช่น ภาพภูเขาไกรลาสหรือภาพทิวทัศน์ในต่างประเทศ เป็นต้น ดังตัวอย่างจดหมายบางฉบับที่คัดลอกมาต่อไปนี้

ภาพที่ 5.1

ภาพวาดภูเขาไกรลาส⁷ โดยนักโทษต่างชาติชาวเนปาล

⁷นักโทษเขียนบอกผู้รับไว้ในจดหมายที่มากับภาพนี้ว่า เป็นภาพภูเขาไกรลาส และภูเขาไกรลาสยังเป็นสถานที่สิงสถิตย์ของเทพเจ้าต่าง ๆ ซึ่งมีพื้นที่กว้างไกลไม่มีที่สิ้นสุดและเป็นเส้นทางขึ้นไปสู่สวรรค์

ภาพนี้เป็นภาพวาดภูเขาไกรลาสในประเทศเนปาลที่แสดงให้เห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนและมีการใช้จามรีเป็นสัตว์พาหนะ ภาพนี้วาดโดยนักโทษต่างชาติชาวเนปาล คดียาเสพติดเพื่อส่งออกไปให้บุคคลภายนอกที่ตนเองรู้จัก ทั้งนี้ นักโทษต่างชาติชาวเนปาลคดียาเสพติดซึ่งมีอยู่ร่วม 20 คนในคุกบางขวางเหล่านี้ จะไม่ค่อยได้รับการลดหย่อนผ่อนโทษ เพราะคดียาเสพติดเป็นนโยบายของรัฐที่ต้องการกักขังนักโทษคดียาเสพติดไว้เป็นเวลานาน แม้จะมีการอภัยโทษในโอกาสต่าง ๆ แต่นักโทษคดียาเสพติดเหล่านี้ ก็จะไม่ได้รับการลดโทษหรือได้รับการลดโทษแต่น้อยมาก

จากการที่นักโทษชาวเนปาลเหล่านี้มีชีวิตอยู่อย่างไรความหวังที่จะได้รับการปล่อยตัว ทำให้นักโทษชาวเนปาลเหล่านี้รวมตัวกันส่งจดหมายไปถึงบุคคลต่าง ๆ เพื่อดำเนินการช่วยเหลือพวกเขาให้ได้กลับบ้านและในการเขียนจดหมาย พวกเขาจะใช้การวาดภาพต่าง ๆ เป็นสื่อในการสร้างอำนาจให้พวกเขาต่อบุคคลภายนอกให้เกิดความรู้สึกสงสารพวกเขาและให้การช่วยเหลือต่าง ๆ ดังนั้น ภาพวาดนี้จึงกลายเป็นสื่อที่สร้างอำนาจให้กับนักโทษชาวเนปาล เพื่อให้เกิดความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอก เพื่อต่อต้านอำนาจในการกักขังอิสรภาพของคุณ

จากการวิเคราะห์ลักษณะการวาดจะแสดงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ สภาพสังคม และสภาพภูมิประเทศของเนปาลที่พึ่งพิงอยู่กับธรรมชาติ มีอิสระในการเดินทางไปไหนมาไหนได้โดยเสรี

การวาดภาพนี้เป็นการใช้จินตนาการของนักโทษในการสร้างอำนาจต่อต้านการถูกจำกัดพื้นที่ให้อยู่แต่ในคุก แต่นักโทษชาวเนปาลคนนี้สามารถสร้างจินตนาการแห่งความมีอิสรภาพขึ้นในจิตใจของเขาได้ ภูเขาไกรลาสที่สูงตระหง่านซึ่งเป็นที่ยึดถือของเหล่าเทพเจ้าผู้มีอำนาจต่าง ๆ และเป็นเส้นทางสู่สวรรค์อาจเปรียบได้กับการเดินทางท่องเที่ยวไปสู่ความสุขที่ไร้ขีดจำกัดไม่มีที่สิ้นสุดหรืออาจเปรียบได้กับกำแพงคุกที่นักโทษไม่สามารถเอาชนะได้ด้วยการบินป่ายเพื่อออกไปสู่อิสรภาพเพราะกำแพงมีอำนาจการควบคุมของคุณถึงสถิตย์อยู่ เช่นกัน นอกจากนั้นลักษณะภาพของก้อนเมฆที่ลอยลอยอยู่บนท้องฟ้าหรือตัวจามรี ก็แสดงถึงความเป็นอิสระในการเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งแตกต่างกับสภาพความเป็นจริงในคุกที่ถูกจำกัดอิสระในการเดินทาง

ในขณะเดียวกัน จากการวิเคราะห์การใช้หมึกสี “ดำ” บนกระดาษสี “ขาว” ยังเป็นการสื่อความหมายสีดำของท้องฟ้า ภูเขา พื้นดิน และตัวจามรี อันหมายถึง สภาพของความ เป็นคุก เป็นแดนสนธยา เป็นพื้นที่ปิดที่เต็มไปด้วย ความสกปรก ความทุกข์ทรมาน ความโหดร้าย

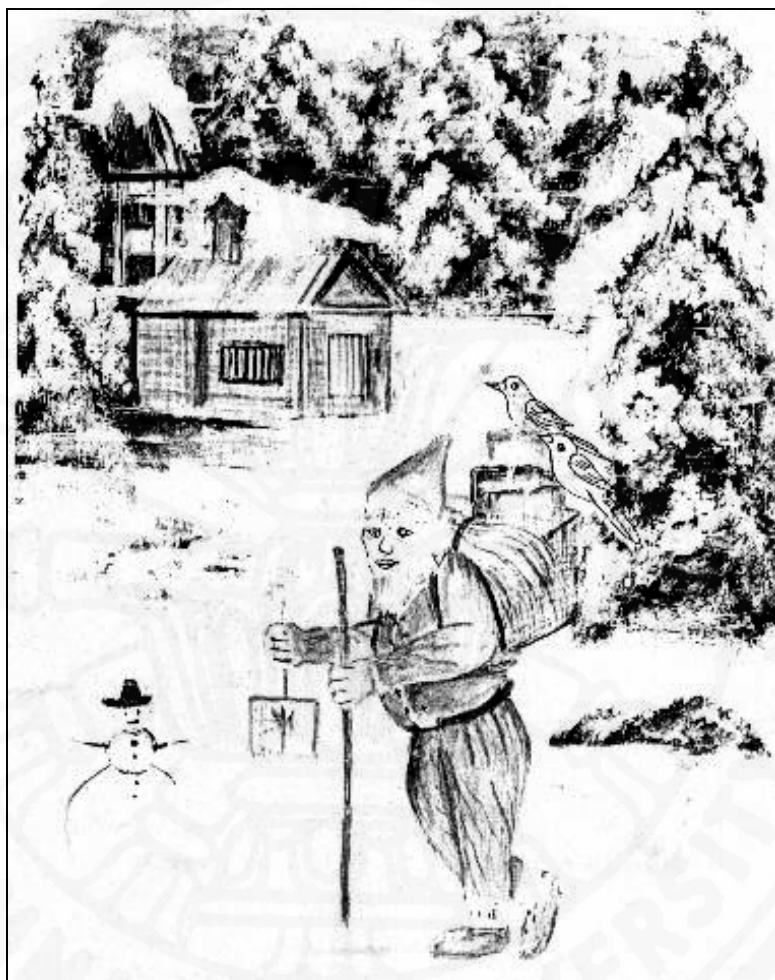
ความน่ากลัว ความกดดัน ฯลฯ ส่วนการสื่อความหมายของสีชาวนคือ สีขาวของ ก้อนเมฆที่เปรียบเสมือนอิสรภาพและเสรีภาพในจินตนาการของนักโทษ แม้จะล่องลอยอยู่บนท้องฟ้าที่มีสีดำมืดที่หมายถึง สภาพภายในคุกก็ตามแต่เขาสามารถสร้างอำนาจแห่งอิสรและเสรีภาพในจิตใจเขาให้ออกสู่โลกภายนอกคุกได้แม้ร่างกายจะถูกกักขังตกอยู่ในอำนาจคุกหรือในพื้นที่คุกก็ตาม

ภาพตัวแทนแห่งอำนาจที่จะวิเคราะห์ในตอนสุดท้ายนี้คือ “คนกับจามรี” ซึ่งเปรียบเสมือน “นักโทษกับกฎระเบียบวินัยของคุก” ลักษณะการใช้สีดำของตัวจามรีแสดงถึง “อำนาจของคุก” ส่วน ลักษณะการใช้สีขาวของชาวเนปาลทั้ง 3 คนแสดงถึง “อำนาจของนักโทษ” แม้ตัวจามรีจะมีความเป็นสัตว์ที่ดุร้ายหรือไม่น่าไว้วางใจแต่บางครั้งคนธรรมดาก็สามารถเอาชนะหรือทำให้สัตว์นั้นเชื่องลงได้ ซึ่งสังเกตได้จากในภาพที่คนกำลังเอาสัมภาระบรรทุกบนหลังตัวจามรี ความหมายของภาพเช่นนี้แสดงถึง การปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจ ที่แสดงให้เห็นว่าอำนาจในจินตนาการผ่านภาพวาดของนักโทษสามารถต่อต้านกฎระเบียบวินัยของคุกในการกักขังพื้นที่ของนักโทษได้

ตัวอย่างถัดมาเป็นตัวอย่างภาพที่ 5.2 ที่มีความหมายแสดงถึงการต่อต้านการถูกกักขัง คือ ภาพวาดของนักโทษต่างชาติชาวอังกฤษ คดียาเสพติดคนหนึ่งที่ถูกส่งไปให้ญาติที่อยู่ประเทศเดียวกัน

ภาพที่ 5.2

ภาพวาดซานตาคลอส โดยนักโทษต่างชาติชาวอังกฤษ

ภาพวาดในลักษณะนี้เป็นหนึ่งในภาพจำนวนหลายร้อยภาพที่นักโทษต่างชาติทางยุโรปและตะวันตกวาดส่งไปยังบุคคลภายนอก ในภาพจะเห็นบ้านที่มีปล่องไฟแบบตะวันตกที่แวดล้อมด้วยต้นไม้ที่ถูกปกคลุมด้วยหิมะสีขาว รวมทั้งที่พื้นด้วยซึ่งมีหิมะมากจนสามารถปั้นเป็นตุ๊กตาหิมะ (Snow man) ใส่หมวกได้ ตรงกลางภาพมีซานตาคลอสเดินแบกถุงของขวัญโดยมีนกสองตัวเกาะอยู่บนกล่องของขวัญที่ซานตาคลอสแบกอยู่ข้างหลัง

ภาพนี้แสดงความรู้สึกคิดถึงบ้าน คิดถึงวัฒนธรรมประเพณีที่ตนเองเคยปฏิบัติ เมื่อครั้งอยู่ในบ้านเกิดเมืองนอนก่อนเข้ามาติดคุกในประเทศไทย ความหมายในภาพนี้แสดงถึงบรรยากาศของวันคริสต์มาสที่มีอากาศหนาวเย็นในประเทศของตน ซึ่งตรงกันข้ามกับวันคริสต์มาสในประเทศไทยที่มีอากาศร้อน

ดังนั้น ภาพนี้จึงเป็นการใช้อำนาจของนักโทษต่อต้านอำนาจในการกักขังของ
คุกที่แสดงถึงความรู้สึกคิดถึงบ้านที่มีเตาผิงไฟให้ความอบอุ่นในบรรยากาศธรรมชาติที่หนาวเย็น
เป็นภาพวาดที่แสดงถึงความเป็นบ้านแทนความเป็นจริงในสภาพของคุกที่แออัดเต็มไปด้วย
นักโทษและสภาพอากาศที่ร้อนอบอ้าว

ซานตาคลอสเป็นภาพตัวแทนของความสุข ความเมตตากรุณาและการให้ที่
มากมายหลากหลายเหมือนกล่องของขวัญหลากหลายชนิด ซึ่งหาไม่ได้จากภายในคุกที่นักโทษ
ต่างก็ขาดแคลนเหมือนกัน แต่จะได้มาจากคนภายนอกที่เปรียบเหมือนซานตาคลอส ซึ่งจะเป็นผู้
บริจาคและให้ความช่วยเหลือต่อนักโทษหรือความเป็นซานตาคลอสที่อาจให้ได้แม้กระทั่งความ
เป็นอิสระที่เปรียบเหมือนนกสองตัวที่กำลังบินอยู่ข้างหลังซานตาคลอส แต่ก็คงเป็นแค่เพียงอิสระ
ทางจิตใจเท่านั้น

ส่วนอิสระภาพที่แท้จริงคงต้องตกอยู่ภายในอำนาจการกักขังของคุก จนกว่าจะ
ครบกำหนดโทษจึงจะได้ออกไปสัมผัสกับความเย็นและความอ่อนนุ่มของหิมะ ความ
อบอุ่นจากหน้าเตาผิงไฟและความน่ารักของตุ๊กตาหิมะ

อีกภาพหนึ่งวาดโดยนักโทษต่างชาติชาวพม่าเพื่อส่งให้กับภรรยาที่ประเทศ
ของตน ภาพนี้แสดงถึงความเป็นธรรมชาติของชนบท ต้นไม้ ต้นไผ่ นกบิน กระต๋อมทุ่งหญ้าคา มี
ลำธารไหลผ่านหน้ากระท่อม มีคนใส่หมวกแบบชาวชนบท

ภาพที่ 5.3

ภาพวาดธรรมชาติในชนบท โดยนักโทษต่างชาติชาวพม่า

จากทะเบียนประวัติการกระทำผิดของนักโทษส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากความยากจนและด้อยการศึกษา ซึ่งเป็นปัญหาของรัฐบาลต่าง ๆ ในประเทศด้อยพัฒนาหรือประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างประเทศในเอเชีย เช่น พม่า ลาว เขมร อินเดีย ปากีสถาน บังคลาเทศ ทิเบต เนปาล ฯลฯ

นักโทษต่างชาติจากประเทศเหล่านี้ ส่วนใหญ่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งสาเหตุก็มาจากความยากจนและมีการศึกษาน้อยเหมือนกับนักโทษชาวไทย จากสาเหตุความยากจนและด้อยการศึกษาทำให้ชาวต่างชาติหลายคนเข้ามากระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในประเทศไทย

ดังนั้น เมื่อชาวต่างชาติเหล่านี้ถูกจับเข้ามาอยู่ในคุก ซึ่งมีสภาพที่แตกต่างจากสภาพชีวิตจริงของพวกเขาที่อยู่กับธรรมชาติ มีความเป็นอิสระแบบชนบทป่าเขาลำเนาไพร ทำให้นักโทษเหล่านี้มีความกดดันจากการถูกกักขังมาก

ภาพนี้เป็นการวาดที่จินตนาการเพื่อปลดปล่อยความรู้สึกของตนเองออกไปสู่บ้านที่เป็นธรรมชาติ แม้จะมีสภาพของความยากจนที่สังเกตได้จากบ้านที่เป็นกระท่อมมุงหญ้าคา แต่ดูจะมีความสุขมากกว่าสภาพที่อยู่ในคุกซึ่งแม้ตัวของนักโทษจะถูกกักขังอยู่ในคุกถูกจำกัดอิสรภาพไม่สามารถกลับไปสู่ชีวิตแบบชนบทที่เต็มไปด้วยความสุขได้ แต่จิตใจของเขาสามารถมีอำนาจในการสร้างความสุขขึ้นมาได้โดยผ่านภาพวาดแห่งความสุขนี้

ดังนั้น ภาพนี้จึงเป็นการใช้การสื่อสารเพื่อต่อรองอำนาจของคุณในการจำกัดพื้นที่กักขังนักโทษแต่ไม่สามารถจำกัดอิสรภาพและเสรีภาพทางจิตใจของเขาได้เลย

ภาพต่อไปเป็นอีกภาพหนึ่งที่แสดงความหมายถึงการต่อต้านอำนาจการกักขังของคุณ ภาพนี้วาดโดยนักโทษต่างชาติผิวดำชาวไนจีเรีย ซึ่งเป็นภาพชายคนหนึ่งนอนคว่ำหน้าบนเตียง หัวหนุนหมอนและมีภาพมือถือเข็มกำลังจะฉีดยาให้ชายคนนั้นอยู่ ด้านซ้ายมือจะเขียนคำว่า “ขอให้หายเร็ว ๆ” (Get well Quick) ด้านขวามือจะมีเถาดอกไม้อื่นและรูปหัวใจ ดังตัวอย่างภาพนี้

จำนวนภาพหอสมุด

ภาพที่ 5.4

ภาพบาทหลวงป่วย โดยนักโทษต่างชาติชาวไนจีเรีย

ในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยตรวจพบภาพนี้ ผู้วิจัยกำลังทำหน้าที่ตรวจเซ็นเซอร์จดหมายส่งออกของนักโทษต่างชาติอยู่และพบว่ามีการ์ดหรือจดหมายส่งออกหลายฉบับไปยังบาทหลวงท่านหนึ่ง ซึ่งเป็นชาวฝรั่งเศสที่เข้ามาสอนศาสนาในคุกบางขวาง เนื้อหาเป็นการอวยพรและขอให้หายเร็ว ๆ จึงเกิดความสงสัยว่าบาทหลวงป่วยเป็นอะไร พอมีโอกาสจึงสอบถามพวกนักโทษต่างชาติว่า บาทหลวงป่วยเป็นอะไร จึงได้คำตอบว่า บาทหลวงได้รับอุบัติเหตุรถแท็กซี่ชนจนขาหัก ขณะนี้กำลังนอนพักรักษาตัวอยู่โรงพยาบาล ดังนั้นคำตอบนี้จึงทำให้ผู้เขียนรู้ความหมายของภาพนี้ว่าเป็นภาพที่แสดงถึง ความห่วงใยและความรักที่นักโทษมีต่อบาตรหลวงท่านนี้

ในความเป็นจริงถ้าคนที่เรารักป่วยนอนอยู่โรงพยาบาล ตามประเพณีปฏิบัติ เราก็ต้องเอาดอกไม้หรือเอาของฝากไปเยี่ยม แต่นักโทษทำ เช่นนั้นไม่ได้เพราะถูกกักขังอยู่ในคุก และไม่สามารถออกไปเยี่ยมคนป่วยได้

ดังนั้นภาพนี้จึงเป็นปฏิสัมพันธ์การสื่อสารของนักโทษที่มีต่ออำนาจในการกักขังของคุก เป็นการจินตนาการให้กับจิตใจของตนเองว่าได้ออกไปนอกคุก ได้เข้าไปอยู่ในโรงพยาบาลและเฝ้าดูแลบาทหลวงอย่างใกล้ชิด แม้แต่ในขณะที่ยอดจะฉีดยาที่ก้นบาทหลวงก็ตาม นอกจากนั้นภาพดอกไม้และภาพรูปหัวใจก็เป็นการแสดงความหมายของความรักและความห่วงใยที่นำไปมอบปลอบใจบาทหลวงนั่นเอง

1.3.2 การใช้ภาษาสร้างความสำเร็จ แม้ นักโทษต่างชาติส่วนใหญ่จะไม่ร้องเรียนหรือต่อต้านการที่ถูกกักขังทางร่างกายด้วยข้อความที่เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ก็มีนักโทษต่างชาติชาวปากีสถานคนหนึ่งเขียนจดหมายถึงประธานศาลฎีกาขอให้ปล่อยตัวเขากลับบ้าน ซึ่งเขาได้เขียนเป็นจดหมายสั้น ๆ ที่แสดงถึงความต้องการอิสรภาพและต้องการได้รับการปลดปล่อยออกจากคุก ถึงแม้ว่าเขาจะรู้ว่าไม่มีทางเป็นไปได้ แต่ก็อาจเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้เขารู้สึกสบายใจขึ้นมาได้บ้าง ซึ่งการเขียนเช่นนี้แสดงถึงกลยุทธ์การใช้ภาษาสร้างความสำเร็จต่อต้านอำนาจการถูกกักขังตามกฎหมายของคุก ดังตัวอย่างจดหมายต่อไปนี้

จดหมายฉบับที่ 5.1

จดหมายการขอให้ปล่อยตัว โดยนักโทษต่างชาติชาวปากีสถาน

To,
The chief justice,
of the Supreme Court,
Thailand.

Sir,

Please! Release me. I don't like 25 years sentence and two millions Baht fine. Because fine two millions baht and sentence 25 years is not liked me. Therefore I want to go home.

Allah! Bless you.

1.4 กลยุทธ์การสร้างความชอบธรรมของคุณ

กลยุทธ์ในการสร้างความชอบธรรมของนักโทษในกรณีการจำกัดพื้นที่ในประเด็นเรื่องการถูกกักขังนี้ทางคุณอ้างอำนาจความชอบธรรมในการปฏิบัติตามกฎหมายในการกักขังตัวผู้กระทำความผิดตามความหนักเบาของการกระทำความผิด ซึ่งนักโทษผู้กระทำความผิดไม่สามารถต่อต้านหรือหลีกเลี่ยงโทษจำคุกนี้ได้ นอกจากการใช้จินตนาการถึงความมีอิสระต่อต้านอำนาจการถูกกักขังของคุณได้เท่านั้น

ตามกฎหมายในการรับตัวนักโทษมากักขังจะต้องปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ราชทัณฑ์ มาตรา 8 ที่กำหนดให้เจ้าพนักงานเรือนจำจะไม่รับบุคคลใด ๆ ว่าเป็นนักโทษในคุก เว้นแต่จะมีหมายอาญาหรือเอกสารอันเป็นคำสั่งของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจและในการรับตัวนักโทษต้องมีทั้งตัวนักโทษและหมายอาญาหรือเอกสารอันเป็นคำสั่งของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจ

1.5 กลยุทธ์การสื่อสารของนักโทษ

เนื่องจากการถูกกักขังเป็นการลงโทษที่เป็นรูปธรรมที่นักโทษไม่สามารถขัดขืนหรือต่อต้านได้ และนักโทษต่างชาติก็รู้ดีว่าไม่สามารถต่อต้านอำนาจการถูกกักขังของคุณได้ด้วยการเขียนข้อความ แต่ความรู้สึกกดดันจากการขาดอิสรภาพทำให้นักโทษค้นหาวิธีการเพื่อต่อต้านการถูกกักขังนี้ ด้วยการใช้ภาพวาดสื่อสารความหมายแทนการเขียนข้อความ ดังนั้นเพื่อให้สื่อความหมายได้ดี จึงใช้กลยุทธ์การสร้างจินตนาการในการวาดภาพเพื่อสื่อความหมายของการถูกกักขังซึ่งแสดงถึงการต่อต้านอำนาจการกักขังของคุณ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพวาดที่ 5.5 ต่อไปนี้เป็นการใช้กลยุทธ์ในการจินตนาการของนักโทษต่างชาติชาวจีนคดียาเสพติดที่วาดส่งให้ภรรยาซึ่งแสดงถึงความหมายของการต่อต้านอำนาจการกักขังของคุณ

ภาพที่ 5.5

ภาพวาดผีเสื้อกับต้นไม้ โดยนักโทษต่างชาติชาวจีน

ภาพนี้เป็นภาพต้นไม้ที่มีใบใหญ่สมบูรณ์สวยงาม มีผีเสื้อสองตัว ๆ หนึ่งกำลังคลานไปที่โคนต้นที่มีสีดำลักษณะเป็นรอยเนาเสีย อีกตัวหนึ่งที่อยู่ด้านหลังจะวาดในลักษณะกำลังบินอยู่ที่บริเวณส่วนของกิ่งไม้เล็ก ๆ ที่ไม่น่ามองคือ จะเกาะก็ไม่เกาะ จะบินก็ไม่บิน และบริเวณส่วนบนของลำต้นจะวาดเป็นหลุมเล็ก ๆ

สิ่งที่เห็นชัดเจนและเด่นชัดที่สุดน่าจะเป็นผีเสื้อสองตัว ซึ่งในความหมายของผีเสื้อก็คือ สัญลักษณ์แห่งความมีอิสระเสรีภาพ การกำเนิดใหม่ และความสวยงาม ซึ่งตามธรรมชาติก่อนการจะกลายเป็นผีเสื้อที่สวยงามได้จะต้องผ่านการเป็นตัวหนอนที่น่าเกลียดมาก่อน ต้องผ่านการเป็นตัวดักแด้ที่ถูกห่อหุ้มด้วยรังไหม ซึ่งเปรียบเหมือนการมีสภาพเป็นนักโทษที่อยู่ในคุก โดยจะเกิดใหม่กลายเป็นผีเสื้อที่สวยงาม เมื่อได้รับการปลดปล่อยเป็นอิสระภาพ

ภาพวาดผีเสื้อสองตัวในภาพนี้หมายถึง “คู่รัก” ที่มีความสุขมีอิสระเสรีเปรียบเหมือนผีเสื้อที่สามารถบินอย่างอิสระ การวาดภาพนี้แสดงถึง การจินตนาการเพื่อปลดปล่อยความรู้สึกจากการถูกกักขัง เป็นการสร้างอำนาจแห่งความเป็นอิสระให้แก่ตนเองทางด้านจิตใจ ภาพต้นไม้ที่มีใบใหญ่ดกหนาสมบูรณ์แสดงถึง ชีวิตที่มีความสุข ครอบครัวยั่งยืน แม้จะมีปัญหาบ้างก็เป็นเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งเป็นเรื่องธรรมดาที่สามารถแก้ไขได้ ซึ่งจะเห็นได้จากความหมายของการวาดหลุมเล็ก ๆ ที่อยู่ช่วงตอนบนของต้นไม้ที่มีลักษณะเจริญงอกงามดีแต่มีก็ยังมีหลุมอยู่

นอกจากนั้น สิ่งเกิดผีเสื้อตัวข้างหน้าจะเป็นตัวผู้ที่มีลักษณะท่าทางกำลังคลานเข้าหาโคนต้นไม้ที่มียอดของกิ่งก้านหักพับ มีรอยเนาผู้พังเสียหายซึ่งหมายถึง สภาพของคุกที่มีแต่สิ่งเลวร้าย น่ากลัว ซึ่งผีเสื้อตัวผู้จะต้องคลานเข้าไปหาเปรียบเหมือนนักโทษที่กำลังจะถูกนำตัวเข้าไปกักขังไว้ในคุก โดยมีผีเสื้อตัวเมียเกาะอยู่บริเวณกิ่งไม้เล็ก ๆ ข้างหลังในลักษณะที่ไม่มั่นคง ซึ่งไม่นานโคนต้นไม้ต้นนี้ก็จะถูกทำลายล้มลง ต้นไม้ที่เคยสมบูรณ์ก็จะต้องเหี่ยวเฉาตายไป ผีเสื้อตัวเมียนี่ก็ต้องบินหนีจากไปเพราะสาเหตุที่หัวหน้าครอบครัวจะต้องจากไปกลายเป็นนักโทษถูกกักขังอยู่ในคุกและถูกยึดทรัพย์สินต่าง ๆ ทำให้ครอบครัวต้องพังทลายลงไป

ภาพนี้เป็นภาพที่นักโทษวาดเพื่อสร้างอำนาจด้วยการจินตนาการสื่อสารผ่านออกมาในมิติของการต่อต้านอำนาจของกฎหมายที่ใช้บังคับกับชีวิตนักโทษ แม้ในความเป็นจริงนักโทษจะไม่มีสิทธิต่อต้านหรือต่อรองโดยตรงกับอำนาจการกักขังของกฎหมาย แต่นักโทษสามารถสร้างจินตนาการทางอำนาจต่อต้านได้ด้วยการจินตนาการผ่านภาพที่แสดงถึง ชะตากรรมของเขาที่จะต้องเข้ามาอยู่ในคุก จะต้องพลัดพรากจากคนที่รัก และครอบครัวที่เคยมีความสุขจะต้องสูญเสียไป ซึ่งจะก่อให้เกิดความสงสารเห็นใจต่อผู้ได้เห็นภาพนี้และเกิดเป็นอำนาจต่อต้านอำนาจการกักขังนักโทษตามมา

อีกภาพหนึ่งแสดงถึงการจำยอมต่ออำนาจการถูกกักขังคือภาพวาดของนักโทษต่างชาติชาวรัสเซียคดีประทุษร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สินที่ส่งให้บุคคลภายนอก

ภาพที่ 5.6

ภาพวาดหอสังเกตการณ์บางขวาง โดยนักโทษต่างชาติชาวรัสเซีย

คุกบางขวางเป็นคุกที่มีชื่อเสียงที่สุดแห่งหนึ่งในเอเชียในด้านความโหดร้าย จนอดีตนักโทษต่างชาติที่เคยติดคุกบางขวางเรียกว่า “Big tiger” (เสือใหญ่) ซึ่งพวกเขาให้ความหมายของเสือใหญ่ว่า คุกบางขวางเปรียบเหมือนเสือกินคนตัวใหญ่ ที่กินคนเข้าไปเป็นจำนวนมากและคนที่ถูกกินเข้าไปไม่มีทางที่จะออกมาได้ จะต้องตายอยู่ในท้องเสือหรือในคุกบางขวางเท่านั้น

ก้าวแรกที่ผ่านประตูคุกบางขวางเข้าไปจะเห็นสัญลักษณ์แห่งอำนาจของคุณ คือ หอสังเกตการณ์ขนาดใหญ่ที่สูงตระหง่านตั้งอยู่ตรงหน้าที่เปรียบเสมือนหัวเสือ ด้านบนสุดมีดวงไฟฉายขนาดใหญ่ที่ใช้ฉายส่องดูบริเวณโดยรอบของคุณในเวลากลางคืนอย่างที่เราเห็นใน

ภาพยนตร์ ซึ่งดวงไฟนี้เปรียบเสมือนดวงตาของเสือใหญ่ที่คอยจ้องจะกัดกินผู้คนที่ผ่านเข้ามา ภาพแรกที่เห็นนี้ทำให้นักโทษบางคนถึงกับหยุดนิ่งและรู้สึกหมดเรี่ยวหมดแรงที่จะเดินต่อไป ต้องตั้งสติตั้งหลักสักพักถึงจะสามารถก้าวเดินต่อไปได้

ก้าวแรกของนักโทษต่างชาติทั้งสองคนในภาพย่อมแสดงถึง ความรู้สึกแห่งความเป็นคุกบางขวางหรือความเป็นเสือใหญ่ที่น่าหวาดกลัวอย่างยิ่ง ลองนึกภาพความรู้สึกของตนเองขณะเดินเข้ามาเผชิญหน้ากับเสือตัวใหญ่ที่กำลังหิวกระหายด้วยมือเปล่าจะรู้สึกอย่างไร นั่นก็เปรียบได้กับความรู้สึกของนักโทษขณะการเดินทางผ่านประตูบานใหญ่เข้าไปในคุกบางขวาง ซึ่งจะถูกปิดตามหลังทันที มันเป็นความรู้สึกเหมือนการเดินทางเข้าสู่ปากเสือตัวใหญ่ที่หิวกระหายไม่สามารถออกมาได้อีกและต้องอยู่ภายในนั้นไปตลอดกาล

ลักษณะการวาดภาพนี้ แสดงให้เห็นว่ามีนักโทษต่างชาติสองคน คนหนึ่งเป็นชาวรัสเซีย อายุน้อย โคนผอม อดีตสายลับ KGB ก่อคดีปล้นธนาคารในประเทศไทยและฆ่าตำรวจตาย โดยร่วมมือกับเพื่อนชาวรัสเซียอดีตสายลับ KGB เหมือนกันอีกสองคนซึ่งถูกจับได้ทั้งหมด ส่วนภาพของนักโทษอีกคนเป็นชาวอังกฤษคดีค้ายาเสพติด มีภรรยาเป็นชาวไทยภูเขายู่ทางภาคเหนือของไทยมีลูกหนึ่งคน สาเหตุที่ผู้วิจัยทราบรายละเอียดเพราะรู้จักนักโทษทั้งสองคนนี้ดี โดยเฉพาะนักโทษชาวอังกฤษคนนี้มีอายุมากหน่อยและมีนิสัยชอบเอามือซ้ายไขว้หลังเหมือนในภาพวาด

การวาดภาพกระเป๋านักโทษต่างชาติทั้งสองถือมา จะสังเกตได้ว่าที่กระเป๋านักโทษชาวรัสเซียจะใหญ่กว่าของนักโทษชาวอังกฤษและที่กระเป๋านักโทษชาวรัสเซียที่หิ้วมาจะมีตัวอักษรภาษาอังกฤษเขียนว่า “Life” ซึ่งหมายถึง เขาถูกพิพากษาคัดสินโทษจำคุกตลอดชีวิต ซึ่งเป็นโทษหนักทำให้ภาพของเขามีลักษณะของหัวที่ก้มลงมองที่พื้น

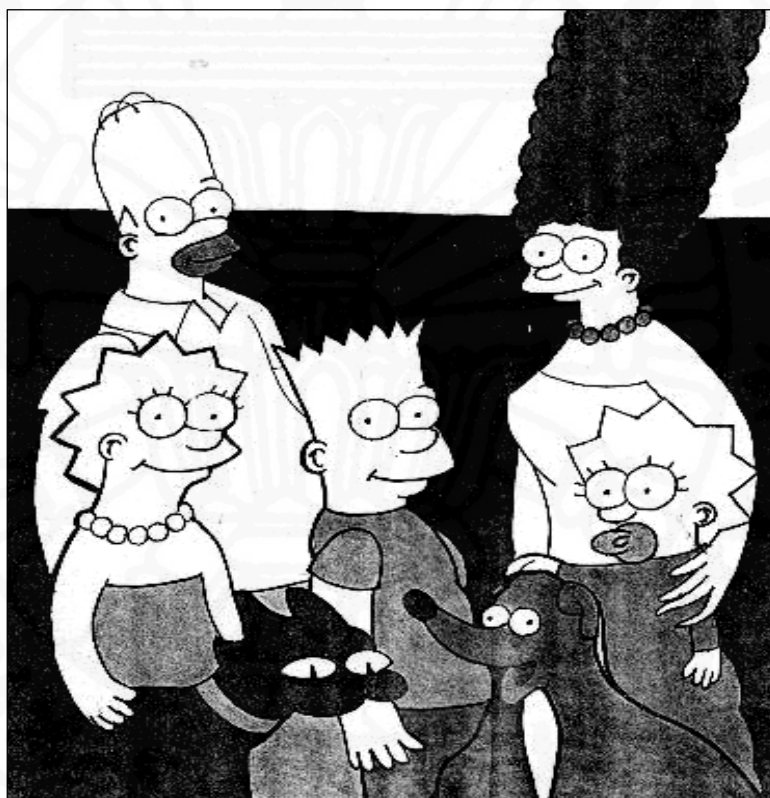
ส่วนนักโทษชาวอังกฤษที่หิ้วกระเป๋านักโทษที่เขียนเป็นตัวเลข “33” แสดงว่า เขาถูกพิพากษาคัดสินโทษ 33 ปี ทำให้ใบหน้าของเขาเงยขึ้นและมองไปที่หอสังเกตการณ์ของคุกที่เขียนเป็นรูปดาว และอักษรภาษาอังกฤษ ซึ่งจะให้ความหมายรวมว่า “Bangkwang 5 stars Hotel” ซึ่งเป็นการเขียนประชดประชันว่าจะได้เข้ามาอยู่ในโรงแรมหรูเพื่อเป็นการมาพักผ่อนเปลี่ยนสถานที่

สรุปแล้วภาพนี้แสดงถึงการจำยอมต่ออำนาจตามกฎหมาย เป็นการจำยอมต่อชะตากรรมของตนเองที่ต้องยอมรับคำพิพากษา ต้องเข้ามาอยู่ในคุก หมดความเป็นอิสระภาพทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งแสดงออกในภาพของการถูกล่ามโซ่ที่ข้อเท้าทั้งสองคนและทั้งคู่กำลังเดินเข้าสู่สถานที่แห่งการใช้อำนาจในการควบคุมกักขังและการลงโทษ

ภาพที่ 5.7 ต่อไปเป็นภาพวาดของนักโทษต่างชาติชาวอังกฤษคดียาเสพติดอีกคนหนึ่งที่ถูกส่งไปให้คนในครอบครัวซึ่งเป็นภาพจินตนาการถึงความเป็นอิสระต่อต้านอำนาจจากการถูกกักขังของคุณ

ภาพวาดที่ 5.7

ภาพวาดการต้อนรับครอบครัวซิมสัน โดยนักโทษต่างชาติชาวอังกฤษ

การลงโทษด้วยการกักขังเป็นการลงโทษทางจิตใจที่รุนแรงที่สุดตามแนวคิดในปัจจุบัน ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดในสมัยโบราณที่มีแนวคิดการลงโทษทางร่างกายโดยการทรมานด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่ถือว่าการลงโทษที่รุนแรงที่สุด เช่น การเผาทั้งเป็น การใช้ไม้ฉากร่างกาย การเยียนตี การตอกเล็บบีบขมับ หรือการลงโทษทางร่างกายที่ถือว่ารุนแรงที่สุดคือ การประหารชีวิตด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างเช่น การขว้างด้วยก้อนหินจนตาย การตัดศีรษะ การแขวนคอ การยิงเป้า การประหารด้วยการนั่งเก้าอี้ไฟฟ้า หรือการฉีดยาพิษเข้ากระแสเลือด ซึ่งการประหารด้วยวิธีการเหล่านี้ยังมีการบังคับใช้อยู่ในประเทศต่าง ๆ ในโลกปัจจุบัน

ภาพวาดนี้วาดโดยนักโทษต่างชาติชาวอังกฤษโดยวาดเป็นภาพการ์ตูนมีผู้ชายหัวโล้น ผู้หญิงทรงผมตั้งสวมเครื่องประดับ มีเด็กหญิงสองคน ๆ หนึ่งตัวโตสวมสร้อยคอ อีกคนตัวเล็กกำลังดูหวนมหลอก และมีเด็กผู้ชายอีกคนหนึ่งยืนอยู่ระหว่างกลางมีหมาสองตัวด้านล่างของภาพวาด

ภาพนี้เป็นภาพการ์ตูนของครอบครัวชิมสัน ภาพยนตร์การ์ตูนที่มีชื่อเสียงของชาวตะวันตกซึ่งแม้จะเป็นครอบครัวที่มีแต่ปัญหา แต่ก็ยังแสดงความหมายของครอบครัวที่มีความสุข ทุกคนมีความรักต่อกัน สังเกตได้จากใบหน้าของทุกคนที่ยิ้มแย้มมีความสุขไม่เว้นแม้แต่หมาทั้งสองตัว นอกจากนั้นภาพเครื่องประดับยังแสดงถึงฐานะของครอบครัวนี้ด้วย ซึ่งความหมายของภาพนี้อาจหมายถึงความต้องการกลับเข้ามาอยู่กับครอบครัวตนเองที่แม้จะมีปัญหาต่าง ๆ มากมายแต่ก็ยังดีกว่าการที่จะต้องเข้ามาอยู่ในคุก

การวาดภาพนี้เป็นการสร้างอำนาจให้นักโทษด้วยการจินตนาการต่อต้านความเป็นจริงในคุกที่ตัวเองถูกกักขังไม่สามารถกลับออกไปอยู่กับครอบครัว เช่น ในภาพวาดนั้นได้แต่เขาสามารถสร้างอำนาจให้กับตนเองในการจินตนาการผ่านออกมาจากภาพวาด ซึ่งเป็นการสร้างความอบอุ่น ความสุขทางจิตใจให้กับตัวเขาเองเพราะโอกาสที่เขาจะกลับไปเหมือนอย่างในภาพวาดนั้นคงจะมีน้อยหรือคงต้องใช้เวลานาน

สิ่งที่นักโทษขาดหายไปในพื้นที่ของคุณในเรื่องของการถูกกักขังอยู่ในพื้นที่อันจำกัดเช่นนี้ ทำให้นักโทษทดแทนด้วยการสร้างภาพวาดเชิงสัญลักษณ์หรือจินตนาการออกมาเป็นความรู้สึกปลดปล่อย ความเป็นอิสระภาพ ความรู้สึกคิดถึงบ้าน คิดถึงความอบอุ่นในครอบครัว ตัวอย่างเช่น ความรู้สึกขาดอิสระภาพที่แสดงออกด้วยภาพวาดบาทหลวงป่วยในโรงพยาบาลหรือภาพวาดหอรักรักษาการณ์ของคุณ หรือจินตนาการของความรู้สึกคิดถึงบ้านที่แสดงออกด้วยภาพภูเขาไกรลาส ภาพซานตาคลอส ภาพธรรมชาติในชนบท ส่วนจินตนาการถึงความรู้สึกคิดถึง ความอบอุ่นในครอบครัว ก็แสดงออกด้วยภาพวาดผีเสื้อกับดอกไม้และภาพครอบครัวการ์ตูนชิมสัน เป็นต้น

2. สภาพแวดล้อมของที่กักขัง คุณเป็นพื้นที่กักขังอาชญากรที่กระทำความผิดในคดีต่าง ๆ ทั้งมีอุปสรรค นักปล้นฆ่า ฆาตกรโรคจิต นักเลงอันธพาลทำให้พื้นที่ของคุณจึงได้ชื่อว่าเป็นพื้นที่อันตรายสำหรับคนที่เข้าไปอยู่อาศัย นอกจากนั้นพื้นที่คุณแต่ละแห่งยังมีอาณาบริเวณที่จำกัดเมื่อมีจำนวนนักโทษเพิ่มขึ้นจึงทำให้เกิดความแออัดในการอยู่อาศัย เช่นกัน

เนื่องจากคุณบางช่วงถูกสร้างขึ้นมาเป็นเวลานานร่วม 80 ปี ประกอบกับนักโทษแต่ละคนมีกำหนดโทษสูงถูกกักขังเป็นเวลานานจึงสร้างความเบื่อหน่ายให้กับนักโทษที่ต้องทนอยู่กับ

สภาพแวดล้อมเดิม ๆ ของคุณที่มีแต่ความทุกข์ทรมานและไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง ดังความรู้สึกของนักโทษต่างชาติชาวอังกฤษคนหนึ่งที่เคยบรรยายผ่านจดหมายมีข้อความดังนี้

Things here in Bangkwang are pretty much the same as you found them the last time you visited. Some things never change and the days here drag by as slowly as I imagine they have since the place was opened. I often wonder just how many souls have suffered the torment of being imprisoned here over the years.

นอกจากนั้นสภาพที่เก่าชำรุดของคุณอาจสร้างความลำบากในการใช้ชีวิตของนักโทษในคุก โดยเฉพาะนักโทษต่างชาติที่มีความแตกต่างจากนักโทษชาวไทย อย่างเช่น สภาพการดำรงชีวิต เรื่องสุขภาพอนามัยและความสะอาด

ดังนั้น เมื่อจำต้องทนอยู่ในสภาพแวดล้อมเช่นนี้เป็นเวลานาน ทำให้นักโทษต้องหาวิธีการที่จะอยู่ให้ได้ในสภาพของคุณ สิ่งหนึ่งที่นักโทษต่างชาติใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อมเช่นนี้ก็คือ การเขียนจดหมายเพื่อสร้างความรู้สึกลงสารเห็นใจในชีวิตของนักโทษจากบุคคลภายนอก ซึ่งทำให้เกิดความช่วยเหลือตามมาภายหลัง แต่การสื่อความหมายเกี่ยวกับสภาพที่เลวร้ายของคุณเป็นการละเมิดข้อห้ามของคุณ ซึ่งจะสร้างความเสียหายแก่ภาพพจน์ของคุณได้ ด้วยเหตุนี้ นักโทษจึงพัฒนากลวิธีในการสื่อสารเพื่อต่อรองกับกฎระเบียบข้อห้ามดังกล่าวผ่านพื้นที่ของจดหมาย ทั้งนี้จากการวิเคราะห์จดหมายของนักโทษที่เกี่ยวกับการจำกัดพื้นที่ในประเด็นเรื่องสภาพแวดล้อมของที่กักขังสามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 5.4

วิเคราะห์การสื่อสารผ่านจดหมายของนักโทษที่เกี่ยวกับการจำกัดพื้นที่
ในประเด็นเรื่องสภาพแวดล้อมของที่กักขัง

ลำดับที่	เกณฑ์ที่ใช้	รายละเอียด
2.1	ผู้ส่งสาร	นักโทษต่างชาติชาวแคนาดา ชาวรัสเซีย ชาวอังกฤษ ชาวเนปาล
2.2	ผู้รับสาร	บุคคลภายนอก สื่อมวลชน
2.3	เนื้อหา	ความสกปรก ความแออัด ความอันตราย
2.4	กลยุทธ์การสร้างความชอบ ธรรมของคุณ	อ้างการขาดแคลนงบประมาณ อ้างความเก่าแก่ของคุณ อ้างระเบียบวินัยและการลงโทษ
2.5	กลยุทธ์การสื่อสารของ นักโทษ	อ้างใช้ภาษาสร้างความสำเร็จ อ้างองค์กรที่มีอำนาจ การใช้สัญญาสร้างจินตนาการ

2.1 ผู้ส่งสาร เนื่องจากคุกที่สร้างมาเป็นเวลานานทำให้มีสภาพเก่าและทรุดโทรม ประกอบกับนักโทษบางคนถูกกักขังมาเป็นเวลานานทำให้นักโทษไม่ว่าชาติไหนก็ตามเกิดความรู้สึกไม่พอใจกับสภาพ เช่นนั้นของคุณจึงต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพของคุณให้ดีขึ้นกว่าเดิม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้ กรณีนี้จะเป็นจดหมายและภาพวาดจากนักโทษต่างชาติชาวแคนาดา ชาวอังกฤษ ชาวเนปาล ชาวรัสเซีย ซึ่งทั้งหมดคดียาเสพติด ยกเว้นนักโทษต่างชาติชาวรัสเซียที่คดีปล้น-ฆ่า

2.2 ผู้รับสาร สำหรับผู้รับสารในกรณีการจำกัดพื้นที่ในประเด็นเรื่องสภาพแวดล้อมของคุณนี้นักโทษต่างชาติเหล่านี้จะสื่อสารไปยังบุคคลภายนอกและสื่อมวลชน ทั้งนี้เพราะเนื้อหาของสารที่ส่งไปยังบุคคลภายนอกและสื่อมวลชนสามารถช่วยสร้างอำนาจให้กับนักโทษในการต่อต้านอำนาจการจู่โจมระเบียบวินัยของคุณได้ตัวอย่าง เช่น กรณีการเสนอข่าวของสื่อมวลชนในเรื่องความแออัดของนักโทษหรือความสกปรกในคุกทำให้คุณต้องปรับปรุงเพื่อไม่ให้เสื่อมเสียภาพพจน์ของคุณซึ่งก็เกิดเป็นผลดีต่อสภาพภายในคุกหรือกรณีบุคคลภายนอกก็เช่นเดียวกันคือเมื่อได้รับรู้เกี่ยวกับสภาพภายในของคุณก็จะมีปฏิกิริยาที่แสดงออกทางการเขียนจดหมายถึงผู้บริหารระดับกรม กระทรวงหรือระดับผู้บริหารประเทศเพื่อให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงสภาพของคุณให้ดีขึ้นซึ่งก็จะเป็นผลดีต่อนักโทษนั่นเอง

2.3 เนื้อหา เนื้อหาส่วนใหญ่ในกรณีการจำกัดพื้นที่ในประเด็นเรื่องสภาพแวดล้อมของคุณีที่นักโทษสื่อสารออกไปภายนอกคุก จะมีทั้งเนื้อหาจากข้อความในจดหมาย และเนื้อหาจากภาพวาดที่แสดงถึงสภาพภายในคุก อย่างเช่น สภาพของความสกปรก ความแออัด ความอันตราย ซึ่งมีทั้งมิติของการจำยอมและมิติของการต่อต้านอำนาจการจู่โจมบีบบังคับของคุณี ดังข้อความในจดหมายของนักโทษต่างชาติชาวเนปาล ที่เขียนบรรยายสภาพของคุกในประเทศไทยว่าเหมือนนรกดังข้อความว่า “...currently rotting away in these hell holes they call prison in Thailand.” หรืออีกข้อความหนึ่งที่นักโทษต่างชาติชาวแคนาดาเขียนบรรยายสภาพนักโทษในคุกของประเทศไทยว่าสุนัขกลางถนนในกรุงเทพฯ ยังมีสภาพชีวิตที่ดีกว่านักโทษในคุกดังข้อความว่า “I know that prisoners are considered to be second rate citizens, but after experiencing life behind bars in Thailand I think a street dog in the backstreet of Bangkok has a better living than me.”

ทั้งนี้ ตัวอย่างที่จะนำเสนอต่อไปจะเป็นการวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อความและความหมายจากภาพวาดของนักโทษต่างชาติประเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจำกัดพื้นที่ในประเด็นเรื่องสภาพแวดล้อมของคุณีในกรณีความสกปรก ความแออัดและความอันตรายในสภาพแวดล้อมของคุณี ซึ่งเป็นการนิยามความหมายด้านลบของคุณีที่มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.3.1 ความสกปรก ข้อความในจดหมายของนักโทษต่างชาติชาวแคนาดาคนหนึ่ง ที่ส่งให้บุคคลภายนอก ได้เขียนบรรยายสภาพความสกปรกในคุกว่าคุณีไม่มีระบบการบำบัดน้ำเสีย เมื่อถึงสัปดาห์ออกมาก็จะไปในระบบระบายน้ำที่ไหลอยู่รอบ ๆ แดนทำให้เกิดกลิ่นเหม็นไปทั่ว เมื่อฝนตก น้ำก็จะท่วม นักโทษต้องเดินลุยน้ำผ่านอุจจาระและสิ่งปฏิกูล ซึ่งการเขียนเช่นนี้เป็นการต่อต้านอำนาจของคุณีที่ห้ามการเขียนเนื้อหาที่ทำให้ภาพพจน์ของคุณีเสียหาย ดังข้อความต่อไปนี้

...there is no sewer system here. Just septic tank and an open drainage system running around the building for the overflow from the septic tank. We are constantly surrounded with the smell of shit and when it rains we are wading up to our knees in shit. Quite gross!

หรืออีกข้อความหนึ่งที่ต่อต้านอำนาจของคุณีคือจดหมายของนักโทษต่างชาติชาวแคนาดาคนเดิมที่เขียนส่งให้บุคคลภายนอกที่บรรยายสภาพของคุณีว่าสกปรกโสโครก เวลาฝนตกน้ำจะท่วมถึงหัวเข่าสูงถึง 20 นิ้ว เวลาเดินต้องคอยระวังสิ่งของต่าง ๆ ที่ลอยอยู่ในน้ำ

นอกจากนั้นปัญหาใหญ่ก็คือพวกแมลงสาบและหนูที่หนีน้ำขึ้นมาได้ยั้วเยี้ยเต็มไปหมด ดังข้อความต่อไปนี้

...it's filthy, dirty, unsanitary and absolutely degrading in a place like this. Worst time is when it rains.the only down side that in 1 hour we have 20 inches of water and we are up of our knees in water. Although you have to watch your step and avoid floating turns, the biggest problems are the cockroaches and rats that cling on to everything to get out of the water.

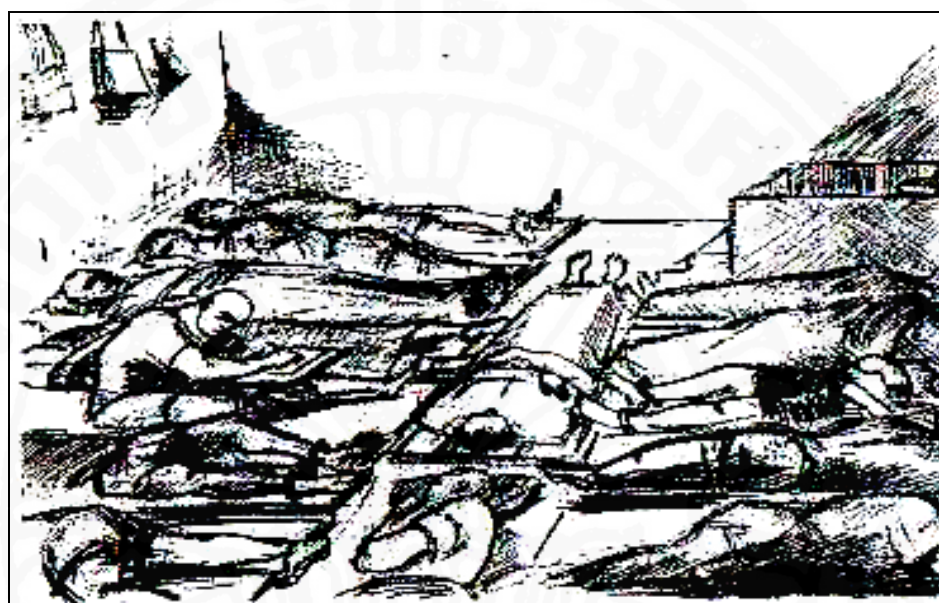
2.3.2 ความแออัด เรื่องของความแออัดในคุกดูเหมือนจะเป็นเรื่องที่ทำให้บุคคลภายนอกเกิดความรู้สึกสงสารเห็นอกเห็นใจนักโทษมากเป็นพิเศษ และนักโทษเองก็ใช้ปัญหาเรื่องความแออัดนี้เป็นประเด็นหลักในการขอความเห็นใจบุคคลภายนอก ปัญหาความแออัดของนักโทษในคุกเป็นปัญหาของประเทศส่วนใหญ่ทางเอเชียหรือประเทศด้อยพัฒนาต่าง ๆ ซึ่งมีการเพิ่มจำนวนของนักโทษมากขึ้นแต่ไม่มีการเพิ่มพื้นที่หรือเพิ่มคุกให้มากขึ้นให้เพียงพอในการกักขังนักโทษ

ภาพที่ 5.8 ต่อไปนี้วาดโดยนักโทษต่างชาติชาวรัสเซียคดีประทุษร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สินที่วาดส่งให้กับบุคคลภายนอก ซึ่งแสดงถึงการต่อต้านอำนาจของคุกที่ห้ามเขียนข้อความหรือสื่อความหมายเกี่ยวกับสภาพภายในคุกที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อภาพพจน์ของคุก ซึ่งภาพวาดภาพนี้ถูกลักลอบนำออกไป โดยไม่ได้ผ่านการตรวจเซ็นเซอร์จากฝ่ายวิเทศสัมพันธ์โดยภาพถูกนำไปเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต แต่ผู้วิจัยได้ภาพนี้มาจากคนที่เจอภาพนี้ทางอินเทอร์เน็ตแล้วดาวโหลดภาพส่งกลับเข้ามาให้นักโทษและเมื่อถามว่าส่งออกไปได้อย่างไร นักโทษผู้นั้นก็ไม่ตอบและได้แต่ “ยิ้ม” เท่านั้น

ภาพที่ 5.8

ภาพวาดความแออัดของนักโทษในห้องขัง

โดยนักโทษต่างชาติชาวรัสเซีย

จากภาพวาดที่วาดโดยนักโทษต่างชาติชาวรัสเซียนี้จะเห็นภาพนักโทษนอนเรียงรายกันแน่น แม้กระทั่งตรงทางเดินก็มีคนนอนอยู่ระหว่างปลายเท้าของนักโทษคนอื่น ๆ ที่นอนกันเป็นแถว บริเวณด้านในสุดของห้องจะมีอ่างอาบน้ำและห้องส้วมบริเวณฝาผนังจะมีกระเป๋าทิ้งหรือถุงแขวนอยู่

ภาพนี้เป็นภาพที่แสดงความหมายของความแออัดของนักโทษในห้องนอนหรือในคุกของนักโทษต่างชาติคนหนึ่งที่ได้เห็นในภาพกำลังนั่งวาดภาพหรือกำลังเขียนหนังสืออยู่ จากจดหมายของนักโทษต่างชาติหลายคน ที่เขียนจดหมายได้บรรยายถึงสภาพภายในห้องนอนว่าต้องนอนเบียดกันแน่นจนดินไม้ไม่ได้เหมือนกับ “ศพที่นอนอยู่ในโลง” (living in coffin) อากาศภายในห้องก็เหม็นอับ เพราะมีห้องส้วมซึ่งเปิดโล่งและมีการใช้กันตลอดทั้งคืน อากาศก็ร้อนมากโดยเฉพาะช่วงฤดูร้อน

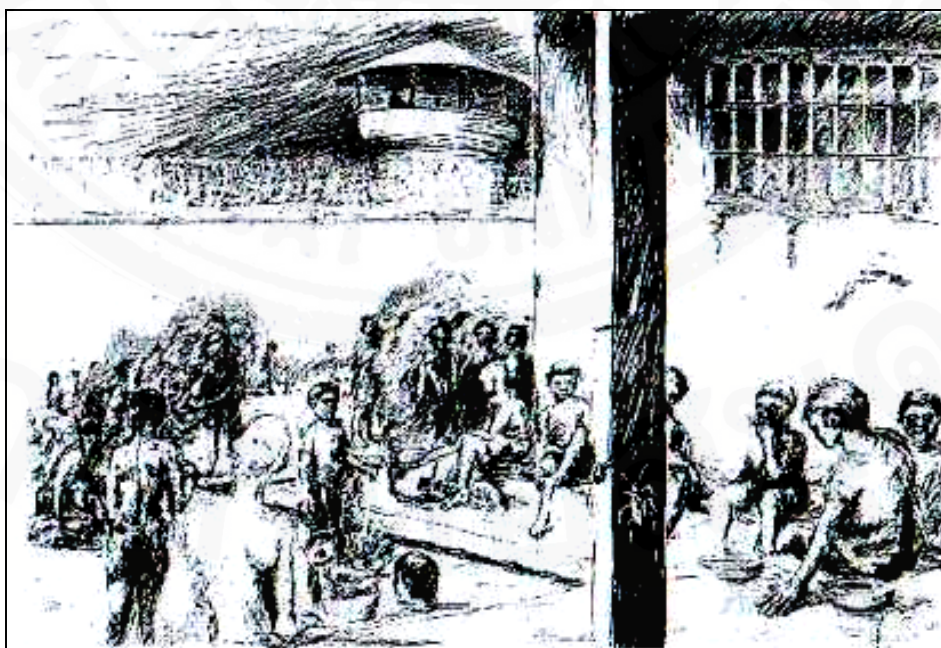
ความจริงในปัจจุบันนี้ คุกบางขบวนมีนักโทษไม่ถึง 5,000 คน ซึ่งน้อยกว่าอัตราความจุปกติ สภาพการนอนในห้องก็ไม่ได้แออัดเหมือนในภาพ การนอนกันนอนกันสบายสังเกตได้จากพัสดุของนักโทษต่างชาติจากต่างประเทศที่ญาติส่งมาให้จะมีทั้งผ้าปูที่นอน หมอน และหมอนข้าง ซึ่งแสดงว่าในห้องมีพื้นที่ว่างพอสำหรับไว้กอดหมอนข้างได้

นอกจากนั้น เรื่องของอากาศที่ร้อนก็เป็นเรื่องธรรมดาของฤดูร้อนในประเทศไทย ซึ่งทางคุณได้ติดพัดลมเพดานไว้ให้สองถึงสามตัวต่อหนึ่งห้อง และติดตั้งเครื่องสูบน้ำเพื่อสูบน้ำไว้ให้ใช้ได้ตลอดทั้งคืน รวมทั้งติดมุ้งลวดกันยุงให้ทุกห้อง และมีการจัดนักโทษให้มีหน้าที่ดูแลความสะอาดทั้งพื้นห้องและห้องส้วมทุกห้อง ดังนั้น ภาพนี้จึงไม่ใช่ภาพที่น่าเสนอสภาพของความเป็นจริงภายในคุกแต่เป็นภาพที่ต้องการต่อต้านอำนาจของคุณในประเด็นเรื่องของคุณแออัดในคุกมากกว่า

อีกภาพหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความแออัดของนักโทษภายในคุกที่แสดงถึงการต่อต้านอำนาจของคุณเป็นภาพวาดของนักโทษต่างชาติชาวโปแลนด์ที่วาดส่งให้นักโทษต่างชาติชาวอังกฤษที่อยู่แดนเดียวกันเพื่อส่งให้กับบุคคลภายนอก โดยภาพที่ 5.9 นี้ ก็ไม่ได้ส่งผ่านทางฝ่ายวิเทศสัมพันธ์แต่อย่างใด ผู้วิจัยได้ภาพนี้มาจากจดหมายที่มีคนส่งมาให้นักโทษต่างชาติชาวอังกฤษ และเมื่อผู้วิจัยมีโอกาสถามนักโทษต่างชาติชาวอังกฤษคนนั้น เขาก็ไม่ได้ตอบอะไรได้แต่ยิ้ม ๆ และก็พูดถึงเรื่องอื่น

ภาพที่ 5.9

ภาพวาดความแออัดของนักโทษในพื้นที่ของคุณ
โดยนักโทษต่างชาติชาวโปแลนด์

การเขียนจดหมายที่บรรยายถึงสภาพภายในคุกถือเป็นข้อห้าม ดังนั้น การวาดภาพที่แสดงความหมายของความเป็นคุกจึงถือว่าเป็นการต่อต้านกฎระเบียบข้อบังคับของ คุกด้วยเหมือนกัน ภาพวาดนี้จะเห็นภาพผู้คุมถือปืนบนป้อมยามรักษาการณ์ ภาพแนวกำแพงที่ เต็มไปด้วยลวดหนาม ภาพลูกกรงของตึกนอน ซึ่งแสดงถึงอำนาจในการควบคุมของคุกต่อนักโทษ ในบริเวณพื้นที่คุกที่ต้องอยู่ในที่โล่งแจ้งที่เต็มไปด้วยความสกปรกที่สื่อความหมายด้วยแมลงสาบ เกาะที่เสา

การวาดภาพนี้ ผู้วาดจะเน้นเรื่องความแออัดในการวาดเพื่อจูงใจ บุคคลภายนอกเพราะ ตามความเป็นจริงในคุก ถ้าไม่ใช่วันหยุดหรือช่วงพักกลางวัน นักโทษจะไม่ มานั่งแออัดกันเช่นนี้เพราะ ตามปกตินักโทษส่วนใหญ่จะเข้าทำงานตามหน่วยงานต่าง ๆ ที่ตนเอง สนใจสมัครเข้าทำงาน จะมีแต่นักโทษต่างชาติเท่านั้นที่นั่งคุยกันหรือทำกิจกรรมรวมกลุ่มกันเช่นนี้ เพราะตามข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการปฏิบัติต่อนักโทษขององค์การสหประชาชาติได้ทำ ข้อตกลงระหว่างประเทศว่าคุกจะไม่ใช้แรงงานนักโทษต่างชาติ นอกจากจะสมัครใจทำเท่านั้น จึง ทำให้นักโทษต่างชาติมีเวลามาก ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้เวลาให้หมดไปกับการออกกำลังกาย การเขียน จดหมาย การปรุงอาหาร และการอ่านหนังสือหรือพูดคุยกัน

ตามหลักจิตวิทยา คนทั่ว ๆ ไปมักจะชอบรับรู้เกี่ยวกับความทุกข์ยาก ของคนอื่นเพื่อเป็นการปลอบใจตนเองว่าตนยังดีกว่า ดังนั้นภาพหรือเหตุการณ์ที่สามารถสื่อ ความหมายได้ดีกับคนทั่ว ๆ ไป จึงต้องเป็นภาพหรือเหตุการณ์ในลักษณะที่เร้าความสนใจของผู้รับ คงไม่มีใครสนใจเท่าไรถ้าพูดถึงคุกว่า ดี มีสภาพความเป็นอยู่ดีน่าอยู่ สวยงาม สะอาด หรือพูดถึง นักโทษว่า อยู่ดี กินดี สบาย

ดังนั้น ภาพที่ออกจากคุก อย่างเช่น ภาพนี้จึงแสดงถึงความแออัดของ นักโทษในคุกเพื่อให้บุคคลภายนอกเกิดความรู้สึกสงสารเห็นใจ ซึ่งความหมายเช่นนี้ถือว่าการ ต่อต้านอำนาจของคุกในการห้ามบรรยายถึงสภาพภายในคุก เพื่อป้องกันความเสื่อมเสียต่อ ภาพพจน์ ของคุก

2.3.3 ความอันตราย เป็นที่ทราบกันดีว่าคุกคือสถานที่กักขังผู้กระทำความผิด โดยเฉพาะคุกบางขวางที่กักขังอาชญากรหรือนักโทษคดีรุนแรงทั้งสิ้น ดังนั้น การอยู่ใน สภาพเช่นนี้ที่แวดล้อมด้วยอาชญากรจึงถือว่าการเสี่ยงต่ออันตรายอย่างยิ่งดังข้อความใน จดหมายของนักโทษต่างชาติชาวแคนาดาเขียนไปถึงบุคคลภายนอกโดยบรรยายว่าคุกเป็นสถานที่ เลวร้ายเต็มไปด้วยความรุนแรงมีทั้งนักฆ่า ฆาตกรข่มขืนทำให้นักโทษต่างชาติต้องรวมตัวกันเพื่อ ปกป้องซึ่งกันและกันดังข้อความนี้

...because this is a very bad place there is a lot of violence. There are some really bad people here. Serial killers, rapists.....myself I have had a few fights here and luckily enough I have won them all. We as foreigners tend to stick together in order to protect our back, because there is safety in numbers.

ลักษณะการเขียนเนื้อหาเช่นนี้ถือเป็นการให้ความหมายของคุณในด้านลบ เนื่องจากคุณถือว่าเป็นสถานที่ในการฟื้นฟูและแก้ไขพฤติกรรมสยให้นักโทษกลับตัวเป็นคนดี แต่การเขียนว่าคุณเป็นพื้นที่อันตรายจึงเป็นการทำลายภาพพจน์และชื่อเสียงของคุณ

2.4 กลยุทธ์การสร้างภาพความชอบธรรมของคุณ ประเด็นการถูกจำกัดพื้นที่ในเรื่องเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในคุกนี้ คุณได้อ้างความชอบธรรมในเรื่องต่าง ๆ เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจในการสื่อสารผ่านจดหมายของนักโทษ ดังต่อไปนี้

2.4.1 การอ้างการขาดงบประมาณ ปัญหาต่าง ๆ ในการจำกัดพื้นที่ประเด็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของคุณไม่ว่าจะเป็นสภาพของความสกปรก ความแออัด ซึ่งทางคุณจะอ้างเรื่องการขาดงบประมาณเป็นสาเหตุหลัก

2.4.2 การอ้างความเก่าแก่ของคุณ เรื่องรองลงมาคือความเก่าแก่ของคุณบางขวางที่ก่อสร้างมาตั้งแต่ พ.ศ. 2462 ซึ่งทั้งสองสาเหตุแรกนี้มีความเกี่ยวเนื่องกันคือเมื่อคุณเก่าสภาพแวดล้อมก็ย่อมทรุดโทรมไปตามกาลเวลาและเมื่อไม่มีงบประมาณมาสนับสนุนก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาเรื่องของการสกปรกหรือความแออัดได้ และในปัจจุบันนี้ก็ได้งบประมาณมาเพื่อปรับปรุงแดน 5 และมีการทุบทิ้งแดน 1 เพื่อทำการก่อสร้างใหม่เนื่องจากมีความเก่าแก่ทรุดโทรมมากโดยมีอายุรวม 80 กว่าปี

2.4.3 การอ้างระเบียบวินัยและการลงโทษ กรณีการต่อต้านว่าคุณเป็นพื้นที่อันตรายทางคุกก็จะอ้างความชอบธรรมว่ามีระเบียบวินัยและการลงโทษไว้คอยควบคุมไม่ให้นักโทษทำร้ายหรือข่มเหงซึ่งกันและกัน รวมทั้งมีผู้คุมคอยดูแลความประพฤติและมีกระบวนการฟื้นฟูพฤติกรรมของนักโทษ ยกตัวอย่างกรณีการลงโทษนักโทษที่กระทำความผิด ดังกรณีต่อไปนี้ (คู่มือเจ้าพนักงานเรือนจำในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง, 2542, น. 123)

- 1) ภาคทัณฑ์ เช่น กรณีทำความผิดไม่ร้ายแรงและรู้สึกสำนึกผิด กรณีขโมยของเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่เอามาคืน
- 2) งดการเลื่อนชั้น โดยมีกำหนดเวลา เช่น กรณีทำให้ทรัพย์สินของหลวงหรือของผู้อื่นเสียหาย

3) ลดชั้น เช่น กระด้างกระเดื่องต่อคำสั่งของผู้คุม ทะเลาะวิวาท เล่นการพนัน ดื่มสุราหรือเสพยาเสพติด คำสั่งของต้องห้าม

4) ลดหรือลดประโยชน์และรางวัลทั้งหมดหรือบางส่วน เช่น ละทิ้งหรือเพิกเฉยต่องานในหน้าที่ ก่อการวิวาท ทำให้ทรัพย์สินคนอื่นเสียหาย

5) ชังเดียวไม่เกิน 3 เดือน เช่น ก่อการวิวาทบ่อยครั้ง เป็นเจ้ามือการพนัน มีอุปการณในการหลบหนี กระด้างกระเดื่องต่อคำสั่งของพัศดี

6) ชังห้องมืดไม่มีเครื่องหลับนอนไม่เกิน 2 วัน ในสัปดาห์หนึ่ง โดยความเห็นชอบของแพทย์ เช่น ทะเลาะวิวาทเป็นประจำ พยายามหรือทำร้ายผู้คุม พยายามหลบหนี

2.5 กลยุทธ์การสื่อสารของนักโทษ กลยุทธ์การสื่อสารของนักโทษในกรณีการจำกัดพื้นที่ในประเด็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของคุณจะเป็นกลยุทธ์การเขียนที่สร้างความสงสารให้กับบุคคลภายนอก นอกจากนั้นก็จะเป็นกลยุทธ์การอ้างองค์กรและการสร้างจินตนาการที่ต่อต้านสภาพแวดล้อมของคุณ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างความชอบธรรมให้กับวาทกรรมของนักโทษเอง ซึ่งจะได้ทำการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

2.5.1 การใช้ภาษาสร้างความสงสาร เนื่องจากความต้องการต่อต้านสภาพแวดล้อมที่เลวร้ายของคุณเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นทำให้นักโทษต่างชาติใช้กลยุทธ์ในการเขียนที่ทำให้บุคคลภายนอกเกิดความสงสารเห็นใจชีวิตของนักโทษในคุก แต่การเขียนเช่นนี้เป็นการละเมิดข้อห้ามที่ห้ามเขียนข้อความที่สร้างความเสื่อมเสียให้กับคุก ซึ่งถือเป็นการต่อต้านอำนาจของคุณ ดังตัวอย่างข้อความในจดหมายของนักโทษต่างชาติชาวอังกฤษที่เขียนบรรยายว่า น้ำโสโครก สภาพของคุกที่สกปรก ไม่มีสุขอนามัยทำให้เขาเป็นโรคผิวหนังติดเชื้ออย่างแรง ซึ่งไม่ใช่แต่เฉพาะเขาคนเดียวนักโทษเกือบทั้งแดนก็มีปัญหาเช่นนี้ ทั้งนี้เพราะความแออัดของนักโทษที่อยู่รวมกันมากกว่าความจุปกติของคุณ ดังข้อความว่า

yeah, been having some real bad skin infection over the months that have caused me a lot of griefit's due to the shit condition, poor sanitation and filthy water....in those areas I can't see my health getting any better either. And believe me, I'm not the only one. There are around 850 of us here in a building originally designed for a capacity of 250 so you can easily understand the sort of health problems that can cause.

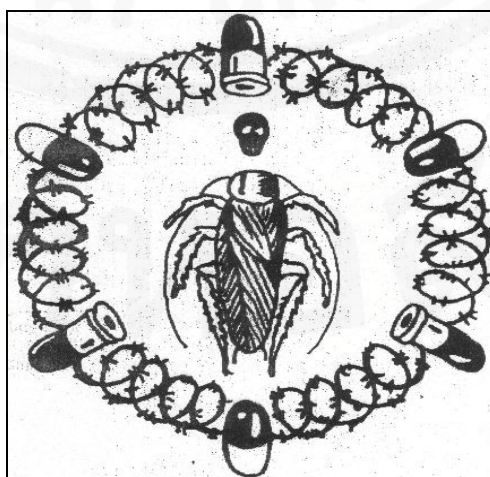
2.5.2 การอ้างองค์การที่มีอำนาจ อีกกลยุทธ์หนึ่งในการต่อต้านอำนาจของคุณในการห้ามบรรยายถึงสภาพของความแออัดในคุกคือการอ้างองค์การ ดังข้อความในจดหมายของนักโทษต่างชาติชาวอังกฤษที่เขียนว่าห้องขังหนึ่งจะมีนักโทษ 17-27 คนและนักโทษแต่ละคนมีพื้นที่ในห้องแค่คนละเมตรครึ่งหรือเกี่ยวกับความไม่เพียงพอของห้องส้วมที่อ้างว่าองค์การสหประชาชาติ (UN) กำหนดให้มีขนาด 7.5 ตารางเมตรในขณะที่นักคณิตศาสตร์คำนวณให้ 2.80 ตารางเมตรแต่คุกไทยให้แค่ 0.75 ตารางเมตรเท่านั้นซึ่งจะเห็นว่าการเขียนเช่นนี้เป็นการใช้ตัวเลขอ้างถึงความชอบธรรม ดังข้อความต่อไปนี้

...apparently we enjoy 1 m. wide strips in the cell. (Director) ...needs remedial math with cell occupancy around 17-27 inmates we are lucky to get $\frac{1}{2}$ m strips. Real mathematicians note our shower wash toilet area in the cell is apron. 2.80 m. the UN recommends a palatial 7.5 sq. m. per inmates. Thailand shows the world that just 0.75 sq. m. is adequate.

2.5.3 การใช้สัญลักษณ์สร้างจินตนาการ การจินตนาการคือการใช้สัญลักษณ์ที่เป็นภาพเป็นกลยุทธ์อย่างหนึ่งในการสื่อความหมายเพื่อต่อต้านอำนาจของคุณในการประเด็นเรื่องเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของคุณ ซึ่งคุกห้ามบรรยายหรือถ่ายทอดไม่ว่าจะเป็นความหมายจากภาพวาดหรือเนื้อหาจากข้อความในจดหมายก็ตามดัง เช่น ภาพวาดที่ 5.10 ต่อไปนี้ซึ่งเป็นภาพที่วาดโดยนักโทษต่างชาติชาวอังกฤษที่ส่งออกไปถึงบุคคลภายนอก

ภาพที่ 5.10

ภาพวาดวงล้อมแห่งลวดหนาม โดยนักโทษต่างชาติชาวอังกฤษ

ลักษณะการวาดภาพนี้จะวาดเป็นลวดหนามขดหมุนเป็นวงกลม มีการวาดลูกกระสุนปืนหกลูกแบ่งเป็นระยะเท่า ๆ กันโดยลูกกระสุนปืนแต่ละลูกจะกลับด้านสลับกัน ภายในวงกลมของลวดหนามจะมีรูปหัวกะโหลกเล็ก ๆ และแมลงสาบตัวใหญ่อยู่ตรงกลางวงล้อมของลวดหนาม

การวาดลวดหนามเป็นวงกลมแสดงความหมายของแนวกำแพงคุก หรือขอบเขตอาณาบริเวณของคุก การใช้สีดำเข้มหนักของลวดหนามแสดงถึง ระบบการควบคุมที่เข้มงวด ลูกกระสุนปืนแต่ละลูกเปรียบเหมือนป้อมยามรักษาการณ์แต่ละป้อมที่มีผู้คุมยืนถือปืนคอยมองอยู่ บริเวณภายในวงล้อมของลวดหนามจะเห็นภาพหัวกะโหลกเล็ก ๆ สีดำและแมลงสาบตัวโตวาดอยู่ตรงกลางวงล้อมของลวดหนาม

ภาพหัวกะโหลกเล็ก ๆ สีดำภายในลวดหนามหมายถึง สภาพของความเป็นคุกที่เต็มไปด้วยความน่ากลัว ความกดดัน ความทุกข์ทรมาน ความโหดร้าย ความรุนแรง หรือความเลวร้ายและอันตรายต่าง ๆ

ส่วนแมลงสาบตัวใหญ่นั้นมีอยู่สองความหมาย ความหมายแรกหมายถึง สภาพแวดล้อมของคุกที่เต็มไปด้วยความสกปรกโสโครก น่าขยะแขยงและกลิ่นเหม็นต่าง ๆ หรืออีกความหมายหนึ่งคือเป็นชื่อเรียกผู้คุมอย่างน่ารังเกียจของนักโทษในต่างประเทศที่เรียกว่า “ไอ้แมลงสาบ” (Cockroach)

สิ่งที่น่าสังเกตซึ่งเป็นจุดเด่นของภาพที่มีความหมายแอบซ่อนอยู่คือ ลักษณะการวาดภาพลูกกระสุนปืนที่หันหัวลูกกระสุนสลับกลับด้านกัน ความหมายของหัวลูกกระสุนปืนที่หันหัวเข้ามาภายในวงกลมของลวดหนามให้ความหมายถึง ป้อมยามรักษาการณ์ที่มีผู้คุมถือปืนคอยควบคุมป้องกันไม่ให้นักโทษปืนกำแพงหลบหนีออกไปจากคุกได้

ส่วนความหมายของหัวลูกกระสุนปืนที่หันหัวออกจากวงล้อมของลวดหนามให้ความหมายว่าเป็นการป้องกันไม่ให้นักโทษภายนอกคุกหรือลักลอบปืนกำแพงเข้ามาภายในคุกเพื่อช่วยนักโทษหลบหนี

นอกจากนั้นยังหมายถึง การป้องกันและการรักษากฎระเบียบวินัย ข้อบังคับของคุก อย่างเช่น การเซ็นเซอร์จดหมายเข้าออกของนักโทษ การตรวจค้นพัสดุสิ่งของต่าง ๆ ของบุคคลภายนอกที่นำมาให้นักโทษในคุก การตรวจค้นสิ่งของต้องห้ามและร่างกายบุคคลภายนอกที่จะเข้ามาภายในคุก หรือการใช้เครื่องสแกนเนอร์ตรวจหาสิ่งของต้องห้ามต่าง ๆ เช่น เงินสด สุรา อุปกรณ์การหลบหนี ยาเสพติด โทรศัพท์ ฯลฯ หรือสิ่งของที่ไม่อนุญาตบางอย่างเช่น อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าต่าง ๆ จำพวก โทรศัพท์ วีซีดี วีดีโอ ซีดีหรือวิทยุ เป็นต้น

การวาดภาพในลักษณะนี้เป็นการใช้สัญลักษณ์เพื่อต่อต้านอำนาจจากกฎระเบียบวินัยและข้อบังคับของคุณ ภาพนี้เป็นการสร้างอำนาจแก่นักโทษในการสื่อให้บุคคลภายนอกรับรู้ถึงสภาพความเป็นคุณ ซึ่งเป็นการร้องเรียนคุณด้วยภาพแทนการเขียนด้วยตัวอักษร ซึ่งการเขียนบรรยายสภาพแวดล้อมที่ไม่ดีเกี่ยวกับเรื่องภายในคุกเป็นข้อห้ามเพราะอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ภาพพจน์ของกรมราชทัณฑ์ได้

3. การขอย้ายที่กักขัง คุณบางช่วงแบ่งออกเป็นแดนต่าง ๆ มากถึง 16 แดนแต่มีแดนหลัก ๆ ที่มีนักโทษต่างชาติอยู่ 6 แดน ซึ่งแต่ละแดนมีความแตกต่างกันในเรื่องสภาพแวดล้อมของคุณ เช่น บางแดนมีต้นไม้ร่มรื่น บางแดนอากาศร้อนเพราะมีแต่พื้นซีเมนต์ บางแดนมีสระน้ำหรือเรื่องของการกำหนดโทษและกำหนดประเภทคดีของนักโทษ เช่น แดนนักโทษคดียาเสพติดโทษตลอดชีวิต แดนนักโทษคดีฆ่าโทษประหารชีวิต หรือเกี่ยวกับจำนวนนักโทษในแต่ละแดน เช่น บางแดนมีจำนวนนักโทษน้อยเพราะเหลือโทษน้อย บางแดนมีนักโทษแออัดมากเพราะเข้ามาใหม่ ดังนั้นเมื่อนักโทษเข้ามาใหม่จะพยายามปรับตัวให้เข้ากับแดนที่ตนเองถูกจำแนกลง แต่ถ้าไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแดนนั้น ๆ ได้ก็จะพยายามที่จะย้ายไปอยู่แดนอื่นที่ตนคิดว่าดีกว่า

จากการจัดระเบียบวินัยการจำกัดพื้นที่ในการจำแนกแยกขังนักโทษด้วยเหตุผลต่าง ๆ เช่น ป้องกันการหลบหนี ป้องกันการถ่ายทอดพฤติกรรมที่ไม่ดี ป้องกันการมีเพศสัมพันธ์หรือเพื่อประโยชน์ในการควบคุม ทำให้เกิดปัญหากับนักโทษต่างชาติมากกว่านักโทษชาวไทย อย่างเช่น ไม่สามารถอยู่กับเพื่อนที่มาจากประเทศเดียวกัน พูดภาษาเดียวกัน ศาสนาเดียวกันหรือเป็นคู่คดีเดียวกันได้ ดังนั้นนักโทษต่างชาติจึงต้องพยายามหาวิธีที่จะอยู่ด้วยกันเพื่อจะได้ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันหรือเพื่อผลทางจิตใจที่ได้อยู่กับคนที่มีความเหมือนกัน

นอกจากนั้น เหตุผลในการขอย้ายที่เกิดขึ้นจากการไม่พอใจพื้นที่เดิมที่ตนเองอยู่แล้วยังมีเหตุผลอื่น ๆ อีก เช่น อาจไม่พอใจนักโทษอื่นที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน ดังนั้นนักโทษจึงใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ในการที่จะขอให้ย้ายที่กักขังของนักโทษคนนั้น ๆ เพื่อความพอใจของตนเอง ซึ่งจากเจตหมายของนักโทษที่เกี่ยวกับการจำกัดพื้นที่ในประเด็นการขอย้ายที่กักขังสามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 5.5

วิเคราะห์การสื่อสารผ่านจดหมายของนักโทษที่เกี่ยวกับการจำกัดพื้นที่
ในประเด็นเรื่องการขอย้ายที่กักขัง

ลำดับที่	เกณฑ์ที่ใช้	รายละเอียด
3.1	ผู้ส่งสาร	นักโทษต่างชาติชาวไนจีเรีย ชาวอังกฤษ ชาวสิงคโปร์ ชาวเนปาล
3.2	ผู้รับสาร	ผู้บัญชาการเรือนจำ องค์การต่าง ๆ สถานทูต บุคคลภายนอก รมว.ต่างประเทศไทย
3.3	เนื้อหา	การขอย้ายห้องขัง การขอย้ายแดน การขอย้ายคุก
3.4	กลยุทธ์การสร้าง ความชอบธรรมของคุณ	การอ้างความปลอดภัยในการควบคุม การอ้างการปฏิบัติตามกฎหมาย
3.5	กลยุทธ์การสื่อสารของ นักโทษ	การใช้ภาษาสร้างความสงสาร การใช้ภาษาเชิงข่มขู่ การอ้างเหตุผล เช่น เรื่องสุขภาพและความสกปรก การอ้างอิงอำนาจ การอ้างอิงความเป็นกลุ่ม

3.1 ผู้ส่งสาร การที่คูกนำนักโทษต่างชาติที่มีความแตกต่างหลากหลายมากักขังรวมกันในพื้นที่เฉพาะย่อมสร้างปัญหาต่าง ๆ ขึ้นมาไม่ว่าจะเป็นชาติใดก็ตาม ในกรณีการจำกัดพื้นที่ในประเด็นเรื่องการขอย้ายที่กักขังจะมีจดหมายของนักโทษชาติต่าง ๆ เช่น นักโทษต่างชาติชาวไนจีเรีย ชาวอังกฤษ ชาวสิงคโปร์ ชาวเนปาล ชาวอิหร่าน

3.2 ผู้รับสาร กรณีการจำกัดพื้นที่ในประเด็นเกี่ยวกับการขอย้ายที่กักขังนี้ ผู้รับสารจะเป็นผู้ที่มีอำนาจในการช่วยเหลือนักโทษได้ อย่างเช่น ผู้บัญชาการเรือนจำเป็นผู้มีอำนาจในการอนุญาตให้ย้ายนักโทษได้หรือถ้าผู้บัญชาการเรือนจำไม่อนุญาตก็ใช้อำนาจที่สูงกว่าคือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทย สถานทูตหรือองค์การต่าง ๆ และสุดท้ายคือบุคคลภายนอก

3.3 เนื้อหา เนื้อหาการจำกัดพื้นที่ในประเด็นเกี่ยวกับการขอย้ายที่กักขังมีเนื้อหาการขอย้าย 3 เรื่องคือ การขอย้ายห้องขัง การขอย้ายแดน การขอย้ายคุก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

3.3.1 การขอย้ายห้องซัง กรณีจดหมายการขอย้ายห้องซังฉบับนี้เป็นจดหมายของนักโทษชาวสิงคโปร์เขียนถึงผู้บัญชาการเรือนจำโดยบอกว่าตนเองป่วยและตลอดเวลาที่อยู่ในแดน 6 ตนเองได้รับอนุญาตให้นอนห้องสายกลาง 8 ตลอดแม้หัวหน้าแดนจะเปลี่ยนมาแล้วถึง 7 คน ต่อมาเมื่อถูกย้ายมาอยู่แดน 4 เจ้าหน้าที่แดนนี้ประกาศว่านอนไม่ได้ นอกจากผู้ช่วยเหลือเท่านั้น แม้ตนจะอ้างเรื่องสุขภาพ แต่เจ้าหน้าที่ก็ไม่ฟัง กรณีการขอย้ายเช่นนี้ถือว่าต่อรองเชิงอำนาจการจระเบียบของคุกเพราะปรกตินักโทษจะนอนแออัดภายในห้องซัง จะมีแต่เฉพาะผู้ช่วยเหลือเท่านั้นที่นอนห้องสายกลางเพื่อจะได้เดินตรวจตราตอนกลางคืนได้สะดวก อีกอย่างหนึ่งห้องสายกลางจะมีพื้นที่มากแต่มีคนนอนน้อยทำให้สบายไม่แออัด ซึ่งบางครั้งนักโทษบางคนก็อาจใช้วิธีติดสินบนผู้คุมเพื่อขอย้ายออกมานอนห้องสายกลาง ดังนั้นนักโทษคนนี้จึงอยากมานอนห้องสายกลางโดยใช้ความเจ็บป่วยเป็นเรื่องต่อรอง ดังตัวอย่างข้อความต่อไปนี้

During my stay in building 6 periods, about 7 building chiefs change. They all approved me to continue to sleep in the corridor because of my health problems...then the building office announced that whose inmates, who are not blue-shirt sleeping in the corridor have to move and sleep inside the room.... He insisted to listen any of my explanation.

อีกกรณีหนึ่งคือการขอย้ายห้องซังของนักโทษต่างชาติชาวปากีสถาน 9 ที่เขียนจดหมายถึงผู้บัญชาการเรือนจำเพื่อขอย้ายห้องซังมาอยู่รวมกันกับนักโทษชาติเดียวกันเพื่อความสะดวกในการประกอบพิธีทางศาสนาด้วยกัน กรณีนี้ก็ถือว่าเป็นการใช้เรื่องศาสนาในการต่อรองเชิงอำนาจการจระเบียบของคุกเพราะถ้าคุณนำนักโทษที่เป็นพวกเดียวกันหรือคู่คี่กันมาอยู่รวมกันอาจเป็นการเปิดโอกาสให้นักโทษรวมตัวกันก่อเหตุร้ายหรือกระทำความผิดต่าง ๆ ได้ง่าย และกรณีนักโทษต่างชาติชาวปากีสถานคนนี้มีพฤติกรรมการแอบลักลอบใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ ดังนั้นคุณจึงไม่อนุญาตเพราะถ้าเขาสามารถเข้ามารวมกลุ่มได้จะทำให้เกิดปัญหาและสร้างความเสียหายให้แก่การปฏิบัติงานของคุณได้

⁸ทางเดินที่อยู่ตรงกลางระหว่างแถวของห้องซังแต่ละห้องที่หันหน้าเข้าหาทางเดินนี้ ซึ่งปกติจะใช้เป็นทางเดินให้ผู้คุมเดินตรวจ ต่อมาเมื่อมีนักโทษมากขึ้นก็ระบายออกมานอนที่ทางเดินนี้ แต่ส่วนใหญ่จะให้ให้นักโทษที่เป็นผู้ช่วยเหลือนอนเพื่อจะได้ทำหน้าที่เดินตรวจแทนผู้คุม

⁹ตัวอย่างของจดหมายนี้ ผู้วิจัยเคยแปลเสนอผู้บัญชาการเรือนจำ แต่เมื่อไปค้นหาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ไม่พบต้นฉบับเดิม โดยเจ้าหน้าที่บอกว่าเสนอเรื่องไปทางกรมราชทัณฑ์แล้ว

3.3.2 การขอย้ายแดน การขอย้ายแดนที่กักขังเป็นอีกกรณีหนึ่งของการต่อต้านอำนาจของคุณในการถูกจำกัดพื้นที่ ยกตัวอย่างจดหมายของนักโทษต่างชาติชาวไนจีเรียที่เขียนถึงผู้บัญชาการเรือนจำว่าตนเองต้องการย้ายแดนเพราะมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนและนับวันปัญหายิ่งจะเลวร้ายมากขึ้นอาจจะถึงขั้นทำร้ายร่างกายกันก็ได้ ดังนั้นเขาจึงอยากจะย้ายเพื่อไม่ให้เกิดเรื่องทะเลาะวิวาทซึ่งเป็นการละเมิดกฎระเบียบของคุณ กรณีการขอย้ายที่บอกว่าทะเลาะวิวาทนี้อาจจะไม่เป็นความจริงก็ได้หรืออาจจะมีส่วนเหตุอื่นแฝงอยู่ แต่อยากจะย้ายเลยหาสาเหตุอื่นมาอ้างเพื่อหวังผลที่จะได้รับอนุญาตให้ย้าย ดังข้อความต่อไปนี้

....request for transfer to building 5.....the intense enmity existing between myself and my accomplice. The situation is deterioration at such an alarming rate and reached H point where a physical confrontation seems imminent. I therefore consider it necessary for our immediate separation to avoid the likelihood of the violation of prison rules.

หรือตัวอย่างจดหมายอีกฉบับหนึ่งที่เขียนเหมือนกับตัวอย่างจดหมายข้างบนคือ จดหมายของนักโทษต่างชาติชาวเนปาลที่เขียนถึงผู้บัญชาการเรือนจำเพื่อขอย้ายแดน โดยอ้างว่ามีปัญหาทะเลาะกับนักโทษในแดนทำให้รู้สึกไม่สบายใจอดอดจึงต้องการย้ายไปอยู่แดนอื่นดังตัวอย่างจดหมายต่อไปนี้

จดหมายฉบับที่ 5.2

จดหมายการขอย้ายแดน โดยนักโทษต่างชาติชาวไนจีเรีย

To The Director
Bangkwang Central Prison,
Nonthaburi

Re: Request to change building.

Honourable Sir,

This humble request has been made concerning my immediate evacuation from this building to any of the other building in Bangkwang.

Sir, it is to your notice that recently I had some arguments over some nonsense matter with some inmates in this building. Hence, thereafter I have found myself in an uncomfortable and insecure situation.

Therefore, I have made this direct request to you for immediate consideration.

Thanking you.

Sincerely yours

อีกกรณีหนึ่งที่ต่อต้านอำนาจของคุณเกี่ยวกับการขอย้ายแดนคือการขอให้ย้ายนักโทษคนอื่นออกจากแดนโดยแจ้งว่านักโทษคนดังกล่าวมีพฤติกรรมละเมิดกฎระเบียบวินัยของคุณ เช่น ขยายนอนหลับ แอบลักลอบใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ติดต่อกับคนภายนอกและแอบหมักไวน์ไว้ดื่ม กรณีนี้เป็นจดหมายของนักโทษต่างชาติชาวไนจีเรียเขียนถึงผู้บัญชาการเรือนจำ ร้องเรียนนักโทษต่างชาติชาวเนปาล ซึ่งผู้วิจัยไม่ทราบว่าเป็นจริงหรือไม่ แต่นักโทษต่างชาติชาวไนจีเรียผู้ร้องเรียนคนนั้นเคยถูกผู้วิจัยตรวจค้นพัสดุและพบเฮโรอีนหนักประมาณ 100 กรัมและถูกดำเนินคดี ดังนั้นจึงน่าสงสัยว่าการร้องเรียนนี้อาจเป็นการขัดแย้งกันบางอย่างจึงต้องการให้อีกคนถูกย้ายออกจากแดน ซึ่งผลสุดท้ายทางคุณมีคำสั่งให้ย้ายทั้งคู่ออกจากแดน ตัวอย่างข้อความในจดหมายของเขามีดังนี้ “...it my wish to bring to your notice the bad activities being done by...he sells lots of sleeping pills...he always make outside contact with telephone to make business....make illegal wine which he enjoy himself every weekend.”

3.3.3 การขอย้ายคุก กรณีการขอย้ายที่กักขังเรื่องสุดท้าย คือ การขอย้ายคุณข้อความในจดหมายต่อไปนี้เขียนโดยนักโทษต่างชาติชาวอังกฤษเขียนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทยเพื่อขอย้ายจากคุกบางขวางไปเรือนจำบำบัดพิเศษกรุงเทพฯโดยให้เหตุผล

ว่าเรือนจำบำบัดพิเศษกรุงเทพฯมีสภาพแวดล้อมดีกว่าคุกบางขวางและเขามีเพื่อนมากมายที่นั่น ลักษณะการขอย้ายเช่นนี้ถือเป็นการต่อต้านอำนาจการกักขังพื้นที่เพราะคุกแต่ละคุกรับนักโทษที่มีกำหนดโทษต่างกัน กรณีนักโทษคนนี้มีกำหนดโทษสูงกว่าที่เรือนจำบำบัดพิเศษกรุงเทพฯจะรับตัวได้ จึงต้องถูกย้ายมาอยู่คุกบางขวางซึ่งสามารถรับนักโทษที่กำหนดโทษสูงได้ แต่นักโทษคนดังกล่าวอยากอยู่ที่คุกเดิมจึงเขียนออกมาในลักษณะการต่อต้านเชิงอำนาจกับการจัดระเบียบวินัยของคุณ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

I would also like to use this opportunity to request that I be allowed to serve the remainder of my Thai sentence in Bangkok Special Remand Prison (building 1) as I have many friends in there and find Special a more comfortable environment compared to Bangkwang.

ตามความเป็นจริงแล้วนักโทษคนนี้เป็นพวกรักร่วมเพศโดยกอดคอดีมีเพศสัมพันธ์กับเด็กชายชาวไทย ตอนที่คดีอยู่ระหว่างยังไม่ได้ถูกตัดสินก็อยู่ที่เรือนจำบำบัดพิเศษกรุงเทพฯ ซึ่งขณะที่อยู่ที่นั่นเขามีคู่อารมณ์ร่วมเพศ แต่เมื่อถูกตัดสินคดีแล้วและมีโทษสูงกว่าที่เรือนจำบำบัดพิเศษกรุงเทพฯจะรับตัวไว้ได้ก็ถูกย้ายมาอยู่คุกบางขวาง ดังนั้นเขาจึงอยากย้ายกลับไปอยู่ที่เดิม เหตุที่ผู้วิจัยทราบเพราะผู้วิจัยมีหน้าที่ตรวจจดหมายนักโทษต่างชาติและเคยอ่านจดหมายของเขาที่เขียนแสดงความรักถึงนักโทษคู่อารมณ์ร่วมเพศคนดังกล่าว

3.4 กลยุทธ์การสร้างความปลอดภัยของคุณ

3.4.1 การอ้างเรื่องความปลอดภัย การจำกัดพื้นที่ในประเด็นเรื่องการขอย้ายที่กักขัง ทางคุกจะอ้างเรื่องความปลอดภัยในการควบคุม กรณีการขอย้ายห้องขังหรือขอย้ายแดน ตามระเบียบของคุณจะแยกนักโทษคู่คดีออกจากกันเพื่อป้องกันการสมคบคิดกันก่อเหตุร้ายหรือคิดหลบหนีหรือแยกนักโทษที่โทษน้อยกว่ากับนักโทษโทษสูงเพื่อประโยชน์ในการควบคุมคือ นักโทษโทษสูงจะต้องอยู่ในแดนกลางที่มีแดนอื่น ๆ แวดล้อมและแต่ละแดนก็มีกำแพงทำให้เกิดเป็นกำแพงหลายชั้นเพื่อเพิ่มความยากในการหลบหนี ถ้าเป็นนักโทษโทษน้อยก็อาจให้อยู่แดนที่ติดกับกำแพงรอบนอกของคุณเพราะนักโทษที่เหลือโทษน้อยความคิดที่จะหลบหนีก็ไม่ค่อยมี เช่นกันกับกรณีการขอย้ายคุกเพราะสภาพความมั่นคงปลอดภัยของคุณแต่ละแห่งไม่เหมือนกันในเรื่องของโครงสร้างของคุณ ระบบการควบคุม อัตรากำลังผู้คุม ทำให้คุกบางแห่งรับนักโทษโทษสูง บางแห่งรับโทษต่ำ ดังนั้นการขอย้ายจึงต้องคำนึงถึงความปลอดภัยในการควบคุมด้วย ซึ่งกรณีการอ้างเรื่องความปลอดภัยในการควบคุมนี้มีกฎหมายอ้างอิงดังต่อไปนี้ คือ

กฎกระทรวงฯ ข้อ 41 ให้จัดสถานที่ของเรือนจำออกเป็นส่วน ๆ โดยให้มีสิ่งกีดกัน หรือขอบเขตอันแน่นอนแสดงส่วนแบ่งนั้น ๆ และจัดแยกผู้ต้องขังแต่ละประเภทไว้ในส่วนต่าง ๆ ที่ได้จัดแบ่งขึ้นนั้น หากเรือนจำใดโดยสภาพการณ์ไม่อาจทำดังกล่าวนี้ได้ ก็ให้พยายามควบคุมกักขังให้ใกล้เคียงกับที่ได้กล่าวแล้ว

กฎกระทรวงฯ ข้อ 42 ผู้ต้องขังซึ่งไม่น่าจะรวมอยู่กับผู้ต้องขังอื่นในประเภทของตน โดยจะก่อการร้ายหรือมีเหตุพิเศษอย่างอื่น ซึ่งควรจะแยกควบคุมกักขังก็ให้แยกไปรวมไว้ในประเภทอื่น หรือสถานที่อื่น

กฎกระทรวงฯ ข้อ 43 ผู้ต้องขังหลายคนในคดีเดียวกันนั้น โดยปกติให้แยกไว้อย่าให้ปะปนกัน

นอกจากนั้น ตามหลักทฤษฎีวิทยาทือว่า การแยกขังนักโทษมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการควบคุมและการแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมของนักโทษโดยการแยกขังหมายถึงการแยกขังตามประเภทความผิด ลักษณะความร้ายแรงแห่งอาชญากรรม เพศ อายุ ฯลฯ เพื่อมิให้มั่วสุมปะปนกันและป้องกันการถ่ายทอดนิสัยจากนักโทษซึ่งมีสันดานเป็นผู้ร้ายไปสู่ักโทษที่พอจะแก้ไขได้อีกทั้งเพื่อความสะดวกในการอบรมและฝึกวิชาชีพ (คู่มือเจ้าพนักงานเรือนจำในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง, 2542, น. 23) ตลอดจนการรักษาความสงบเรียบร้อยในการปกครองเรือนจำ และการป้องกันการก่อความวุ่นวายหรือการหลบหนีของผู้ต้องขัง

3.4.2 การอ้างการปฏิบัติตามกฎหมาย การจำกัดพื้นที่ในประเด็นเรื่องการขอย้ายที่กักขัง กรณีการขอย้ายคุณจะมีนักโทษบางคนขอย้ายกลับประเทศของตนหรือขอย้ายไปอยู่คุกอื่น ซึ่งตามกฎหมายมีกฎระเบียบกำหนดไว้เป็นหลักสำคัญว่า นักโทษจะต้องอยู่ในคุกที่สามารถรองรับโทษของตนได้ ยกตัวอย่าง เช่น นักโทษที่มีโทษสูงจะต้องอยู่ในคุกที่มีความมั่นคงปลอดภัยสูง จะอยู่ในคุกธรรมดาไม่ได้ เช่น โทษ 50 ปี ไปอยู่ในคุกที่รับโทษ 15-30 ปี ไม่ได้ หรือนักโทษยังไม่ได้ตัดสินคดีก็มาอยู่คุกบางขวางไม่ได้ต้องตัดสินคดีก่อนหรือการโอนย้ายนักโทษต่างชาติ ๆ ที่กำหนดโทษเป็นตัวเลขจะต้องติดคุกในประเทศไทยอย่างน้อย 4 ปีหรือถ้ากำหนดโทษตลอดชีวิตจะต้องติดคุกในประเทศไทยอย่างน้อย 8 ปี เป็นต้น

3.5 กลยุทธ์การสื่อสารของนักโทษ เนื่องจากความต้องการย้ายแดนด้วยสาเหตุต่าง ๆ ดังนั้นนักโทษต่างชาติเหล่านี้จึงต้องใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ในการสื่อสารเพื่อให้บรรลุความต้องการ ดังนี้คือ

3.5.1 การใช้ภาษาสร้างความสงสาร กลยุทธ์การเขียนให้เกิดความสงสารนี้เป็นการใช้การเขียนที่แสดงถึงการใช้น้ำเสียงในเจตนาของนักโทษต่างชาติชาวอังกฤษที่เขียนถึง

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทยเป็นการใช้กลยุทธ์เพื่อต่อต้านอำนาจการถูกกักขังในคุกไทย โดยต้องการย้ายกลับประเทศโดยอ้างว่ามารดาพิการ ไม่สามารถเดินทางมาเยี่ยมตนได้และตนเองยังต้องอาศัยเงินของมารดาที่ได้รับจากรัฐบาลในฐานะผู้พิการทำให้เป็นภาระและยืนยันว่าถ้าไม่เชื่อจะให้มารดาส่งหลักฐานมาแสดงว่าพิการจริง ดังข้อความต่อไปนี้

...if I had been given 6 years at the first court I would be able to transfer back to the UK this year. My mother is disabled and cannot make such a long journey to come visit me here in Thailand. I am also causing a great financial burden on my mother as the only income that she receives is her disability pension from the government. I will write to my mother and ask her to send me her certificate of disability so that you may see that what I am telling you is the truth.

กรณีการขอย้ายคนนี้ ผู้วิสามัญนักโทษต่างชาติชาวอังกฤษซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของเขาว่ามารดาเขาพิการจริงหรือจึงได้ทราบความจริงว่าเขาโกหก มารดาเขาไม่ได้พิการและต้องการมาเยี่ยมเขา แต่เขาไม่ยอมให้มาเพราะรู้สึกอับอายแทนแม่ที่มีลูกติดคุกอยู่ในคดีที่คนต่างชาติรังเกียจมากที่สุด คือ คดีทำนองจารเด็ก

3.5.2 การใช้ภาษาเชิงข่มขู่ ตัวอย่างจดหมายอีกฉบับหนึ่งเกี่ยวกับการขอย้ายแดนคือจดหมายของนักโทษต่างชาติสองสัญชาติทั้งอิหร่านและนิวซีแลนด์ที่เขียนถึงผู้บัญชาการเรือนจำโดยมีลักษณะการเขียนข่มขู่ที่เป็นการต่อรองเชิงอำนาจกับการจัดระเบียบวินัยของคุณด้วยการเขียนว่าถ้าไม่อนุญาตย้ายแดนจะทำการอดอาหารประท้วง ซึ่งสาเหตุของการขอย้ายไม่ได้บอกแน่ชัดว่าเพราะอะไรเพียงบอกแต่ถ้าอยู่ในแดนเดิมอาจจะถูกทำร้าย กรณีนี้ผู้วิสามัญทราบจากนักโทษต่างชาติชาวอิหร่านที่อยู่แดน 6 ว่านักโทษคนนี้เหงาที่อยู่คนเดียวในแดน 3 จึงอยากย้ายมาอยู่กับนักโทษชาติเดียวกันซึ่งเห็นได้จากข้อความว่าเขาระบุแดนที่ต้องการย้ายมาด้วยดังตัวอย่างข้อความในจดหมายดังนี้

It has been almost one month New Zealand embassy and myself kindly request to you to change my building. Unfortunately since than nothing has been change.....I do appreciate if you could take action this time and order to change my building to 6. Otherwise I will go for hunger striker and inform New Zealand embassy and Iranian embassy about this negotiation which might cause my life.

3.5.3 กลยุทธ์การอ้างอิงเหตุผล กลยุทธ์การอ้างอิงเหตุผลเป็นอีกกลยุทธ์หนึ่งที่นักโทษใช้อ้างอิงเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจต่อการจัดระเบียบวินัยคุก ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การอ้างเรื่องสุขภาพ จดหมายต่อไปเป็นจดหมายจากนักโทษต่างชาติชาวจีนสิงคโปร์ที่เขียนถึงผู้บัญชาการเรือนจำเพื่อขออนุญาตย้ายห้องขังโดยใช้กลยุทธ์การเขียนที่แสดงถึงการต่อรองเชิงอำนาจด้วยการอ้างเรื่องสุขภาพเพื่อขอย้ายห้องขัง โดยอ้างว่าตนเองป่วยเป็นโรคไตเสื่อม ความดันโลหิตสูง ขณะอยู่ในแดน 6 ซึ่งเปลี่ยนหัวหน้าแดนมาแล้วถึง 7 คนซึ่งหัวหน้าแดนทุกคนอนุญาตให้เขานอนห้องสายกลาง แต่เมื่อเขาถูกย้ายมาอยู่แดน 4 เขาถูกขังอยู่ในห้องไม่ได้รับอนุญาตให้นอนห้องสายกลาง แม้เขาจะเสนอรายงานความเจ็บป่วยแต่เจ้าหน้าที่ก็ไม่รับฟัง ดังตัวอย่างข้อความต่อไปนี้

My leg chain was removed after about 5 weeks by the prison doctor's recommendation because of my Hernia problem.....During my stay in building 6 periods, about 7 building chief's change. They all approved me to continue to sleep in the corridor because of my health problems.....I was admitted to the Bangkwang Central Prison Hospital by the doctor for suffering from stroke caused by Hypertension B.P 200/140..then the building office announced that whose inmates, who are not blue-shirt sleeping in the corridor have to move and sleep inside the room....I also showed him my Hernia, my 2 medical reports.....he insisted to listen any of my explanation.

2) การอ้างว่าแดนที่อยู่เดิมสกปรก กลยุทธ์ในการขอย้ายแดนอีกอย่างหนึ่งคือการอ้างเรื่องความสกปรก ซึ่งเป็นการต่อต้านอำนาจการกักขังแบ่งแยกพื้นที่ ดังตัวอย่างจดหมายของนักโทษต่างชาติชาวอังกฤษที่เขียนถึงบุคคลภายนอกบอกว่าเขาถูกย้ายแดนมาอยู่แดนที่สกปรก ซึ่งเขาไม่ชอบและเขาได้เขียนคำร้องขอเปลี่ยนแดนและเขาคิดว่าฟรังก์นี้คงจะได้ย้ายซึ่งเขาก็ได้รับอนุญาตในที่สุด ดังข้อความต่อไปนี้

I have been transferred building now. So now I am in building 3. But I don't like this place because it's very dirty and I got no house to stay all day and I can't cook. So I made a request to change building and I think

tomorrow I will be getting transferred to building 2 with the other English people.....so they can take care of me.

3) การอ้างอิงอำนาจ นอกจากกลยุทธ์ต่าง ๆ แล้ว นักโทษยังใช้กลยุทธ์การสื่อสารที่เกี่ยวกับการจำกัดพื้นที่ในประเด็นเรื่องการขอย้ายที่กักขังด้วยในการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจกับคุณด้วยกลยุทธ์การอ้างอิงอำนาจจากภายนอก ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

- การอ้างสถานทูต การอ้างอำนาจ (Authority) ของสถานทูตเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่นักโทษต่างชาติใช้อ้างในการเขียนเพื่อต่อต้านอำนาจของคุณ อย่างเช่น กรณีของนักโทษต่างชาติสองสัญชาติทั้งอิหร่านและนิวซีแลนด์ที่เขียนถึงผู้บัญชาการเรือนจำโดยขู่ว่าจะรายงานให้สถานทูตทั้งสองประเทศทราบว่า ตนเองจะขอให้ย้ายแดนถ้าไม่อนุญาตจะทำการอดอาหารประท้วง ซึ่งถ้าเขาเกิดเสียชีวิตขึ้นมาเพราะการอดอาหารทางคุกจะต้องรับผิดชอบ ซึ่งต่อมากูก็ได้อ้ายเขามาอยู่รวมกับนักโทษชาติเดียวกัน ดังตัวอย่างข้อความนี้ “Otherwise I will go for hunger striker and inform New Zealand embassy and Iranian embassy about this negation which might cause my life.”

- การอ้างบุคคลที่มีอำนาจ กลยุทธ์การอ้างบุคคลที่มีอำนาจเพื่อต่อต้านอำนาจของคุณเป็นอีกกลยุทธ์หนึ่งของนักโทษ ในกรณีนี้เป็นจดหมายของนักโทษต่างชาติชาวจีน สัญชาติอังกฤษที่เขียนจดหมายถึงพระราชินีอังกฤษเพื่อขอให้ช่วยในการขอพระราชทานอภัยโทษต่อพระมหากษัตริย์ไทยให้ลดโทษลง ดังข้อความต่อไปนี้

I humbly beg your Majesty's clemency to reconsider my previous request, asking a Royal support letter from Your Majesty, to be included in my application for a Royal Pardon Petition to His Majesty the King of Thailand for a further consideration reduction of my sentence.

- ในกรณีนี้ถ้าพระราชินีอังกฤษสามารถช่วยเขาได้ในขั้นตอนแรกนี้คือให้ได้รับการลดโทษลง ต่อไปเขาจะใช้การอ้างการช่วยเหลือของพระราชินีอังกฤษนี้เพื่อขอให้โอนตัวย้ายกลับไปประเทศอังกฤษแทนการย้ายกลับประเทศฮ่องกง ทั้งนี้ที่ผู้วิจัยทราบเพราะเคยอ่านพบจดหมายของเขาที่เขียนไปถึงบุคคลภายนอกมีข้อความว่าเขาไม่ต้องการย้ายกลับประเทศฮ่องกงเพราะประเทศฮ่องกงกลายเป็นอาณานิคมของประเทศจีนซึ่งเป็นคอมมิวนิสต์ซึ่งเขารู้สึกไม่ปลอดภัย แม้เขาจะเกิดที่ประเทศฮ่องกงก็ตาม ดังนั้นเขาจึงอยากจะโอนตัวไปประเทศอังกฤษแทน ดังข้อความต่อไปนี้

I'm fully acknowledged that I have to spend 8 years in Bangkwang before putting an application for repatriation to H.K.. However, I don't wish to repatriate back to H.K. I'm being told I can only transfer back to H.K. not the U.K., being the fact that I was born in H.K. and should transfer back to H.K. but things have changed. H.K. is no longer a British's colony and I'm British subject, couldn't I make a transfer to the U.K. instead H.K.? I'm feeling unsecured being under communist ruling H.K...

4) การอ้างอิงความเป็นกลุ่ม การอ้างกลุ่มเป็นกลยุทธ์การสื่อสารอีกอย่างหนึ่งในการเขียนจดหมายเพื่อให้บรรลุตามความต้องการ ยกตัวอย่างจดหมายฉบับหนึ่งของนักโทษที่ร่วมกันเขียนถึงผู้บัญชาการเรือนจำเพื่อต้องการให้ย้ายนักโทษที่มีพฤติกรรมไม่ดีที่สร้างความเดือดร้อนให้นักโทษอื่น ๆ ในแดนทำให้สภาพชีวิตเลวร้ายลงและตกอยู่ในอันตราย โดยใช้คำว่า “we” ในการสร้างอำนาจหรือรวมอำนาจเพื่อกดดันผู้บัญชาการเรือนจำให้ย้ายนักโทษนั้น ๆ ออกไป ซึ่งนักโทษคนดังกล่าวอาจจะไม่ใช่เป็นคนไม่ดีตามอ้างก็ได้แต่อาจจะเกี่ยวข้องกับการขัดผลประโยชน์บางอย่างก็ได้ ยกตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

We will like to bring to your notice and let you be aware about the behavior of some inmates mention below and their character as it affects fellow inmates at their respective building at Bangkwang Central Prison.....this act of them is deteriorate to our life and dangerous for us.

หรือนักโทษอาจใช้กลยุทธ์การอ้างถึงกลุ่มด้วยการเขียนคำหรือประโยคลงท้ายว่า “พวกเราจะยินดีมากถ้าท่านจะดำเนินการโดยเร็ว” หรือลงท้ายประโยคว่า “จากนักโทษคุกบางขวางที่เกี่ยวข้อง” ซึ่งเขียนเป็นภาษาอังกฤษดังนี้ “We shall be very grateful for your quick response.” “Concern inmates Bangkwang Central Prison.”

4. การไม่ยอมถูกย้ายที่กักขัง นักโทษที่เข้ามาใหม่จะถูกจำแนกแยกตัวลงพื้นที่ตามระเบียบของคุก ซึ่งนักโทษจะปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ที่ตนเองอยู่และให้เข้ากับนักโทษในแต่ละแดนซึ่งทำให้สามารถดำเนินชีวิตประจำวันในคุกได้ และเมื่อสามารถปรับตัวให้เข้ากับแดนนั้น ๆ ได้แล้ว แต่ต่อมาตามระเบียบของคุก นักโทษอาจจะถูกย้ายไปอยู่แดนหรือคุกอื่นก็ได้ อย่างเช่น เมื่อโทษเหลือน้อยลงก็ต้องย้ายไปอยู่แดนหรือคุกที่คุมขังนักโทษที่กำหนดโทษน้อย เพราะถ้าอยู่ที่เดิมจะทำให้เกิดความแออัดขึ้นได้ ซึ่งการถูกย้ายกรณีเช่นนี้ก็สร้างปัญหาให้กับ

นักโทษเพราะการย้ายไปที่ใหม่ก็ต้องมีการปรับตัวใหม่ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและเพื่อนนักโทษคนอื่น เป็นต้น

กรณีการถูกย้ายพื้นที่กักขังเช่นนี้สร้างปัญหาให้กับนักโทษต่างชาติ ทำให้นักโทษเขียนจดหมายโดยการใส่กลยุทธ์ต่าง ๆ ไปยังบุคคลภายนอกเพื่อเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจกับการจัดระเบียบวินัยของคุก ซึ่งจากการวิเคราะห์จดหมายของนักโทษต่างชาติที่เกี่ยวกับการจำกัดพื้นที่ในประเด็นเรื่องการถูกย้ายที่กักขังสามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 5.6

วิเคราะห์การสื่อสารผ่านจดหมายของนักโทษที่เกี่ยวกับการจำกัดพื้นที่
ในประเด็นเรื่องการไม่ยอมถูกย้ายที่กักขัง

ลำดับที่	เกณฑ์ที่ใช้	รายละเอียด
4.1	ผู้ส่งสาร	นักโทษต่างชาติชาวจีน ชาวเนปาล ชาวอังกฤษ ชาวไนจีเรีย ชาวสิงคโปร์ ชาวปากีสถาน
4.2	ผู้รับสาร	มิชชันนารี สถานทูต ผู้บัญชาการเรือนจำ
4.3	เนื้อหา	การไม่ขอย้ายแดน การไม่ขอย้ายคุก
4.4	กลยุทธ์การสร้าง ความชอบธรรมของคุก	การอ้างความปลอดภัยในการควบคุม
4.5	กลยุทธ์การสื่อสารของ นักโทษ	การอ้างเหตุผลต่าง ๆ เช่น ระยะเวลา ไม่มีความผิด การปรับตัว การถูกทำร้ายและการเหยียดผิว เป็นต้น การอ้างอิงความเป็นกลุ่ม การอ้างสถานทูต การใช้ ภาษาเชิงข่มขู่

4.1 ผู้ส่งสาร การจำกัดพื้นที่ในประเด็นเรื่องการถูกย้ายที่กักขังสร้างปัญหาให้กับนักโทษที่จะต้องปรับตัวให้เข้ากับพื้นที่ใหม่ ดังนั้นจึงเกิดความไม่พอใจจากนักโทษ ทำให้เกิดการต่อรองและต่อต้านจากนักโทษต่างชาติหลายประเทศ เช่น นักโทษต่างชาติชาวจีน ชาวเนปาล ชาวอังกฤษ ชาวไนจีเรีย ชาวสิงคโปร์ ชาวปากีสถาน

4.2 ผู้รับสาร เนื่องจากการโยกย้ายแดนเป็นอำนาจการจัดระเบียบวินัยของคุก โดยมีผู้บัญชาการเรือนจำเป็นผู้มีอำนาจในการออกคำสั่งและเปลี่ยนแปลงคำสั่ง ดังนั้นเมื่อนักโทษ

ถูกย้ายแดนจึงต้องเขียนจดหมายมายังผู้บัญชาการเรือนจำเป็นอันดับแรก แต่เมื่อไม่ได้รับผลตอบรับที่พอใจจึงมักเขียนจดหมายไปยังสถานทูตเพื่อให้เป็นตัวแทนทางอำนาจต่อรองหรือต่อต้านกับอำนาจของผู้บัญชาการเรือนจำ ส่วนผู้รับสารที่เป็นมิชชันนารีเป็นการเขียนที่แสดงถึงการจำยอมต่ออำนาจของคุณในการถูกย้ายที่กักขังเพื่อขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับเรื่องสิ่งของที่จำเป็นบางอย่าง

4.3 เนื้อหาสาร เนื้อหาการจำกัดพื้นที่ในประเด็นเรื่องการถูกย้ายที่กักขังจะมีเนื้อหา 2 อย่างคือ

4.3.1 การไม่ขอย้ายแดน ข้อความต่อไปนี้มาจากจดหมายของนักโทษต่างชาติชาวอังกฤษที่เขียนถึง สถานทูตเพื่อให้ช่วยพูดกับผู้บัญชาการเรือนจำหรือรองผู้บัญชาการเรือนจำว่าจะไม่อนุญาตย้ายนักโทษที่เป็นศัตรูมาอยู่ในแดนเดียวกับเขาเพราะเขาอาจมีอันตรายถึงชีวิตก็ได้ ลักษณะการเขียนเช่นนี้แสดงถึงการใช้อำนาจจากสถานทูตเพื่อต่อต้านอำนาจของคุณ ดังข้อความนี้ “So (authority of embassy) please as a matter of urgency speak to the director or assistant and confirm this won't happen as my life is in danger, if he should be allowed to enter my building.”

อีกตัวอย่างหนึ่งของการต่อต้านอำนาจของคุณจากการถูกย้ายที่กักขัง แต่เขาไม่ขอย้ายคือจดหมายของนักโทษต่างชาติชาวปากีสถานที่เขียนถึงผู้บัญชาการเรือนจำเพื่อขอย้ายกลับแดนเดิมโดยอ้างว่าตนเองไม่ได้ทำความผิดอะไรทำไมถึงย้ายแดนตนไปแดนอื่น ดังตัวอย่างจดหมายฉบับนี้

จดหมายฉบับที่ 5.3

จดหมายการไม่ขอย้ายแดน โดยนักโทษต่างชาติชาวปากีสถาน

The DIRECTOR OF Bangkok Prison
Through building Chief,
Sir,
With due respect I want to say
that, I am not having Problems in
building No 2 and My Country Prime Minister
and embassy write about me to Prison
Authority about me that I want to stay in
building No 2.
kindly allowed me to see
director of bangkwan prison.
I want to explain many things. or
other wise I will write to my Prime minister
and embassy.

4.3.2 การไม่ขอย้ายคุก ข้อความนี้ แสดงถึงการจำยอมต่ออำนาจของคุณ ในการถูกย้ายคุก ซึ่งเป็นจดหมายของนักโทษต่างชาติชาวเนปาลที่เขียนไปถึงมิชชันนารีมีความหมายว่ายอมถูกย้าย แต่ไม่ยอมถูกย้ายเพราะช่วงนี้ทางคุณมีการย้ายนักโทษทุกวัน ถ้าถูกย้ายก็ต้องแยกจากกลุ่มนักโทษชาวเนปาลที่อยู่ด้วยกัน ดังข้อความนี้ “We are very much worried at this time when they keep on changing prisoners hundred of prisoners everyday, we, at this moment, do not want to be separated from each other.”

อีกตัวอย่างหนึ่งคือจดหมายของนักโทษต่างชาติชาวไนจีเรียที่เขียนถึงสถานทูตเพื่อต่อต้านอำนาจของคุณในการย้ายนักโทษโดยรายงานให้สถานทูตทราบว่า มีการโยกย้ายนักโทษชาวไนจีเรียบางคนจากคุบบางขวางไปยังคุกต่างจังหวัดทำให้เกิดความลำบากในการติดต่อกับสถานทูตและญาติ จึงอยากให้ทางสถานทูตช่วยระงับการย้ายนี้หรือระงับการย้ายเช่นนี้ที่อาจจะเกิดขึ้นอีก ดังข้อความนี้ “A notification for an unusual transfer of Nigerian inmates from Bangkok to a provincial prison.”

4.4 กลยุทธ์การสร้างความปลอดภัยของคุณ การย้ายนักโทษถูกอ้างความปลอดภัยบนสาเหตุหลักสองประการคือเพื่อความปลอดภัยในการควบคุมและเพื่อระบายความแออัดในคุบบางขวางจะมีแดนต่าง ๆ ที่จัดไว้กักขังนักโทษต่างกัน โดยนักโทษใหม่ที่มีโทษสูงจะจัดให้อยู่

แดนที่มีการควบคุมเข้มงวดเป็นพิเศษซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตกลางของคุก ส่วนนักโทษที่อยู่นาน เหลือโทษน้อยจะจัดอยู่ในแดนรอบนอกที่กำแพงอยู่ติดกับชุมชนภายนอกทั้งนี้เพื่อความปลอดภัย ในการควบคุม

ดังนั้น เมื่อนักโทษถูกกักขังนาน ๆ เหลือโทษน้อยลงก็就会被ย้ายไปอยู่แดน รอบนอกหรือคุกที่รองรับนักโทษที่มีโทษน้อยได้ ส่วนสาเหตุการย้ายเพื่อระบายความแออัดก็คือ การย้ายจากแดนหรือคุกที่มีจำนวนนักโทษมากไปยังแดนหรือคุกที่สามารถรับจำนวนนักโทษ เพิ่มขึ้นได้ ซึ่งสาเหตุการย้ายนี้จะเกิดการต่อต้านจากนักโทษต่างชาติบางคน

ส่วนการย้ายนักโทษนี้ถือว่าเป็นการบริหารอัตราความจุ คือ การย้ายเรือนจำที่ มีความแออัดของนักโทษมากไปยังเรือนจำที่มีนักโทษน้อย ซึ่งเป็นไปตามหนังสือกรมที่ มท 0905/ ว 127 ลงวันที่ 30 ธันวาคม 2537 หรือกรณีการย้ายเพื่อความปลอดภัยก็ อย่างเช่น การย้าย นักโทษที่กำหนดโทษสูงตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป จนถึงนักโทษประหารจากทั่วประเทศมาไว้ที่คุกกลาง บางขวาง เป็นต้น

4.5 กลยุทธ์การสื่อสารของนักโทษ กรณีการไม่อยากถูกย้ายที่กักขังนักโทษ ต่างชาติจะใช้กลยุทธ์การสื่อสารต่าง ๆ ผ่านจดหมายเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจกับการจัด ระเบียบวินัยของคุก ดังต่อไปนี้

4.5.1 กลยุทธ์การอ้างเหตุผล กลยุทธ์นี้เป็นการอ้างเหตุผลต่าง ๆ เพราะไม่ อยากถูกย้าย ดังต่อไปนี้

4.5.2 การอ้างระยะทาง จากการกลัวถูกย้ายไปอยู่คุกคลองไผ่ซึ่งอยู่ต่างจังหวัด ทำให้นักโทษต่างชาตินั้นจึงเขียนจดหมายไปถึงสถานทูตเพื่อให้ช่วยเหลือในการระงับ ถ้ามีการ ย้ายโดยอ้างเหตุผลว่าถ้าย้ายไปแล้วจะเกิดความลำบากในการติดต่อกับสถานทูตและญาติ เพราะคุณนี้อยู่ไกลจากกรุงเทพถึง 200 กิโลเมตรการอ้างเช่นนี้ถือว่าการต่อต้านอำนาจของคุณ ดังข้อความนี้ “The transfer of Nigerian inmates to Klongpai provincial prison which is over 200 km. away from your reach and for undisclosed reasons.”

4.5.3 การอ้างไม่มีความผิด จากการย้ายแดนนักโทษต่างชาติชาวปากีสถาน ทำให้เขาไม่พอใจและต่อต้านอำนาจของคุณจากการถูกย้ายโดยเขียนจดหมายถึงผู้บัญชาการ เรือนจำอ้างว่าตนไม่มีความผิดหรือไม่มีปัญหาอะไรทำไมถึงย้ายเขามาแดน 2 ดังข้อความนี้ “I am not having any problems in building no. 2 ”

อีกข้อความหนึ่งที่เหมือนกันคือ จดหมายของนักโทษต่างชาติชาว ไนจีเรียเขียนแจ้งสถานทูตว่าตนเองไม่ได้ทำอะไรที่ต่อต้านกฎระเบียบวินัยของคุกแต่ตนเองก็ถูก

ย้ายโดยไม่มีเหตุผล ดังข้อความนี้ “I never do any thing which is against the law but without any reason they transfer me.”

และจดหมายอีกฉบับหนึ่งที่มีการอ้างที่เหมือนกันคือจดหมายของนักโทษต่างชาติในจี้เรียที่แจ้งสถานทูตว่าตนพยายามไม่ละเมิดกฎระเบียบของคุกเพราะรู้ว่าถ้าไม่มีใครสงสยในความประพฤติของตนทุกอย่างก็จบ แต่เขาก็ถูกจ้างที่จะถูกย้าย ดังตัวอย่างข้อความต่อไปนี้ “I never try one day to do something that is against the law because I know without a doubt the ending result.”

4.5.4 การอ้างการปรับตัว กลยุทธ์อีกตัวอย่างหนึ่งจากจดหมายของนักโทษต่างชาติชาวเนปาลที่เขียนส่งให้กับมิชชันนารีแสดงถึงการจ่ายอมต่ออำนาจการจำกัดพื้นที่ในประเด็นเรื่องการถูกย้ายแดนหรือการถูกย้ายคุกเป็นการใช้กลยุทธ์ในการเขียนเพื่อสร้างความสงสารและขอความช่วยเหลือจากมิชชันนารีโดยอ้างว่าถ้าถูกย้ายจะลำบากต้องปรับตัวให้เข้ากับแดนใหม่ ต้องหาที่นอน ผ้าปูและตู้เก็บของใหม่ ดังข้อความต่อไปนี้

... (Embassy) want me to stay with other NepaleseActually I didn't want to change as I have well settled down in building 4, but I have no choice. As a result, I have to re-adjust everything again, I have to find new bed, blanket, locker etc since last year, beds were not allowed to carry together when changing to other building or other prisons.

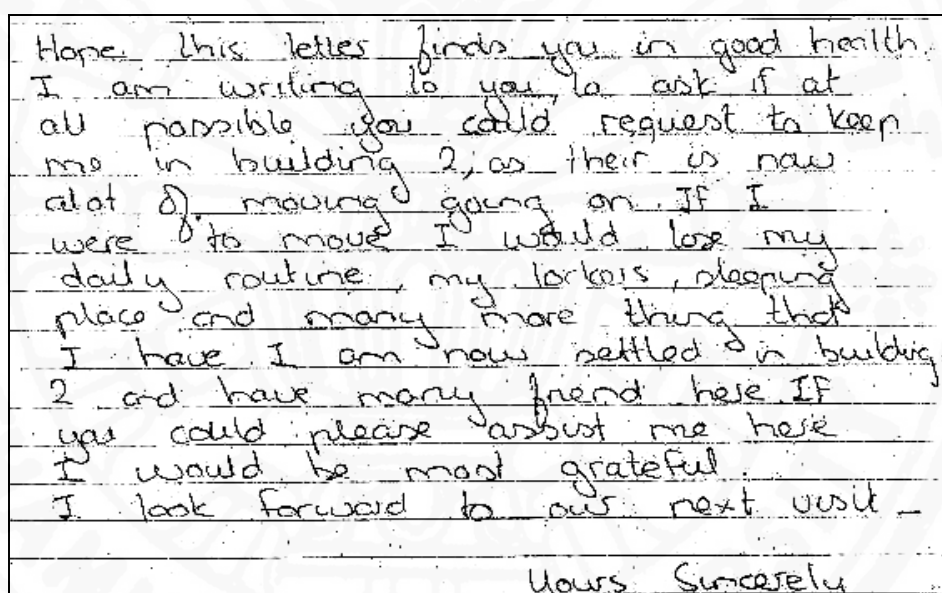
อีกตัวอย่างหนึ่งที่เหมือนกับจดหมายของนักโทษต่างชาติชาวเนปาลคือจดหมายของนักโทษต่างชาติชาวจีนที่ส่งให้มิชชันนารีมีเนื้อหาแสดงถึงการจ่ายอมต่ออำนาจการจำกัดพื้นที่ในประเด็นการถูกย้ายแดนว่าเมื่อถูกย้ายมาอยู่แดนใหม่ต้องซื้อตู้เพื่อเก็บของ เสื้อผ้าและหนังสือ นอกจากนั้นก็ต้องซื้อที่นอนใหม่เพราะที่นอนเก่าถูกยึดไม่ให้นำเข้ามาในแดนและจนถึงเดี๋ยวนี้อีกยังไม่มีเงินจ่ายอะไรเลย ดังข้อความต่อไปนี้

As you know I'm new in this building, I have invested 1,000 Baht for a locker (just large enough to store my clothes, book and other belonging) plus another 500 Baht for a mattress to sleep on. (my former bed's being confiscated) Matter of fact, I haven't pay a single Baht for my bed yet, though a tiny portion had been paid for my locker.

ตัวอย่างต่อไปเป็นจดหมายของนักโทษต่างชาติชาวอังกฤษเขียนถึงสถานทูตที่แสดงถึงการต่อต้านอำนาจการจู่โจมบีบบังคับของคุณในการย้ายแดนโดยการใช้อกลยุทธ์ในการอ้างว่าถ้าเขาถูกย้ายเขาจะต้องปรับตัวใหม่ ต้องเปลี่ยนกิจวัตรประจำวันใหม่ ต้องหาตู้เก็บของใหม่ ต้องหาที่นอนใหม่ ต้องปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนใหม่ ดังนั้น เขาไม่อยากถูกย้ายแดน และอยากให้ทางสถานทูตช่วยไม่ให้ถูกย้าย ดังข้อความต่อไปนี้

จดหมายฉบับที่ 5.4

จดหมายการกลัวถูกย้ายแดน โดยนักโทษต่างชาติชาวอังกฤษ

Hope this letter finds you in good health. I am writing to you to ask if at all possible you could request to keep me in building 2, as there is now alot of moving going on. IF I were to move I would lose my daily routine, my lockers, sleeping place and many more things that I have. I am now settled in building 2 and have many friends here. IF you could please assist me here I would be most grateful. I look forward to our next visit.

Yours Sincerely

4.5.5 การอ้างถูกทำร้าย กลยุทธ์การเขียนที่อ้างว่าเมื่อถูกย้ายไปอยู่แดนนั้นๆ แล้วจะเป็นอันตรายเพราะมีศัตรูอยู่จึงไม่อยากย้ายเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่นักโทษต่างชาติชาวปากีสถานใช้ต่อต้านอำนาจการจู่โจมบีบบังคับของคุณ ดังข้อความนี้ "I don't go back to building no. 1. May be I'll die in this building."

หรืออีกข้อความหนึ่งของกลยุทธ์ที่อ้างการถูกทำร้ายมาจากจดหมายของนักโทษต่างชาติชาวอังกฤษที่เขียนถึงสถานทูตอังกฤษเพื่อไม่ต้องการให้ย้ายนักโทษที่เป็นศัตรูกันเข้ามาอยู่ในแดนตนเพราะเขารู้มาว่าศัตรูของเขาพยายามจะย้ายเข้ามาเพื่อจ้างคนมาฆ่าเขา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

...regarding my case partner.....the Dutch guy is trying to move building again to my building....he has told many people that his reason for moving is because he wants to have me killed. If he lost his third court and by moving to my building gives him better chance of hiring someone because he say he will gladly pay to have it done.

4.5.6 การอ้างการเหยียดผิว กรณีนี้เป็นการใช้กลยุทธ์ในการเขียนที่อ้างการเหยียดผิว โดยนักโทษต่างชาติชาวไนจีเรียเขียนส่งให้กับสถานทูตแจ้งว่าหัวหน้าแดนมีแผนที่จะย้ายเขาออกนอกแดนเพราะไม่ชอบคนผิวดำจึงอยากให้สถานทูตติดต่อกับผู้บัญชาการเรือนจำเพื่อต่อต้านพฤติกรรมกรรมการเหยียดผิวนี้ ลักษณะการเขียนเช่นนี้ถือเป็นการต่อต้านเชิงอำนาจกับการจัดระเบียบวินัยของคุณ ดังข้อความต่อไปนี้

He has an outright hatred for me because of my colour and where I came from. I wish to bring this problem to the notice of the embassy because I don't know his plan next. Please sir kindly contact the director of Bangkwang prison to protest this kind of racial behavior.

4.5.7 การอ้างอิงความเป็นกลุ่ม ข้อความต่อไปนี้แสดงถึงการจำยอมต่ออำนาจการจำกัดพื้นที่ในประเด็นเรื่องการถูกย้ายคุก ซึ่งเป็นเจตหมายของนักโทษต่างชาติชาวเนปาลที่เขียนส่งให้มิชชันนารีโดยใช้กลยุทธ์ในการเขียนเนื้อหาเพื่อต้องการสร้างความสงสารว่าพวกนักโทษชาวเนปาลรักกันและร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน พวกเขาไม่อยากแยกจากกันเพราะการถูกย้ายคุก ดังตัวอย่างข้อความต่อไปนี้

We have come to love each other so very much. We cry for each other's pain and we rejoice for each other's happiness. We are very much worried at this time when they keep on changing prisoners hundred of prisoners everyday. We, at this moment, do not want to be separated from each other, not even for the good's sakes. All in all, we are very happy that we have come to know each other and become a part of each other's lives.

4.5.8 การอ้างสถานทูต กลยุทธ์การเขียนเพื่อใช้อำนาจของสถานทูตในการต่อต้านอำนาจการจัดระเบียบวินัยของคุณเป็นกลยุทธ์ที่นักโทษใช้บ่อยและได้ผล จดหมายฉบับต่อไปเป็นจดหมายของนักโทษต่างชาติชาวไนจีเรียเขียนถึงสถานทูตเพื่อให้อยู่ไม่ให้อภัย โดยให้เหตุผลว่า หัวหน้าแดนเกลียดพวกผิวดำและมีอคติว่าเป็นพวกค้ายาเสพติดและพยายามวางแผนจะย้ายเขาออกจากแดนโดยทำให้ชีวิตเขาลำบาก ดังนั้นเขาจึงอยากให้สถานทูตช่วยไม่ให้เขาถูกย้าย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

He has an outright hatred for me because of my colour and where I came from....he believed may be that I am dealing on drugs or something....There is always suspicion for Nigerian inmates here because of cases in the past....He has planned to transfer me out of here or to try to make my life here a living hell. I wish to bring this problem to the notice of the embassy because I don't know his plan next. Please sir kindly contact the director of Bangkwang prison to protest this kind of racial behavior.

4.8 การใช้ภาษาเชิงข่มขู่ กลยุทธ์การเขียนจดหมายข่มขู่นี้แสดงถึงการต่อรองเชิงอำนาจการจัดระเบียบวินัยของคุณในการย้ายที่กักขังนักโทษต่างชาติชาวปากีสถานคนหนึ่ง ซึ่งเขาจะอดอาหารประท้วงการถูกย้ายและข่มขู่ว่าถ้าเขาเป็นอะไรไป ทางคุณต้องรับผิดชอบและต้องชี้แจงเหตุผลการย้ายให้สถานทูตและนายกรัฐมนตรีประเทศปากีสถานทราบ นอกจากนั้นเขายังอ้างว่าพี่สาวของเขาเป็นพี่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรีประเทศปากีสถานด้วยและเรื่องการย้ายเขาขึ้นทางสถานทูตและนายกรัฐมนตรีประเทศปากีสถานได้ทำหนังสือมาถึงทางคุณแล้ว ขอความเช่นนี้เป็นการเขียนข่มขู่ทางคุณ ดังข้อความต่อไปนี้

I don't go back to building no. 1. May be I'll die in this building and I'll stop eating my food if any thing happened to me..... Prison authority will responsible of this and have to give answer to my sister who is the advisor to the prime minister of Pakistan and our embassy....so that you will know I am not laying. My country Prime Minister and Embassy write about me to prison authority.

การจำกัดอิสรภาพทางร่างกาย

คุก คือ สถานที่เฉพาะในการจำกัดอิสรภาพทางร่างกายของบุคคลที่กระทำความผิดต่อสังคม กลายมาเป็นนักโทษในคุก ทั้งนี้เพื่อเป็นการควบคุมและกีดกันผู้กระทำความผิดออกจากสังคมเพื่อไม่ให้มีโอกาสทำร้ายสังคมได้อีกและในขณะเดียวกันก็เพื่อทำการแก้ไขและฟื้นฟูพฤติกรรมนิสัยของนักโทษทั้งทางร่างกาย จิตใจและพฤติกรรมของนักโทษให้กลับเป็นคนดีเป็นคนที่ทำประโยชน์ตอบแทนสังคมและสามารถกลับเข้าสู่สังคมได้

ความน่าสนใจประการหนึ่งเกี่ยวกับการจำกัดอิสรภาพทางร่างกาย คือ “โชตรวน” ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นคุก นักโทษใหม่ทุกคนจะต้องถูกล่ามโชตรวนที่ขาทั้งสองข้าง ซึ่งถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของคุกมายาวนาน โดยให้เหตุผลว่า เพื่อป้องกันการคิดหลบหนีเพราะนักโทษใหม่ยังยอมรับไม่ได้กับสภาพความเป็นคุกและยังมีโอกาสหลบหนีได้เนื่องจากต้องมีการเดินทางเคลื่อนย้าย เช่น การเดินทางไปขึ้นศาลหรือการย้ายไปยังคุกที่สามารถควบคุมนักโทษได้ตามความหนักเบาของโทษ

การถูกล่ามโชตรวน สร้างความลำบากในการดำเนินชีวิตประจำวันให้กับนักโทษทุกคน ไม่ว่าจะเป็นการเดิน การเคลื่อนไหวร่างกาย การออกกำลังกาย การเล่นกีฬาต่าง ๆ หรือการจะยกแขนยกขาเมื่อปวดเมื่อยก็ลำบากหรือแม้แต่วิถีชีวิตประจำวันก็จะหวงห้ามกับเสียงดังของโซ่ที่กระทบกัน

ดังนั้น นักโทษต่างชาติมักจะร้องเรียนไปยังสถานทูตของตนเองหรือหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ยกตัว อย่างเช่น นักโทษต่างชาติผิวดำชาวแอฟริกันจะอ้างว่าการถูกล่ามโซ่แสดงถึงความไม่เป็นทาสหรือนักโทษต่างชาติผิวขาวก็จะอ้างว่าการถูกล่ามโซ่มีผลต่อสุขภาพ ทำให้เจ็บข้อเท้าบางครั้งเกิดเป็นแผล เดินลำบากหรือไม่สามารถออกกำลังกายได้ เป็นต้น

ในกรณีดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการอ้างเรื่องความเป็นทาสจะมีผลต่อจิตใจของคนผิวดำอย่างมากซึ่งเป็นเรื่องของประวัติศาสตร์การค้าทาส ส่วนการอ้างเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยก็เป็นเรื่องสำคัญของคนผิวขาวแถบยุโรปหรืออเมริกา นอกจากนั้นนักโทษต่างชาติเหล่านี้ยังอ้างว่าการถูกตีตรวนเป็นการกระทำที่ละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนและข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการปฏิบัติต่อนักโทษขององค์การสหประชาชาติ

การจำกัดอิสรภาพทางร่างกายด้วยการล่ามโชตรวนก็เป็นการอ้างความชอบธรรมตาม พ.ร.บ. ราชทัณฑ์ มาตรา 14 ที่ว่าด้วยเรื่องการใช้เครื่องพันธนาการ เพื่อป้องกันการหลบหนีและเพื่อประโยชน์ในการควบคุมให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในคุก

นอกจากกรณีของไซ้ตรวนที่เป็นการจำกัดอิสรภาพทางร่างกายแล้ว เมื่อคุณมีนักโทษเข้ามาใหม่ ทางคุณก็จะกำหนดกระบวนการปฏิบัติต่อนักโทษที่มีความสำคัญมากต่อการบริหารและปกครองเพื่อเป็นการแก้ไขและฟื้นฟูนักโทษ ซึ่งในกระบวนการนี้อาจมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลของนักโทษ อย่างเช่น การทำทะเบียนประวัติรายตัวนักโทษเข้าใหม่ การตรวจร่างกายและอนามัยนักโทษ การตรวจค้นตัวและตรวจค้นสิ่งของเครื่องใช้ที่นักโทษนำติดตัวเข้ามา เป็นต้น

กระบวนการปฏิบัติต่อนักโทษเข้าใหม่ เริ่มต้นด้วยการตรวจสอบตัวนักโทษที่ทำการรับเข้ามาในคุกว่าถูกต้องแล้วก็มาถึงขั้นตอนการตรวจค้นตัวและสิ่งของที่ตัวนักโทษ การตรวจค้นตัวนักโทษ มีเป้าหมายเพื่อป้องกันการก่อเหตุร้ายและรักษาความปลอดภัยในการควบคุม เมื่อมีนักโทษเข้ามาใหม่ เจ้าหน้าที่จะต้องตรวจค้นตัวและสิ่งของที่มาแก่นักโทษเพื่อไม่ให้มีสิ่งของต้องห้ามหรือสิ่งของที่ผิดกฎหมายเล็ดลอดเข้ามาในคุก

หลังจากการตรวจค้น เจ้าหน้าที่จะต้องแจ้งให้แพทย์ของคุณทำการตรวจอนามัยนักโทษใหม่ การตรวจสุขภาพอนามัยของนักโทษที่เข้าใหม่เพื่อต้องการเตรียมร่างกายที่มีความพร้อมในการเข้าสู่กระบวนการแก้ไขฟื้นฟูและสามารถทำการเลือกปฏิบัติต่อร่างกายของนักโทษได้อย่างถูกต้องเหมาะสมยกตัวอย่าง เช่น นักโทษที่มีร่างกายใหญ่โตแข็งแรงแต่มีความสามารถทางสติปัญญาต่ำก็อาจจะเลือกงานที่ใช้แรงงานจำพวกโยธาก่อสร้างต่าง ๆ ภายในแดน การเกษตร หรือกรณีนักโทษที่มีร่างกายไม่ค่อยแข็งแรงก็อาจจะให้ฝึกวิชาชีพประเภทเย็บเสื้อผ้า ตัดผมหรือวาดผ้าบาติก เป็นต้น

หลักการอันชอบธรรมของคุณในการใช้อำนาจจากการจัดระเบียบวินัยในการเปลี่ยนแปลงนักโทษ ซึ่งมีผลต่อการจำกัดอิสรภาพทางร่างกายของนักโทษจะเห็นได้ตั้งแต่เริ่มแรกของกระบวนการรับตัวนักโทษใหม่ที่จำกัดสิทธิส่วนบุคคลในการครอบครองทรัพย์สินของเครื่องใช้ รวมทั้งละเมิดสิทธิส่วนบุคคลด้วยการตรวจค้นร่างกายอย่างละเอียดจากผู้คุมเกี่ยวกับการตรวจค้นสิ่งของหรือการอนุญาตให้ใช้หรือไม่ให้ใช้หรือการจำกัดปริมาณการครอบครองสิ่งของนี้ บางครั้งก็เกิดปัญหาร้องเรียนที่ต่อต้านอำนาจการจำกัดอิสรภาพทางร่างกายของคุณได้ยกตัวอย่าง เช่น สิ่งของจำพวกเครื่องใช้ไฟฟ้าประเภทวิทยุ ที่นักโทษมีการร้องเรียน โดยให้เหตุผลว่าเพื่อการบันเทิง ผ่อนคลายความกดดัน แต่คุณก็ไม่อนุญาตเพราะสิ้นเปลืองกระแสไฟฟ้า เป็นต้น

ส่วนกรณีเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพอนามัยจะมีการต่อต้านอำนาจของคุณด้วยการขออนุญาตออกไปรักษายังโรงพยาบาลนอกคุก ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมเพราะเป็นเรื่องเสี่ยงอันตรายมากในการนำนักโทษออกนอกคุกเนื่องจากอาจเกิดการชิงตัวนักโทษหรืออาจเกิดการฆ่า

นักโทษปิดปากได้ ดังนั้น เมื่อแพทย์ของคุณตรวจอาการแล้วและเห็นว่าอาการไม่หนักมากพอจะทำการรักษาได้ภายในคุกก็จะไม่อนุญาตให้ออกไป จึงทำให้นักโทษไม่พอใจและทำการร้องเรียนออกไปภายนอก

นอกจากนั้น การควบคุมกลไกของการจัดระเบียบวินัยของคุณด้วยการลงโทษถือว่าเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้นักโทษไม่กล้าฝ่าฝืนกฎระเบียบวินัยของคุณ ซึ่งก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยมีผลดีต่อการควบคุมและการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมสัณยของนักโทษ

วินัยของนักโทษมีความหมายกว้าง ซึ่งรวมหมายถึง ความประพฤติหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักโทษในหลาย ๆ ประการ เช่น การฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามหรือหลีกเลี่ยงระเบียบวินัย ข้อบังคับของคุณ การกระด้างกระเดื่อง ละทิ้งหรือเพิกเฉยต่อคำสั่งอันชอบของเจ้าพนักงาน ซึ่งนักโทษจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัยและข้อบังคับของคุณ หากไม่ปฏิบัติตามก็จะต้องถูกลงโทษทางวินัยแล้วแต่กรณี อย่างเช่น ภาควินัยในกรณีทำความผิดไม่ร้ายแรงและรู้สึกสำนึกผิด กรณีทำความผิดระดับปานกลางก็จะถูกงดการเลื่อนชั้น ลดชั้น ตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียนหรือกรณีทำความผิดร้ายแรงก็จะต้องขังเดี่ยว ขังห้องมืด เข็มยาหรือถูกตัดจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุก เป็นต้น

จากการถูกจำกัดอิสรภาพทางร่างกายทำให้นักโทษทำการละเมิดต่อการจัดระเบียบวินัยของคุณ ซึ่งทางคุกก็ใช้การลงโทษเพื่อเป็นการควบคุมกลไกของการจัดระเบียบวินัยของคุณ ซึ่งถือเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้นักโทษไม่กล้าฝ่าฝืนกฎระเบียบวินัยของคุณ โดยส่วนใหญ่แล้วทางคุกจะเลือกใช้วิธีการลงโทษนักโทษที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบวินัยของคุณ ด้วยการตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียนหรือการขังเดี่ยวและการตีตรวนในกรณีความผิด อย่างเช่น การทะเลาะวิวาท การครอบครองสิ่งของต้องห้าม เป็นต้น

จากการถูกลงโทษเช่นนี้ทำให้นักโทษบางคนไม่พอใจพยายามต่อต้านด้วยการร้องเรียน โดยให้เหตุผลต่าง ๆ เช่น ตนเองไม่ได้ทำความผิดบ้าง ผู้คุมมีอคติเรื่องสีผิวบ้าง อ้างว่าการลงโทษเช่นนี้มีผลต่อสุขภาพร่างกายบ้าง เป็นต้น

จากการวิเคราะห์การสื่อสารผ่านจดหมายของนักโทษในบริบทของการจำกัดอิสรภาพทางร่างกายสามารถสรุปเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5.7

แสดงเนื้อหาของจดหมายนักโทษในประเด็นต่าง ๆ ที่มีปฏิสัมพันธ์
เชิงอำนาจเกี่ยวกับการจำกัดอิสรภาพทางร่างกาย

ประเด็นทางร่างกาย	เนื้อหาของจดหมายนักโทษ
การครอบครองทรัพย์สิน	- การเขียนเนื้อหาเกี่ยวกับการครอบครองทรัพย์สิน เช่น เครื่องออกกำลังกาย เครื่องพิมพ์ดีด เครื่องใช้ไฟฟ้าและเงินสด - การใช้ภาพ/สัญญาณเกี่ยวกับการครอบครองทรัพย์สิน เช่น ภาพวาด การใช้วิทยุ
การขาดแคลนสิ่งของ	- การเขียนเนื้อหาเชิงอ้อนวอนสร้างความสงสารและสรรเสริญเยินยอเพื่อขอสิ่งของเครื่องใช้
การละเมิดสิทธิทางร่างกาย	- การเขียนเนื้อหาแสดงถึงการละเมิดสิทธิทางร่างกาย เช่น การขอดูปไฟนอนการประหารชีวิต เสื้อผ้าของนักโทษ การถูกทำร้ายร่างกาย การเหยียดผิว การถูกขังเดี่ยว การขอให้ศาลปล่อยตัว การขอออกไปรักษาตัวนอกคุก การขอผ้าปิดตานอน - การใช้ภาพ/สัญญาณแสดงถึงการถูกละเมิดสิทธิทางร่างกาย เช่น ภาพห้องน้ำที่เปิดโล่ง ภาพมือของนักโทษประหาร ภาพการตีตรวนนักโทษ ภาพนักโทษผิวดำถูกล่ามโซ่

จากตารางแสดงความหมายของเนื้อหาและภาพวาดจากจดหมายนักโทษในประเด็นต่าง ๆ ที่มีปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจใน 3 มิติเกี่ยวกับการจำกัดอิสรภาพทางร่างกายสามารถสรุปประเด็นปัญหาได้ 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. การครอบครองทรัพย์สิน
2. การขาดแคลนสิ่งของ
3. การละเมิดสิทธิทางร่างกาย

ต่อจากนี้ไป จะเป็นการวิเคราะห์การจำกัดอิสรภาพทางร่างกายในประเด็นต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาในแต่ละประเด็นว่า มีนักโทษต่างชาติประเทศใดบ้างที่เขียนจดหมายที่มีปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจในมิติใดกับการจัดระเบียบวินัยของคุณ ผู้รับสารในแต่ละประเด็นเป็นใครบ้าง เนื้อหาใน

จดหมายที่มีปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจมีเรื่องอะไรบ้าง นักโทษมีกลยุทธ์ในการสื่อสารอย่างไรและคุณอ้างกลยุทธ์ในการสื่อสารอย่างไรที่แสดงถึงความชอบธรรมในการใช้อำนาจการจัดระเบียบวินัยในการจำกัดอิสรภาพทางร่างกายในประเด็นต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อนักโทษต่างชาติ

1. การครอบครองทรัพย์สิน เนื่องจากความจำกัดของพื้นที่ภายในคุกทำให้คุณต้องจำกัดการครอบครองทรัพย์สินส่วนตัวของนักโทษแต่ละคนให้มีได้แค่สิ่งของที่จำเป็นจริง ๆ ที่ต้องใช้ประจำวันเท่านั้น โดยทางคุณจะจัดหาตู้เก็บของให้คนละหนึ่งใบไว้ให้เก็บสิ่งของที่จำเป็น นอกจากนั้นการครอบครองทรัพย์สินที่มากเกินไปจะก่อให้เกิดปัญหาที่เก็บรักษาแล้วอาจก่อปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมและการปกครองด้วย อย่างเช่น อาจก่อปัญหาความเลื่อมล้ำไม่เท่าเทียมกันการครอบครองทรัพย์สินหรือเกิดปัญหาเรื่องงบประมาณค่าใช้ไฟฟ้าของคุณ กรณีการขอใช้เครื่องไฟฟ้าของนักโทษ เป็นต้น

ดังนั้น ในการจัดระเบียบวินัยของคุณในการครอบครองทรัพย์สินของนักโทษ ซึ่งมีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของนักโทษทำให้นักโทษพยายามเขียนจดหมายออกสู่ภายนอกเพื่อเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจในมิติของการต่อรอง และต่อต้านการจัดระเบียบวินัยของคุณ ดังสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 5.8

วิเคราะห์การสื่อสารผ่านจดหมายของนักโทษที่เกี่ยวกับการจำกัดอิสรภาพทางร่างกายในประเด็นเรื่องการครอบครองทรัพย์สิน

ลำดับที่	เกณฑ์ที่ใช้	รายละเอียด
1.1	ผู้ส่งสาร	นักโทษต่างชาติชาวจีน ชาวเนปาล ชาวอังกฤษ ชาวไนจีเรีย
1.2	ผู้รับสาร	ผู้บัญชาการเรือนจำ กรมราชทัณฑ์ ผู้ปกครอง
1.3	เนื้อหา	การขอรับเครื่องออกกำลังกาย การขอใช้เครื่องพิมพ์ดีด การจำกัด การใช้เครื่องใช้ไฟฟ้า การซื้อบ้าน
1.4	กลยุทธ์การสร้าง ความชอบธรรมของคุณ	การอ้างพื้นที่จำกัด การอ้างความเท่าเทียม การอ้างการขาดงบประมาณ
1.5	กลยุทธ์การสื่อสารของ นักโทษ	การอ้างกรรมสิทธิ์ความเป็นเจ้าของ การอ้างเรื่องสุขภาพ การอ้างอิงความเป็นกลุ่ม การใช้ภาษาเชิงข่มขู่

1.1 ผู้ส่งสาร จากการถูกจำกัดการครอบครองทรัพย์สินส่วนตัวได้สร้างปัญหาในการดำรงชีวิตให้กับนักโทษที่จะต้องปรับตัวจากสภาพที่เคยเป็นอยู่ภายนอกที่สุขสบายมาสู่สภาพของความเป็นนักโทษภายในคุกที่ถูกจำกัดสิ่งของเครื่องใช้หรือเครื่องอำนวยความสะดวกบางอย่าง ดังนั้นการถูกจำกัดการครอบครองทรัพย์สินส่วนตัวจึงทำให้นักโทษต่างชาติไม่ว่าจะมาจากทวีปหรือประเทศใด เช่นนักโทษต่างชาติชาวจีน ชาวเนปาล ชาวอังกฤษ ชาวไนจีเรีย ต่อต้านการถูกจำกัดในสิ่งเหล่านี้ ซึ่งบางครั้งก็ได้รวมกันเป็นกลุ่มเขียนจดหมายออกสู่ภายนอกเพื่อต่อต้านอำนาจการจัดระเบียบวินัยของคุกในการถูกจำกัดการครอบครองทรัพย์สิน

1.2 ผู้รับสาร เนื่องจากกรรมราชทัณฑ์ถือเป็นองค์กรมีอำนาจในการออกกฎระเบียบวินัยมาบังคับใช้ในคุกและผู้บัญชาการเรือนจำเป็นผู้มีอำนาจในการปรับเปลี่ยนการใช้อำนาจให้เหมาะสมกับสภาพของแต่ละคุก ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหานักโทษจะทำการร้องเรียนต่อกรรมราชทัณฑ์และผู้บัญชาการเรือนจำก่อนเป็นอันดับแรก ส่วนกรณีการถูกจำกัดการครอบครองทรัพย์สินที่ผู้รับสารเป็นผู้ปกครองก็เนื่องจากนักโทษต่างชาติผู้ส่งสารยังมีอายุน้อยต้องพึ่งพาผู้ปกครอง ดังนั้นเมื่อมีปัญหาที่จะต้องใช้เงินเพื่อแสวงหาสิ่งของเครื่องใช้จึงต้องพึ่งพาผู้ปกครอง

1.3 เนื้อหา เนื้อหาการถูกจำกัดสิทธิสภาพทางร่างกายในประเด็นการครอบครองทรัพย์สินจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการถูกจำกัดสิ่งของเครื่องใช้จำพวกเครื่องออกกำลังกาย เครื่องพิมพ์ดีด การจำกัดการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าและการซื้อบ้าน ซึ่งจะวิเคราะห์ในรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

1.3.1 การขอใช้เครื่องออกกำลังกาย พฤติกรรมของชาวต่างชาติส่วนใหญ่ชอบการออกกำลังกาย ประกอบกับการมีเวลาว่างมากเพราะไม่ต้องทำงานทำให้นักโทษต่างชาติบางคนใช้เวลาให้หมดไปกับการออกกำลังกาย กีฬาพื้นฐานที่ทางคุกจัดเตรียมให้ก็มีประเภทฟุตบอล บาสเกตบอล ตะกร้อ ปิงปอง อย่างไรก็ตามก็มีนักโทษต่างชาติชาวจีนคนหนึ่งเคยขออนุญาตนำอุปกรณ์เครื่องออกกำลังกายเข้ามาในคุก ซึ่งทางคุกก็อนุญาตแต่มีข้อแม้ว่าจะไม่ให้ใช้ส่วนตัวต้องถือเป็นของส่วนรวมใช้ร่วมกัน แต่ต่อมาเขาถูกย้ายไปแดนอื่นจึงเขียนจดหมายถึงผู้บัญชาการเรือนจำเพื่อขออนุญาตนำเครื่องออกกำลังกายนั้นไปด้วย โดยการอ้างว่ามันเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองอย่างที่เขาเขียนว่า “my personal property” ซึ่งทางคุกก็ไม่อนุญาต โดยจดหมายของเขาจะแสดงถึงการต่อรองเชิงอำนาจของคุกที่จำกัดการครอบครองทรัพย์สินส่วนตัวดังข้อความต่อไปนี้ “...before I have whole sets of exercise equipment in building 3 and it is my personal property....I have made request to authority to grant me a request that the exercise equipment....to transfer.....but they refuse my request?”

1.3.2 การใช้เครื่องพิมพ์ดีด การพิมพ์จดหมายแสดงความหมายบางอย่าง เพราะ ตามปกตินักโทษจะเขียนจดหมายด้วยลายมือของตนเอง เครื่องพิมพ์ดีดมีใช้เฉพาะเจ้าหน้าที่เรือนจำหรือนักโทษที่ทำหน้าที่ช่วยเหลืองานเจ้าพนักงานเท่านั้นที่เรียกว่า “ผู้ช่วยเหลือ” 10 (พชล.) การที่นักโทษ สามารถใช้เครื่องพิมพ์ดีดได้แสดงว่านักโทษผู้นั้นต้องมีอำนาจ มีอิทธิพล เป็นผู้ใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ ภาษาคุณก็จะเรียกเหล่านี้ว่า “ขาใหญ่” ซึ่งอาจจะเป็นผู้ที่มีความรู้ มีฐานะทางการเงินก็ได้ แต่ก็มีนักโทษบางคนที่ไม่ใช่ขาใหญ่ แต่ต้องการแสดงให้เห็นบุคคลภายนอกเห็นว่าตัวเองมีฐานะ มีอำนาจ มีอิทธิพล เหล่านี้จะใช้วิธี “จ้าง” ที่สามารถใช้เครื่องพิมพ์ดีดพิมพ์จดหมายให้กับตนเองได้ ซึ่งเรื่องนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงเรื่องจิตวิทยา คือ สามารถทำให้ตนเองสบายใจ ทำให้รู้สึกว่าคุณเองมีค่าหรืออาจจะต้องการหลบหนีจากความจริง (Escapism) ในขณะนั้นเพราะในความเป็นจริงตนเองตกเป็นนักโทษในคุกทำให้รู้สึกตกต่ำ ไร้เกียรติไร้ศักดิ์ศรีในสายตาของคนภายนอกคุณ การสามารถใช้เครื่องพิมพ์ดีดได้เป็นการแสดงถึงอำนาจต่อคนภายนอกคุณที่จะทำให้ตนเองรู้สึกดีขึ้นบ้างก็ได้หรืออาจเป็นการสะท้อนให้นักโทษอื่นเห็นว่าตนเองมีฐานะทางเศรษฐกิจ

ดังนั้น จึงมีนักโทษต่างชาติหลายคนพยายามขออนุญาตนำเครื่องพิมพ์ดีดเข้ามาใช้ส่วนตัวด้วยการอ้างเหตุผลต่าง ๆ ดังตัวอย่างจดหมายของนักโทษชาวเนปาลที่เขียนจดหมายถึงผู้บัญชาการเรือนจำเพื่อขออนุญาตนำเครื่องพิมพ์ดีดมาใช้ภายในคุก ซึ่งข้อความในจดหมายจะแสดงถึงการต่อรองเชิงอำนาจเกี่ยวกับการครอบครองทรัพย์สิน โดยใช้ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องสายตาเป็นเรื่องต่อรอง ดังจดหมายฉบับนี้

¹⁰ นักโทษที่ผู้คุมคัดเลือกไว้ช่วยเหลืองาน การคัดเลือกจะดูคุณสมบัติของนักโทษแต่ละคนเพื่อให้เหมาะสมกับงาน เช่น นักโทษที่มีความรู้ดีก็ให้ช่วยงานหนังสือ นักโทษที่ตัวใหญ่ใจถึงก็จะทำหน้าที่คุมครองผู้คุม นักโทษที่มีนิสัยซื่อสัตย์ก็ให้ทำหน้าที่ตรวจค้นหรือเป็นสายลับให้ผู้คุม เป็นต้น

จดหมายฉบับที่ 5.5

จดหมายการขอใช้เครื่องพิมพ์ดีด โดยนักโทษต่างชาติชาวเนปาล

To the Director,
Bamkhwang Central Prison,
Narathaburi.

Re: Request for approval,

Honorable Sir,

Due to my extreme difficulties due to vision problems, my family have agreed to make a purchase of ENGLISH TYPE-WRITER for my use in here. Hence, I hereby humbly request you for its permission.

I would appreciate for your approval of one of the following kinds.

- Electrical or Electronic,
- Battery operated or multiple option,
- manually operated,

(I have stated my preferences in order)

I abide by the prison rules and ensure you for lawful operation of the mentioned ENGLISH TYPEWRITER MACHINE.

I anticipate your kind approval to your earliest convenience.

Thanking you. Sincerely yours,

1.3.3 การจำกัดการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้า เนื่องจากการขาดแคลนงบประมาณ ทำให้ทางคุกจะต้องประหยัดในเรื่องการใช้กระแสไฟฟ้า ทว่าทางคุกเคยอนุญาตให้นักโทษสามารถใช้เครื่องเสียงบางประเภทได้ โดยให้ใช้กับหูฟังเพื่อไม่ให้รบกวนคนอื่น เช่น วิทย์หรือเทพเพื่อเป็นการผ่อนคลายความเครียดจากการถูกกักขัง แต่ตอนหลังก็ประกาศยกเลิกการอนุญาตให้ใช้เครื่องเสียงเหล่านี้¹¹ ทำให้นักโทษต่างชาติ ซึ่งมีชาวไนจีเรียเป็นแกนนำรวมตัวกันกับนักโทษต่างชาติอื่น ๆ เขียนจดหมายร้องเรียนไปยังกรมราชทัณฑ์ ซึ่งมีลักษณะของการต่อต้านเชิงอำนาจกับการจัดระเบียบวินัยของคุก โดยเขียนว่าพวกเขาไม่พอใจที่จะฟังโทษเมื่อไร เครื่องเสียงเหล่านี้ทำให้พวกเขาอดทนอยู่ได้ ถ้าไม่อนุญาตให้ใช้ต่อไปก็เอาพวกเขาไป “แขวนคอ” เสียเลยดีกว่า ดังข้อความต่อไปนี้

¹¹เนื่องจากการลักลอบใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่โดยใช้สาย small talk ที่เหมือนกับสายหูฟังเครื่องเสียงทำให้ทางกรมราชทัณฑ์ออกคำสั่งยกเลิกการใช้เครื่องเสียงทุกประเภท และอีกเหตุผลหนึ่งของการยกเลิก คือ เพื่อประหยัดงบประมาณในเรื่องการใช้กระแสไฟฟ้าในเรือนจำ

...it was announced.....we will no longer be allowed to use our radios and other items like CD's.....we are serving a very long sentence without a release date. There items help us to minimize some of our woes, without them it will be impossible to continue this harsh sentence that your government has impose on us, it would be better if you take a rope and hang us all.

ส่วนเนื้อหาการต่อต้านอำนาจการจัดระเบียบของคุณในเรื่องของการจำกัดอิสรภาพทางร่างกายในประเด็นการครอบครองทรัพย์สินที่สื่อออกมาทางภาพวาดต่อไปนี้ เป็นภาพที่วาดโดยนักโทษต่างชาติทางตะวันตก ซึ่งต่อต้านการยกเลิกการใช้เครื่องเสียง ดังภาพนี้

ภาพที่ 5.11

ภาพวาดการใช้เครื่องรับวิทยุ โดยนักโทษต่างชาติชาวอังกฤษ

ภาพนี้วาดโดยนักโทษต่างชาติชาวอังกฤษคนหนึ่ง ในภาพจะเห็นวิทยุเครื่องหนึ่งมีภาพการ์ตูนที่มีใบหน้าแสดงถึงความสุขจากเสียงเพลงที่วาดเป็นตัวโน้ตดนตรีที่ล่องลอยอยู่ในภาพเต็มไปหมดโดยมีตัวอักษรเขียนว่า Happy Birthday เพื่อให้รู้ว่าเป็นการเปิดเพลงในงานวันเกิดที่เต็มไปด้วยความสุข

ภาพนี้เป็นภาพการแสดงการต่อต้านเชิงอำนาจกับการจัดระเบียบวินัยของคุณในเรื่องการไม่อนุญาตให้มีการใช้เครื่องเสียงหรือแม้ให้ใช้ได้บางกรณี แต่ต้องใช้หูฟังเพื่อไม่ให้รบกวนคนอื่น ภาพนี้จะแสดงให้เห็นว่าเขามีความสุขมากขนาดไหนในงานวันเกิดที่มีการเป็นเพลงเสียงดังหรือสามารถมีอิสระในการเปลี่ยนเพลงหรือจะปิดหรือจะเปิดหรือจะหมุนให้ดังหรือค่อยอย่างไรก็ได้โดยสังเกตความหมายนี้ จากในภาพที่ตัวการ์ตูนกำลังจิ้มนิ้วชี้ลงบนวิทยุ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วเขาไม่สามารถทำเช่นนั้นได้ในพื้นที่ของคุณที่ห้ามใช้เครื่องเสียง หรือห้ามเปิดเสียงดัง

1.3.4 การซื้อบ้าน หลังจากถูกปล่อยลงมาจากห้องขังแล้ว นักโทษต่างชาติจะหาพื้นที่ครอบครองเพื่ออยู่อาศัยตอนกลางวันเนื่องจากไม่ต้องทำงาน ซึ่งไม่เหมือนนักโทษชาวไทยที่เข้าไปทำงานตามหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทางคุกจัดไว้ให้ พื้นที่อยู่อาศัยนี้ ภาษาคุกเรียกว่า “บ้าน” แต่พื้นที่ที่จะสร้างเป็นบ้านมีจำนวนจำกัด ดังนั้นจึงต้องมีการประมูลซื้อขายกันเองระหว่างนักโทษที่มาใหม่กับนักโทษเก่าที่ครอบครองพื้นที่อยู่ ซึ่งกรณีนี้จะแสดงถึงการต่อต้านอำนาจการจัดระเบียบวินัยของคุณที่เกี่ยวกับข้อห้ามของคุณในการใช้จ่ายเงิน ซึ่งเป็นสิ่งของต้องห้ามนำเข้าคุก ดังตัวอย่างข้อความของนักโทษต่างชาติชาวอังกฤษเขียนจดหมายถึงผู้ปกครองเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินที่พ่อส่งมาให้ ดังนี้ “...I had to buy a house for.....Baht.....because if I didn't I would have nowhere to stay though the day time or even cook my food.....and with a house I got a fan and a cooker...”

1.4 กลยุทธ์การสร้างความสุขขบธรรมเนียมของคุณ เพื่อให้เกิดผลดีในการปฏิบัติงานของคุณ คุณอ้างเรื่องต่าง ๆ ในการสร้างความสุขขบธรรมเนียมประเพณีการครอบครองทรัพย์สิน ดังนี้

1.4.1 การอ้างพื้นที่จำกัด เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการควบคุม คุณได้อ้างความขบธรรมเนียมว่าพื้นที่ของคุณมีจำกัดซึ่งทำให้ไม่สามารถอนุญาตให้นักโทษครอบครองสิ่งของจำนวนมากเกินไป ซึ่งเป็นไปตามกฎกระทรวงฯ ข้อ 128 ที่ว่าสิ่งของต่อไปนี้ ถ้ามีจำนวนมากเกินสมควร อนุญาตให้ผู้ต้องขังนำเข้ามาหรือเก็บรักษาไว้ในเรือนจำ เช่น แปรงสีฟัน ยาสีฟัน หวี สบู่ ผ้าเช็ดตัวหรืออาหารที่ปรุงเสร็จแล้ว

1.4.2 การอ้างความเท่าเทียม เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในการครอบครองทรัพย์สิน คุณจึงไม่อนุญาตให้นักโทษคนใดมีทรัพย์สินส่วนตัวเพราะถ้าอนุญาตให้คนหนึ่งได้อีกคนหนึ่งก็จะขอเหมือนกันดังนั้นสิ่งของต่าง ๆ ที่ทางคุกไม่ได้จัดไว้ให้จึงกลายเป็นของส่วนรวมที่ใครก็สามารถใช้ได้

1.4.3 การอ้างการขาดงบประมาณ ส่วนการอ้างเรื่องงบประมาณก็เพราะถ้าคุณอนุญาตการใช้เครื่องไฟฟ้าจะทำให้เกิดความสิ้นเปลืองค่ากระแสไฟฟ้ามาก ซึ่งนักโทษจะต้องนำเครื่องไฟฟ้ามาใช้กันมากแน่นอน

1.5 กลยุทธ์การสื่อสารของนักโทษ เพื่อต้องการให้เกิดผลในการร้องเรียน นักโทษต่างชาติจึงใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ในการเขียนจดหมายดังนี้

1.5.1 กลยุทธ์การอ้างเหตุผล เพื่อให้ได้ครอบครองทรัพย์สินที่ตนเองต้องการ นักโทษต่างชาติได้อ้างเหตุผลต่าง ๆ ดังนี้

1) การอ้างกรรมสิทธิ์ความเป็นเจ้าของ กรณีการขอนำเครื่องออกกำลังกายไปด้วยเมื่อถูกย้ายแดนนั้น นักโทษจะใช้กลยุทธ์ในการเขียนด้วยการอ้างว่า ตนเองเป็นเจ้าของ เป็นผู้นำเข้ามา โดยไม่คำนึงถึงข้อตกลงครั้งแรกกับคุณว่าต้องเป็นของส่วนรวมเพราะถ้าอนุญาตให้เป็นของส่วนตัวได้ นักโทษคนอื่นจะอ้างสิทธิขอด้วยเหมือนกัน ลักษณะการเขียนเช่นนี้เป็นการต่อต้านการจัดระเบียบของคุณดังข้อความว่า “...before I have whole sets of exercise equipment in building 3 and it is my personal property”

2) การอ้างสุขภาพ กรณีการขอเครื่องพิมพ์ดีด แม้จุดประสงค์ที่แท้จริงของนักโทษอาจเพื่อแสดงอำนาจของตัวเองหรืออาจต้องการความสะดวกสบาย แต่ไม่สามารถอ้างเหตุผลเหล่านี้ได้ ดังนั้นจึงใช้การอ้างเรื่องสุขภาพว่าตนเองมีปัญหาเรื่องสายตา ซึ่งเรื่องสุขภาพเป็นเรื่องที่ชาวต่างชาติให้ความสนใจดูแลเป็นพิเศษ ดังนั้นเขาจึงใช้เรื่องสุขภาพเป็นเครื่องต่อรองเชิงอำนาจกับคุณในการครอบครองทรัพย์สิน ดังข้อความนี้ “...due to my extreme difficulties due to vision problems, my family has agreed to make a purchase of English type-writer for my use in here.”

1.5.2 การอ้างอิงความเป็นกลุ่ม เนื่องจากคุณแสดงอำนาจในรูปแบบขององค์กร ดังนั้นการใช้อำนาจการต่อรองหรือต่อต้านจึงต้องใช้อำนาจจากกำลังคนหรือกลุ่มคน ดังการเขียนที่ใช้คำว่า “We” ในจดหมายร้องเรียนหรือลงท้ายจดหมายว่า “inmates in building 6” หรือ “all the foreigners from building 6” ยกตัวอย่างประโยคที่ใช้คำว่า “we” จากจดหมายฉบับนี้ของนักโทษต่างชาติชาวอังกฤษ ที่เขียนถึงผู้บัญชาการเรือนจำเรื่องการถูกห้ามการใช้เครื่องไฟฟ้า ซึ่งถือว่าการต่อต้านอำนาจการจัดระเบียบของคุณ ดังข้อความต่อไปนี้ “...we have to spend over 16 hours per day in a cell 6X4 m. without radios, walkman and audio/video devices...”

1.5.3 การใช้ภาษาเชิงข่มขู่ กรณีการถูกงดใช้เครื่องไฟฟ้า นักโทษต่างชาติในแดน 6 ได้เขียนจดหมายถึงกรมราชทัณฑ์ว่าถ้าไม่เปลี่ยนคำสั่งจะร้องเรียนสถานทูต สื่อมวลชน องค์การสิทธิมนุษยชนและN-GO's ลักษณะการเขียนเป็นการข่มขู่โดยการอ้างองค์การภายนอกมาต่อต้านอำนาจของคุณ ดังข้อความว่า “Sir, kindly reverse your decision to seize our radio's and other electronic before we notify our respective embassies, N-Go's, media and other human rights organization”

2. การขาดแคลนสิ่งของ เนื่องจากการขาดแคลนงบประมาณของคุณทำให้คุณไม่สามารถจัดสวัสดิการให้นักโทษได้ครบถ้วนหรือเพียงพอต่อความต้องการของนักโทษได้ สิ่งที่คุณจัดให้ก็เป็นเรื่องของปัจจัย 4 คืออาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่มและยารักษาโรค สิ่งเหล่านี้อาจไม่เพียงพอทำให้คุณอนุญาตให้นักโทษขอความช่วยเหลือจากญาติ หรือบุคคลภายนอกได้แต่ต้องอยู่ในการควบคุมดูแลจากคุณ แต่มีนักโทษบางคนที่มีฐานะยากจน ครอบครัวยากจนไม่สามารถให้ความช่วยเหลือได้จึงต้องเขียนจดหมายไปหาบุคคลต่าง ๆ เพื่อขอความช่วยเหลือ โดยการเขียนจดหมายต้องใช้กลยุทธการสื่อสารต่าง ๆ เพื่อให้เกิดผลตามที่ตนเองต้องการ ซึ่งสามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 5.9

วิเคราะห์การสื่อสารผ่านจดหมายของนักโทษที่เกี่ยวกับการจำกัดอิสรภาพ
ทางร่างกายในประเด็นเรื่องการขาดแคลนสิ่งของ

ลำดับที่	เกณฑ์ที่ใช้	รายละเอียด
2.1	ผู้ส่งสาร	นักโทษต่างชาติชาวสิงคโปร์ ชาวจีน ชาวพม่า ชาวไนจีเรีย
2.2	ผู้รับสาร	บุคคลภายนอก บาทหลวง มิชชันนารี
2.3	เนื้อหา	การขอสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตรประจำวัน
2.4	กลยุทธ์การสร้าง ความชอบธรรมของคุณ	การอ้างการขาดแคลนงบประมาณ
2.5	กลยุทธ์การสื่อสารของ นักโทษ	การใช้ภาษาสร้างความสงสารเห็นใจและยกย่องสรรเสริญ

2.1 ผู้ส่งสาร ส่วนใหญ่ของนักโทษต่างชาติที่เขียนจดหมายในเรื่องการจำกัดอิสรภาพทางร่างกายประเด็นเรื่องการขาดแคลนสิ่งของจะเป็นนักโทษต่างชาติที่มาจากประเทศที่ยากจนหรือเป็นนักโทษต่างชาติที่มีฐานะทางครอบครัวไม่ค่อยดี อย่างเช่น นักโทษต่างชาติ ชาวสิงคโปร์ ชาวจีน ชาวพม่า ชาวไนจีเรีย โดยการเขียนจะกล่าวเริ่มด้วยการบอกกับผู้รับว่าคุณไม่สามารถจัดหาสิ่งของที่จำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวันให้กับนักโทษ นักโทษจะต้องจัดหาตัวเองทั้งหมด ดังข้อความว่า "...I deserves my punishment for the crime that I have committed, but why we should pay everything for our own materials?"

หรือข้อความที่ว่า "...Here in prison have nothing they no give clothes, toiletries and have to buy A to Z..."

ซึ่งการเขียนเช่นนี้แสดงถึงการต่อต้านอำนาจของคุณที่อ้างถึงการฟื้นฟูไม่ใช่การลงโทษแต่การที่คุณไม่สามารถจัดหาสิ่งของที่จำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวันให้กับนักโทษทำให้นักโทษเกิดความลำบากในการดำเนินชีวิตในคุกซึ่งถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการลงโทษ

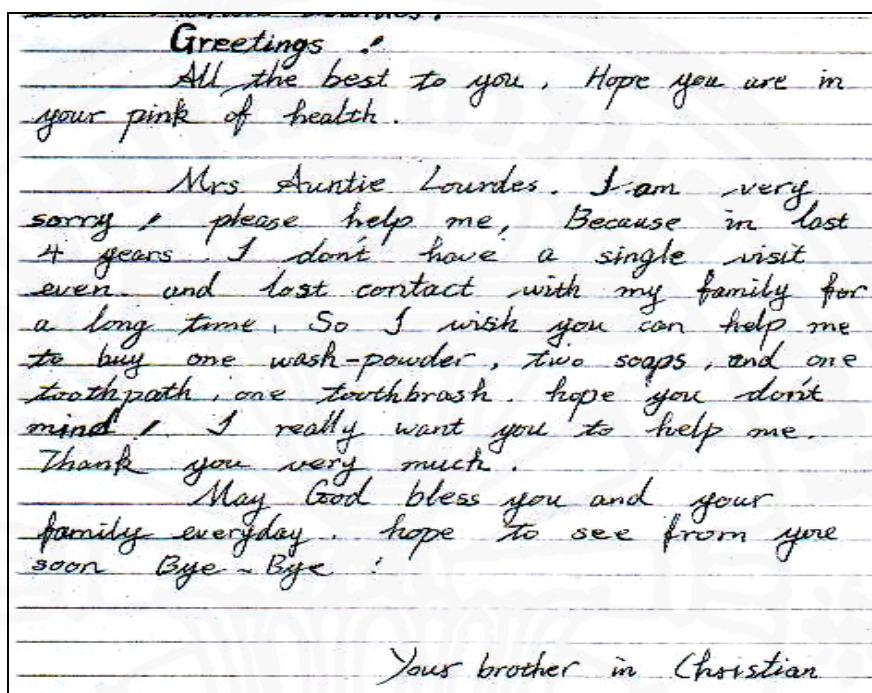
2.2 ผู้รับสาร การจำกัดอิสรภาพทางร่างกายประเด็นเรื่องการขาดแคลนสิ่งของนักโทษจะเขียนจดหมายขอความช่วยเหลือไปยังบุคคลภายนอกและบาทหลวง ทั้งนี้เพราะบุคคลภายนอกและบาทหลวงจะเป็นผู้บริจาคให้กับนักโทษที่ขาดแคลน โดยเฉพาะนักโทษต่างชาติที่นับถือศาสนาคริสต์ ลักษณะการเขียนจะเป็นการสร้างอำนาจให้กับผู้เขียนคือตัวนักโทษที่สามารถเขียนชักจูงใจของบุคคลภายนอกให้เชื่อตามที่ตนเองต้องการเป็นการสร้างอำนาจให้กับผู้รับสารเพื่อต่อต้านอำนาจในด้านต่าง ๆ ของคุก

2.3 เนื้อหา เนื้อหาในเรื่องของความขาดแคลนจะเป็นเรื่องการขาดสิ่งของเครื่องใช้ประจำวันต่าง ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

2.3.1 การขอสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิิตประจำวัน ข้อความนี้มาจากจดหมายของนักโทษต่างชาติชาวจีนฮ่องกงที่เขียนขอผงซักฟอก สบู่ ยาสีฟัน แปรงสีฟันไปยังมิชชันนารี การเขียนเช่นนี้สร้างความรู้สึกรู้สึกต่อผู้รับว่าทางคุณไม่ได้จัดเตรียมอะไรไว้ให้นักโทษเลย นักโทษต้องดิ้นรนหาเอง ซึ่งการเขียนเช่นนี้แสดงถึงการต่อต้านอำนาจของคุณทำให้เกิดภาพพจน์ที่ไม่ดีต่อคุณ ซึ่งมีตัวอย่างจดหมายดังต่อไปนี้

จดหมายฉบับที่ 5.6

จดหมายการขอสิ่งของเครื่องใช้ โดยนักโทษต่างชาติชาวพม่า

หรืออีกตัวอย่างหนึ่งของจดหมายที่นักโทษต่างชาติชาวพม่าเขียนถึงบาทหลวงเพื่อขอพี่น้อง ผ้าปู ผ้าเช็ดตัว เสื้อกางเกง และซาม ซ้อนใส่อาหาร ซึ่งแสดงถึงการต่อต้านอำนาจของคุกเหมือนจดหมายฉบับข้างบนนี้ ดังข้อความต่อไปนี้ "...I have no bed, blankets or towels for showering and have just one shirt and pair of shorts to alternate with my prison clothes. I also have no bowl or spoon to eat with and have to borrow these everyday."

2.4 กลยุทธ์การสร้างความปลอดภัยของคุณ กลยุทธ์การสร้างความปลอดภัยด้วยข้ออ้างการขาดแคลนงบประมาณทำให้คุณไม่สามารถช่วยเหลือนักโทษได้ในเรื่องของใช้ประจำวัน ซึ่งนักโทษจะต้องจัดหาเอง แต่ทางคุกก็พยายามดูแลเรื่องปัจจัย 4 โดยจัดหาเสื้อผ้า ผ้าห่มและดูแลเรื่องที่อยู่อาศัย อาหารการกินให้กับนักโทษอย่างดีที่สุดเท่าที่งบประมาณอันจำกัดจะอำนวย

2.5 กลยุทธ์การสื่อสารของนักโทษ การเขียนขอความช่วยเหลือของนักโทษจากบุคคลอื่น บางครั้งจำเป็นต้องใช้กลยุทธ์การเขียนสำนวนที่สามารถก่อให้เกิดผลตามที่ขอไป ตัวอย่างของการใช้สำนวนการเขียนของนักโทษต่างชาติ มีดังนี้

2.5.1 การใช้ภาษาสร้างความสงสารเห็นใจ การใช้กลยุทธ์ในการเขียนสำนวนของจดหมายฉบับนี้เป็นของนักโทษต่างชาติชาวสิงคโปร์ที่เขียนขอความช่วยเหลือไปยังบุคคลภายนอกด้วยการบรรยายว่าชีวิตในคุกเหมือนกับขอลานบนถนน ไร้ความหวัง ไร้อนาคต รู้สึกอับอายกับการใส่เสื้อผ้าและกางเกงที่ขาด ลักษณะการเขียนเช่นนี้เป็นการสร้างอำนาจให้กับตัวนักโทษผู้เขียนทำให้ผู้รับเชื่อถือนำและเกิดความสงสารสงสารสิ่งของต่าง ๆ มาช่วยเหลือ แต่เป็นการต่อต้านอำนาจของคุกที่ทำให้คุกเสื่อมเสียภาพพจน์ ดังข้อความต่อไปนี้

At this present moment, I've been living like a beggar in the street who has no hope and no future. Must more on that most of my shirts and slacks have already damage. I fell so shameless and useless at my present life!

หรืออีกสำนวนหนึ่งจากจดหมายของนักโทษต่างชาติชาวพม่าที่เขียนถึงมิชชันนารีแสดงถึงการต่อต้านอำนาจของคุกที่ห้ามเขียนข้อความที่สร้างความเสื่อมเสียต่อคุก โดยเขียนว่าไม่มีใครเหลียวแลเลย ผ้าเช็ดตัวที่ทอนให้เมื่อกว่า 4 ปีที่แล้วขาดจนซ่อมไม่ได้ และไม่มีใครส่งอะไรมาให้เลยแม้แต่ด้ายสักเส้นก็ไม่มี การเขียนเช่นนี้ทำให้เห็นว่าคุกไม่ได้ดูแลหรือให้สิ่งของเครื่องใช้อะไรแก่นักโทษ ดังข้อความนี้ “I am using the towel that you sent almost 4 years ago and it's tearing everywhere I trying to repair with needle but it's not working no one is sending me even piece of thread by 2 – 3 years...”

2.5.2 การใช้ภาษาเชิงยกย่องสรรเสริญ กลยุทธ์ในการเขียนที่ใช้สำนวนการเขียนยกย่องสรรเสริญต่อไปนี้เป็นของนักโทษต่างชาติชาวไนจีเรียที่ส่งไปยังบาทหลวง โดยเขียนเปรียบเทียบบาทหลวงเหมือนกับแสงสว่างที่ส่องโลก เปรียบเหมือนเมืองที่สร้างโดดเด่นบนยอดเขา เปรียบเหมือนแสงเทียนบนเชิงเทียน พวกนักโทษมองเห็นความดีของท่านที่เปรียบได้ดั่งแสงสว่างและยกย่องท่านเป็นเหมือนบิดาบนสวรรค์ ลักษณะการเขียนยกย่องสรรเสริญเช่นนี้ก็เพื่อต้องการให้บาทหลวงให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับสิ่งของเครื่องใช้ประจำวัน โดยอ้างว่าทางคุกไม่ได้จัดหามาให้ ซึ่งอาจสร้างความรู้สึกที่ไม่ดีต่อคุกเป็นการต่อต้านอำนาจคุกที่ห้ามเขียนที่สร้างความเสื่อมเสียให้กับคุก ดังข้อความนี้

You are like light for the whole world. A city built on a hill cannot be hidden. No one lights a lamp and put it under a bowl; instead it is put on the lamp stand, where it gives light for everyone in the house. In the same way your light must shine before people, so that they will see the good things you do and praise your father in heaven.

3. การละเมิดสิทธิทางร่างกาย การนำนักโทษมาทักขังไว้ในคุก ถือเป็นการควบคุมและกีดกันผู้กระทำความผิดออกจากสังคมไม่ให้มีโอกาสทำร้ายสังคม ในขณะที่เดียวกันก็เพื่อเป็นการแก้ไขและฟื้นฟูนักโทษทั้งทางร่างกาย จิตใจและพฤติกรรมของนักโทษให้กลับเป็นคนดีเป็นคนที่ทำประโยชน์ตอบแทนสังคมและสามารถกลับเข้าสู่สังคมได้

ดังนั้นร่างกายจึงเป็นเป้าหมายหลักอย่างหนึ่งของคุกที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่การนำร่างกายที่มีความแตกต่างหลากหลายทั้งทางเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม มาไว้รวมกันภายใต้การจัดระเบียบวินัยของคุกที่กำหนดวางไว้ตายตัวเป็นมาตรฐานย่อมสร้างปัญหาในการปรับร่างกายให้เข้ากับชีวิตความเป็นอยู่ภายในคุก

การต่อสู้ดิ้นรนเพื่อต่อต้านอำนาจการจำกัดอิสรภาพทางร่างกายในประเด็นเรื่องการละเมิดสิทธิทางร่างกายของนักโทษต่างชาติในเรื่องต่าง ๆ จึงเกิดขึ้นโดยผ่านการเขียนจดหมายซึ่งสามารถสรุปเป็นตารางได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5.10

วิเคราะห์การสื่อสารผ่านจดหมายของนักโทษที่เกี่ยวกับการจำกัดอิสรภาพทางร่างกายในประเด็นเรื่องการละเมิดสิทธิทางร่างกาย

ลำดับที่	เกณฑ์ที่ใช้	รายละเอียด
4.1	ผู้ส่งสาร	นักโทษต่างชาติชาวแคนาดา ชาวจีน ชาวฮ่องกง ชาวอังกฤษ ชาวรัสเซีย ชาวไนจีเรีย ชาวเนเธอร์แลนด์ ชาวปากีสถาน
4.2	ผู้รับสาร	บุคคลภายนอก องค์การหรือบุคคลที่มีอำนาจ สถานทูต ผู้บัญชาการเรือนจำ ประธานศาลฎีกา
4.3	เนื้อหา	การขอปิดไฟนอน ห้องน้ำเปิดโล่ง การถูกประหารชีวิต ดีใจไม่ถูกประหารชีวิต การแต่งตัวของนักโทษ การถูกทำร้าย การเหยียดผิว การถูกตีตรวน การถูกขังเดี่ยว ขอให้ปล่อยตัว การขอออกไปรักษาตัวนอกคุก การขอผ้าปิดตา
4.4	กลยุทธ์การสร้าง ความชอบธรรมของคุก	การอ้างความปลอดภัย การอ้างองค์ความรู้ทางการแพทย์ การอ้างการปฏิบัติตามกฎหมาย
4.5	กลยุทธ์การสื่อสารของ นักโทษ	การอ้างเหตุผลต่าง ๆ เช่น สุขภาพและความไม่ยุติธรรม การอ้างอิงความเป็นกลุ่ม การใช้สัญญาะสร้างคามสงสาร

3.1 ผู้ส่งสาร ตามธรรมชาติของมนุษย์ มนุษย์ต้องการอิสรภาพทางร่างกาย การกักขังร่างกายในคุกถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการลงโทษประกอบกับการจัดระเบียบวินัยของคุณเพื่อต้องการเปลี่ยนแปลงร่างกายให้กลายเป็นร่างกายที่มีประโยชน์ต่อสังคมทดแทนการกระทำ ความผิดต่อสังคมที่ผ่านมา ดังนั้นในกระบวนการเปลี่ยนแปลงร่างกายด้วยการบังคับใช้ กฎระเบียบนี้ย่อมส่งผลต่อนักโทษในคุก ทำให้นักโทษต่างชาติส่วนใหญ่ไม่ว่าจะมาจากประเทศ ไหนหรือจากทวีปใดจะเกิดปัญหาในการจัดระเบียบวินัยของคุณ ในกรณีการจำกัดอิสรภาพทาง ร่างกายในประเด็นเรื่องการละเมิดสิทธิทางร่างกายจะมีนักโทษต่างชาติที่เขียนจดหมายต่อต้าน การจัดระเบียบวินัยของคุณ เช่น นักโทษต่างชาติชาวแคนาดา ชาวจีน ชาวฮ่องกง ชาวอังกฤษ ชาวรัสเซีย ชาวไนจีเรียและชาวปากีสถาน

3.2 ผู้รับสาร ผู้รับสารในกรณีการจำกัดอิสรภาพทางร่างกายในประเด็นเรื่องการ ละเมิดสิทธิทางร่างกายจะมีหลากหลายขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และความต้องการของนักโทษ ต่างชาติแต่ละคน บางคนต้องการความเห็นใจจากบุคคลภายนอกเพื่อสร้างอำนาจต่อต้านการจัด ระเบียบวินัยของคุณ บางคนต้องการต่อต้านอำนาจของกฎหมาย บางคนต้องการต่อต้านอำนาจ ของคุกโดยตรง ในกรณีจะมีผู้รับสารดังต่อไปนี้คือบุคคลภายนอก องค์กรหรือบุคคลที่มีอิทธิพล สถานทูต ผู้บัญชาการเรือนจำ ประธานศาลฎีกา

3.3 เนื้อหา จากการกักขังร่างกายในคุกสร้างความลำบากและความทุกข์ทรมาน ให้กับนักโทษต่างชาติอย่างมากในด้านต่าง ๆ ดังนั้นนักโทษต่างชาติจึงต้องพยายามต่อต้านการจัด ระเบียบวินัยของคุณเพื่อให้ร่างกายสามารถดำรงอยู่ได้ในคุก ดังมีเนื้อหาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.3.1 การขอปิดไฟนอน ตามระเบียบการนอนของนักโทษในคุกจะเปิดไฟ สว่างตลอดทั้งคืนเพื่อประโยชน์ในการควบคุมดูแล จึงสร้างความลำบากในการนอนของนักโทษ เพราะคนธรรมดาตามปกติก็จะปิดไฟนอน ดังนั้นนักโทษต่างชาติชาวอังกฤษคนหนึ่งจึงได้เขียน ร้องเรียนในเรื่องนี้ถึงผู้บัญชาการเรือนจำ โดยมีเนื้อหาว่าการเปิดไฟทำให้นักโทษนอนไม่หลับและ การทำให้นักโทษนอนไม่ได้ถือถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการทรมานหรือการลงโทษนักโทษ

นอกจากนั้น เขายังเขียนอีกว่าการเปิดไฟสว่างในตอนกลางคืนจนนอน ไม่หลับมีผลข้างเคียงหลาย ๆ อย่างต่อนักโทษ โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับดวงตา แม้ทางนักโทษจะ เข้าใจดีว่าทางคุกมีความจำเป็นที่จะต้องเปิดไฟทำให้สว่างตอนกลางคืนเพื่อประโยชน์ในการรักษา ความมั่นคงปลอดภัยในการควบคุม แต่ก็ขอให้ทางคุกหรือไฟลงบ้างหรือหาอะไรมาบังแสงไฟไม่ให้ ส่องสว่างเข้าตาโดยตรง อีกอย่างหนึ่งการลดการใช้กระแสไฟฟ้ายังเป็นการประหยัดพลังงานซึ่ง เป็นปัญหาของประเทศไทยลงได้ด้วย ซึ่งการเขียนเช่นนี้ถือเป็นการต่อรองเชิงอำนาจในการจัด

ระเบียบวินัยของคุณ ซึ่งทางคุณก็ไม่ยอมทำตามการร้องขอของนักโทษ (ผู้วิจัยได้ถามนักโทษคนนั้นว่าเขาแก้ปัญหายังไง เขาตอบว่าเขาแก้ปัญหาด้วยการเอาผ้าปิดตานอนและนักโทษบางคนก็ขอผ้าปิดตาแบบที่ใช้บนเครื่องบินจากบุคคลภายนอกมาใช้ ซึ่งแสดงถึงการจำยอมต่ออำนาจของคุณ) ดังตัวอย่างจดหมายต่อไปนี้

จดหมายฉบับที่ 5.7

จดหมายการขอให้ปิดไฟนอน โดยนักโทษชาวอังกฤษ

To the director of Bangkok Central Prison.

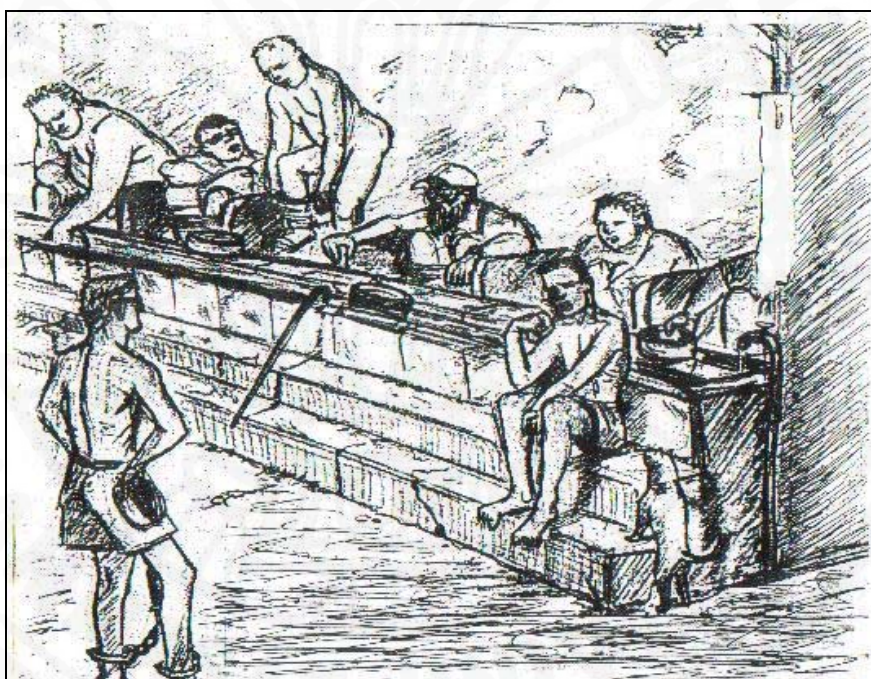
We, the inmates of Bangkok would like to make a complaint about the lights being kept on all night. We are being forced to sleep with the lights on all night. We have 2 lights in every room, and it is too bright to sleep. We have tried covering our eyes, but it keeps coming off, and it is too hot to wear it all night. Even though we are prisoners, we are still human beings, and it is inhumane to make us sleep with the lights on all night. Sleep deprivation is a form of torture, and has many other side effects. If you would be so kind and look into dimming the lights, or putting up shades so that the light is not shining directly into our eyes. Many of us have had eye problems and our eyes have deteriorated due to sleeping with the lights on. We understand how you need the lights on for security reason, but surely you can come up with a solution to our problem. This would also be a good reason to save electricity as Thailand is having a energy problem at the moment. If you would please look into this problem for all of us prisoners, we would be most grateful. Thanking you in advance for your consideration in this matter.

Signed Bangkok inmates

3.3.2 ห้องน้ำเปิดโล่ง เนื้อหาของภาพวาดภาพต่อไปนี้เป็นภาพที่ใช้ต่อต้านอำนาจของการจัดระเบียบวินัยของคุณ โดยนักโทษต่างชาติชาวรัสเซียใช้ภาพนี้เพื่อร้องเรียนต่อบุคคลภายนอกเพื่อก่อให้เกิดความรู้สึกสงสาร โดยแสดงความหมายไว้ในภาพที่เห็นได้ชัดเจน คือ การใช้ห้องน้ำ ซึ่งเป็นการเปิดเผยกิจกรรมส่วนตัวที่คนอื่นไม่ควรเห็น ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าอับอาย และเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ดังภาพที่ 5.12 ต่อไปนี้

ภาพวาดที่ 5.12

ภาพวาดห้องน้ำที่เปิดโล่ง โดยนักโทษต่างชาติชาวรัสเซีย

หลักการควบคุมของคุณประการหนึ่งคือ “การจ้องมอง” (Gaze) ซึ่งเป็นแนวคิดที่มาจากสถาปัตยกรรม “แพน옵ติคอน” (Panopticon) ซึ่งก็คือ สถาปัตยกรรมที่มีหอสังเกตการณ์อยู่ตรงกลาง โดยมีห้องขังของนักโทษสร้างเรียงรายอยู่โดยรอบ ในหอสังเกตการณ์จะปิดไฟมืดแต่จะมีเจ้าหน้าที่อยู่ภายในคอยตรวจตราจ้องมองดูเข้าไปภายในห้องต่าง ๆ แต่ละห้องซึ่งจะมีแสงสว่างส่องเข้าไปถึงในเวลากลางวันและจะเปิดไฟในในห้องให้สว่างอยู่ตลอดเวลากลางวัน ซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่สามารถมองเห็นความเป็นไปต่าง ๆ ของนักโทษภายในห้องได้อย่างชัดเจนตลอดเวลา

หลักการนี้ เมื่อนำมาใช้กับโครงสร้างของคุณทำให้บริเวณต่าง ๆ ภายในคุณจะต้องไม่เป็นมุมอับทึบที่มองไม่เห็น จึงต้องมีการจัดการเพื่อให้มีความโปร่งสามารถมองเห็นทะลุได้ทุกจุดภายในคุณ หรือบางจุดที่แก้ไขไม่ได้ก็จะสร้างบ่อเล็กเพื่อให้เจ้าหน้าที่เข้าไปนั่งเฝ้าสังเกตการณ์ หรืออาจมีการใช้กล้องวงจรปิดเพื่อจับความเคลื่อนไหวและการกระทำต่าง ๆ ของนักโทษในจุดที่มองเห็นได้ยาก

หลักการจ้องมองนี้ก็เพื่อเป็นการป้องกันการกระทำความผิดของนักโทษ เช่น การหลบหนี การแอบเสพหรือค้ายาเสพติด การแอบลักลอบเล่นการพนัน หรือการทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกาย เป็นต้น ซึ่งหลักการนี้มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของนักโทษ โดยเฉพาะนักโทษต่างชาติที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างจากนักโทษชาวไทยโดยเฉพาะเรื่องของความเป็นส่วนตัว เช่น การอยู่อาศัยที่โปร่งโล่งเห็นได้ชัดเจน การอาบน้ำเป็นกลุ่มกลางแจ้ง การใช้ห้องน้ำที่มีลักษณะเปิดโล่ง การนอนรวมกันในห้องกว้าง ๆ เป็นต้น

การวาดภาพการทำกิจกรรมส่วนตัวในห้องส้วมภาพนี้วาดโดยนักโทษต่างชาติชาวรัสเซีย ในภาพจะเห็นนักโทษหลายคนกำลังนั่งอยู่ในห้องส้วมที่มีลักษณะเป็นช่อง ๆ เรียงกันเป็นแถว ลักษณะของห้องส้วมจะสูงจากพื้นมีชั้นบันไดเดินขึ้นไป ที่ชั้นบันไดจะเห็นไม้เท้าวางอยู่ นักโทษคนหนึ่งกำลังนั่งที่ชั้นบันได มีแมวตัวหนึ่ง ด้านหน้าจะมีนักโทษอีกคนมีเชื้อมวนที่ขายืนมองอยู่ห่าง ๆ

นอกจากนั้นในภาพจะเห็นนักโทษอ้วนคนหนึ่งที่นั่งแทบไม่ได้แสดงให้เห็นถึงขนาดที่คับแคบหรือขนาดที่เล็กของส้วมที่เป็นปัญหาของนักโทษต่างชาติ เนื่องจากสภาพทางร่างกายที่ใหญ่โตกว่านักโทษชาวไทยหรือนักโทษทางแถบเอเชีย ต่อจากนั้นจะเห็นไม้เท้าวางพาดอยู่ตรงบันไดแสดงให้เห็นว่ามีนักโทษพิการด้วยที่ต้องใช้ห้องส้วมลักษณะนี้ร่วมกับนักโทษปกติ

ส่วนภาพนักโทษที่สวมแว่นตามีหนวดเครายาวแสดงให้เห็นบุคคลภายนอกผู้ดูภาพนี้รู้ว่ามีนักโทษชราวมอยู่ด้วย ซึ่งก็ต้องใช้ห้องส้วมแบบเดียวกันนี้โดยต้องเดินขึ้นบันได ซึ่งอาจทำให้เกิดอันตรายจากอุบัติเหตุการลื่นหกล้มตกลงมาบาดเจ็บได้ ส่วนภาพของนักโทษที่นั่งตรงบันไดหรือยืนอยู่หน้าห้องส้วมแสดงให้เห็นว่าห้องส้วมมีไม่พอต่อการใช้นักโทษที่มีจำนวนมากในแต่ละแดนจนต้องมีการรอคิวเข้าห้องส้วม

สำหรับปัญหาเรื่องห้องส้วมนี้เป็นการยากที่จะแก้ไขได้เพราะ การที่จะทำให้ห้องส้วมเป็นห้องที่มิดชิดปิดบังนั้นเป็นการขัดกับหลักการควบคุมด้วยการจ้องมอง แม้มันจะน่าอับอายก็ตาม

3.3.3 การถูกประหารชีวิต จดหมายต่อไปนี้เขียนโดยนักโทษต่างชาติชาวจีนฮ่องกงคดียาเสพติด ซึ่งถูกตัดสินประหารชีวิต เขาพยายามที่จะเขียนจดหมายไปยังองค์กรหรือบุคคลที่มีอิทธิพลต่าง ๆ ทั้งในประเทศอังกฤษและอเมริกาเพื่อให้อยู่ช่วยขอภัยโทษจากพระมหากษัตริย์และรัฐบาลไทย ซึ่งการเขียนเช่นนี้แสดงความหมายถึงการต่อต้านอำนาจของกฎหมายในการประหารชีวิตของคุณ ดังตัวอย่างจดหมายที่เขาเขียนไปยังองค์กรหนึ่งในประเทศอังกฤษเพื่อให้อยู่ช่วยชีวิตเขาจากการถูกประหารชีวิต ดังต่อไปนี้

จดหมายฉบับที่ 5.8

จดหมายการขอให้ช่วยไม่ให้ถูกประหารชีวิต
โดยนักโทษต่างชาติชาวจีนฮ่องกง

Dear Sir or Madam,

My name [REDACTED] and I am a British National holding a British National Overseas passport (No. 750146990).

I am imprisoned in Thailand awaiting my execution. On the 1st July 2004 I received the verdict from the Supreme court, my execution stands. I have exhausted all avenues of appeal and my only hope now rests with a Pardon from His Majesty the King of Thailand.

Time is running out though, I only have 60 days in which to submit to His Majesty the King of Thailand my Royal Pardon Petition. (due by 28th August).

I am writing to you in the hope that you can help me by offering your support. I have started writing letters to influential people and organisations as I need to gain support, especially from the British government. At this point I am also considering involving the media perhaps you can help me with this.

I would be grateful for any help you could give me, I hope that I can count on your support.

Yours faithfully and hopefully

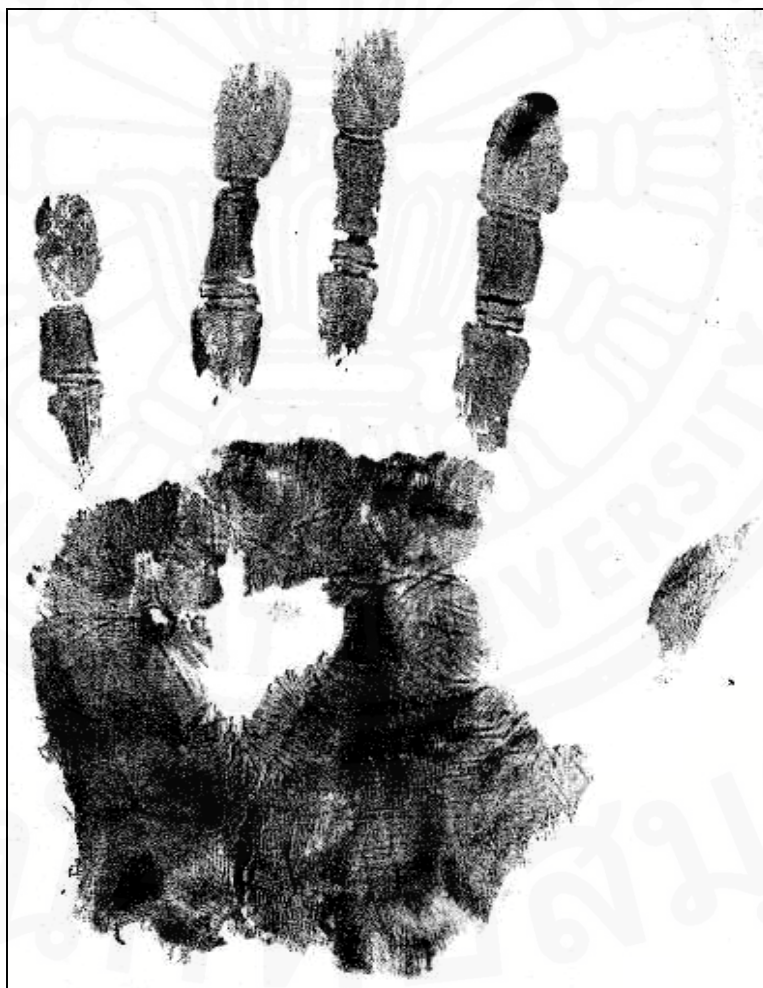
3.3.4 ความดีใจที่ไม่ถูกประหารชีวิต อีกตัวอย่างหนึ่งถัดไปเป็นภาพพิมพ์มือของนักโทษประหารต่างชาติชาวจีนฮ่องกงที่เขียนจดหมายฉบับข้างบนนี้ ซึ่งในตอนนั้นเขาได้รับภัยโทษเหลือโทษตลอดชีวิตแล้ว ภาพพิมพ์มือนี้แสดงถึงการต่อต้านอำนาจของคุณในการประหารชีวิต

นักโทษ ภาพมือแทนชะตาชีวิตของเขาที่คุณไม่สามารถทำลายได้และชะตาชีวิตคือภาพมือที่ต่อต้านและเอาชนะอำนาจของคุณในการจะประหารชีวิตเขา นั่นเอง

ภาพนี้เป็นภาพมือของเขา โดยเขาใช้วิธีเอามือจุ่มในสีแล้ววางกดลงบนกระดาษที่เขาตั้งใจทำให้เป็นการ์ด โดยพับเป็นสองส่วน ซ้ำในการ์ดเขียนเป็นจดหมายถึงบุคคลภายนอกคนหนึ่ง ซึ่งตัวหนังสืออ่านแทบไม่ออกแต่พอจะจับความหมายได้ว่า เป็นการแจ้งข่าวดีให้ผู้รับ โดยมีประโยคหนึ่งเขียนว่า “พร้อมที่จะรับข่าวนี้หรือยังเพราะข่าวดีไม่ได้มีซ้ำบ่อย ๆ ”

ภาพที่ 5.13

ภาพพิมพ์มือของอดีตนักโทษประหารต่างชาติชาวจีนฮ่องกง

ตามความจริงนักโทษต่างชาติคนนี้มีฐานะพอที่จะซื้อการ์ดสวย ๆ สักใบส่งไปให้ใครก็ได้ แต่การที่เขาพิมพ์ชื่อของเขาเองลงบนกระดาษ แสดงความหมายของอำนาจหรือโชคชะตาของเขาที่ยังไม่ถึงขนาด เป็นการแสดงอำนาจที่เหนือกว่าอำนาจของกฎหมายที่ไม่สามารถนำความตายมาสู่ชีวิตของเขาได้หรืออาจเป็นการแสดงอำนาจในโชคชะตาของเขาต่อผู้รับจดหมายหรือการตัดสินใจนี้และเป็นการประกาศว่าเขายังไม่ตาย

ผู้วิจัยยังจำได้ถึงวันที่นักโทษต่างชาติคนนี้ได้รับพระราชทานอภัยโทษลดเหลือตลอดชีวิต เขายิ้มหัวเราะอย่างมีความสุขและเอามือชี้ลงไปที่ระหว่างข้อเท้าทั้งสองให้ผู้วิจัยดู ซึ่งไม่มีโซ่ตรวนล่ามอยู่ที่ข้อเท้าอีกแล้ว ซึ่งแสดงว่า “ผมรอดตายแล้ว”

3.3.5 การแต่งกายของนักโทษ การเป็นนักโทษเป็นสิ่งที่น่าอับอาย การปรากฏตัวต่อสาธารณชนเป็นเรื่องที่คุณจะต้องระวังในเรื่องของการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีการแต่งกายนี้นักโทษต่างชาติชาวอังกฤษเขียนไปถึงบุคคลภายนอกว่าการออกไปศาลสร้างความอับอายให้กับนักโทษระหว่างการเดินทางเพราะทางคุกจะให้นักโทษใส่เสื้อผ้าที่แสดงถึงความเป็นนักโทษและจะมีสีเป็นสัญลักษณ์ของแต่ละคดี อย่างเช่น แถบแดงที่แขนเป็นนักโทษคดียาเสพติด สีเขียวเป็นนักโทษคดีฆาตกรรม ไม่มีแถบสีจะเป็นนักโทษคดีข่มขืนหรือปล้น เป็นต้น การเขียนเช่นนี้เป็นการต่อต้านเชิงอำนาจกับการจัดระเบียบวินัยของคุณในการควบคุมและป้องกันการคิดหลบหนีของนักโทษ ดังข้อความต่อไปนี้ “...we attend courts; manacled, bare-footed, and in colour coded prison uniform, red armbands for drug case..green for murders.....no armbands are reserved for those accused of brutal rape or theft...”

3.3.6 การถูกทำร้าย กรณีการถูกละเมิดทางร่างกายเนื่องจากการถูกทำร้าย แต่ทางคุกไม่ได้นำคนผิดมาลงโทษทำให้นักโทษต่างชาติชาวจีนไม่พอใจจึงร้องเรียนไปถึงสถานทูตเพื่อเป็นการใช้อำนาจจากสถานทูตต่อต้านอำนาจการจัดระเบียบวินัยของคุณ ดังมีข้อความต่อไปนี้

I was brutally beaten by 3 Thai inmates.....my left eye was slashed and my blood spilled all over.....I was sent to the hospital for stitches on my eye and was attended with medication for blocked blood of my nose and my swollen left hand.....but I was immediately put on chains and was moved to building 3 with no explanation given....why the authorities take side and believed only what the Thai said, but neglected with disbelief of my statement.

3.3.7 การเหยียดผิว จดหมายฉบับนี้เป็นของนักโทษต่างชาติชาวไนจีเรีย เขียนร้องเรียนถึงสถานทูตโดยมีเนื้อหาว่าหัวหน้าแดนเกลียดเขาเรื่องสีผิวและความเป็นนักโทษ ผิดคำชาวแอฟริกันที่ส่วนใหญ่จะกระทำความผิดในคดียาเสพติดและต้องการหาเรื่องให้เขาย้าย ออกจากแดนและทำให้ชีวิตเขาเหมือนตงกนรก ลักษณะการเขียนเช่นนี้แสดงการต่อต้านอำนาจการ จัดระเบียบของคุณ ดังข้อความต่อไปนี้

he has an outright hated for me because of my colour and where I came from....he believed may be that I am dealing on drugs or something.....there is always suspicion for Nigerian inmates here because of cases in the past.....he has planned to transfer me out of here or to try to make my life here a living hell.

3.3.8 การถูกตีตรวน ทางคุณจะทำการตีตรวนนักโทษเข้าใหม่เพราะเชื่อว่า นักโทษใหม่ที่เข้ามาในคุกคิดแต่จะหลบหนีเพราะยังไม่สามารถทำใจยอมรับความจริงในชะตา กรรมของตนเองได้และยังไม่สามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของความเป็นคุกได้

เนื่องจากการถูกตีตรวนสร้างความลำบากในการเคลื่อนไหว การออกกำลังกายก็ลำบาก เวลานอนก็รำคาญและหนวกหูกับเสียงดังของโซ่ที่กระทบกันทั้งของตัวเองและ ของนักโทษอื่น ดังนั้นจึงเกิดการร้องเรียนให้ถอดโซ่ตรวนของนักโทษต่างชาติ โดยอ้างเหตุผลต่าง ๆ เพื่อให้สถานทูตของตนเองขออนุญาตคุณเพื่อถอดตรวนให้

ภาพที่ 5.14

ภาพวาดการตีโซ่ตรวนนักโทษ โดยนักโทษต่างชาติชาวโปแลนด์

ภาพวาดนี้วาดโดยนักโทษต่างชาติชาวโปแลนด์ ในภาพจะเห็นนักโทษ (ผชล.) กำลังตีตรวนให้นักโทษคนหนึ่งและมีคนอื่น ๆ ยืนรอคิวอยู่และในภาพจะเห็นโซ่แขวนอยู่ตามเสาและวางอยู่ในลัง ซึ่งแสดงถึงบริเวณที่ทำการตีตรวนนักโทษ โดยมีผู้คุมนั่งจับกาแฟมองดูอยู่ในลักษณะสบาย ๆ โดยเอาเท้าวางพาดบนโต๊ะที่ข้างบนเพดานมีพัดลมพัดอยู่

ภาพนี้แสดงความหมายของการต่อต้านเชิงอำนาจกับการจัดระเบียบวินัยของคุก เป็นการสื่อความหมายให้คนภายนอกต่อต้านการตีตรวนนักโทษ ซึ่งปัจจุบันนี้ทางกรมราชทัณฑ์ไทยมีนโยบายจะยกเลิกการตีตรวนนักโทษทุกคนที่เข้ามาอยู่ในคุก จะตีตรวนเฉพาะกรณีเมื่อมีการเคลื่อนย้ายนักโทษไปคุมขังที่อื่นหรือการนำนักโทษออกศาลหรือตีตรวนนักโทษที่มีพฤติกรรมหลบหนีหรือนักโทษที่มีจิตไม่ปกติที่อาจทำร้ายเจ้าหน้าที่หรือนักโทษอื่นจึงต้องป้องกันด้วยการตีตรวนเพื่อให้เกิดความลำบากในการเคลื่อนไหวและเพื่อให้คนอื่นระวังตัวเมื่อนักโทษคนนั้นเข้าใกล้

3.3.9 การถูกขังเดี่ยว การอยู่คนเดียวเป็นเวลานาน ๆ โดยไม่ได้ติดต่อกับใครอาจก่อให้เกิดอาการทางประสาทได้ ดังนั้นนักโทษที่ถูกขังเดี่ยวจะต้องอดทนต่อการถูกขังเดี่ยวแบบนี้ ซึ่งบางคนอาจจะใช้เวลาในการเขียนจดหมาย บางคนอาจหาหนังสือมาอ่าน แต่นักโทษบางคนก็อาจใช้วิธีการต่อต้านด้วยการเขียนจดหมายบรรยายว่าการขังเดี่ยวเป็นการลงโทษที่มีผลต่อร่างกายทำให้สายตาเสียและร่างกายไม่ได้รับอากาศบริสุทธิ์ ซึ่งการเขียนเช่นนี้แสดงถึงการต่อต้านอำนาจการจระเบียบวินัยของคุณ ดังข้อความในจดหมายที่นักโทษต่างชาตินไนจีเรียคนหนึ่งเขียนร้องเรียนถึงผู้บัญชาการเรือนจำ ดังต่อไปนี้

...I was denied the privilege to come down for fresh-air this morning....it became appropriate to inform that my eye-sight had been badly affected. And this new rule or extra-punishment, the authority are trying to enforced would only worsen my eye-condition. If I would remain perpetually in the lock-up 24 hours everyday for the next one-month. By this, it could be possible that I may become out after one-month in a perpetual lock-up completely blind. Because, presently, have already developed a serious eye problem, without a proper treatment.

3.3.10 การขอให้ปล่อยตัว ความกดดันเนื่องจากร่างกายถูกกักขังอยู่ภายในคุกทำให้นักโทษต่างชาตินไนจีเรียเขียนจดหมายไปถึงประธานศาลฎีกาด้วยความสั้น ๆ ว่า “Release me” ซึ่งแสดงถึงความต้องการอิสรภาพทางร่างกายและความรู้สึกอยากที่จะออกไปนอกคุกมากลักษณะการเขียนเช่นนี้เป็นการแสดงการต่อต้านเชิงอำนาจของคุณในการถูกกักขังทางร่างกายของนักโทษ

3.3.11 การขอออกไปรักษาตัวนอกคุก ตัวอย่างข้อความในจดหมายต่อไปนี้เป็นการต่อต้านอำนาจการจระเบียบวินัยของคุณที่เกี่ยวกับการรักษาพยาบาล เนื่องจากมีนักโทษต่างชาตินไนจีเรียได้รับบาดเจ็บที่ศีรษะขณะเล่นกีฬา ซึ่งแพทย์ในโรงพยาบาลของคุณได้ทำการตรวจรักษาแล้วและเห็นว่าอาการบาดเจ็บไม่รุนแรงจึงไม่จำเป็นต้องออกไปรักษาโรงพยาบาลนอกคุกเพราะเป็นการเสี่ยงอันตรายในกรณีอาจมีการชิงตัวนักโทษหรือกรณีการฆ่าปิดปาก แต่กลุ่มนักโทษต่างชาตินไนจีเรียไม่พอใจจึงร่วมลงชื่อร้องเรียนถึงผู้บัญชาการเรือนจำให้นำนักโทษที่บาดเจ็บออกไปรักษาภายนอก โดยให้เหตุผลว่า โรงพยาบาลของคุณไม่สามารถรักษาเขาได้เพราะอาการของเขาทรุดลงทุกที ดังข้อความนี้

We are humbly appealing for immediate intervention to his deteriorating health as a result of that injury which the authority has failed to act. Our brothers in the same building have tried all their possible best to know if he will be moved to Lardyao hospital for further treatment.

4.3.12 การขอผ้าปิดตา 12 จากปัญหาร้องเรียนเรื่องเกี่ยวกับการเปิดไฟในห้องซังนอน โดยอ้างว่าทำให้เกิดมีผลต่อการนอนไม่หลับและก่อปัญหาต่อดวงตาของนักโทษ แต่เมื่อทางคุกไม่ยอมตามที่ขอคือไม่ปิดไฟให้ ทำให้นักโทษต้องยอมจำนนต่อกฎระเบียบของคุกและได้เขียนจดหมายถึงบุคคลภายนอกเพื่อขอให้ส่งผ้าปิดตาที่ใช้บนเครื่องบินมาให้ ซึ่งผู้วิจัยได้เห็นผลตอบรับของบุคคลภายนอกจากผ้าปิดตาที่ส่งมาให้ทางพัสดุหรือในซองจดหมาย

4.4 กลยุทธ์การสร้างความชอบธรรมของคุณ

4.4.1 การอ้างเพื่อรักษาความปลอดภัย กรณีการจำกัดอิสรภาพทางร่างกาย จะเห็นว่าคุกจะอ้างการรักษาความปลอดภัยในการควบคุม อย่างเช่น กรณีการไม่อนุญาตให้เปิดไฟนอน การร้องเรียนเรื่องห้องส้วมไม่มิดชิด หรือการแต่งตัวออกศาลที่มีสีต่าง ๆ ที่แยกตามคดี เป็นต้น

4.4.2 การอ้างองค์ความรู้ทางการแพทย์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันการหลบหนี อย่างเช่น การไม่นำนักโทษไปรักษาตัวนอกคุกก็เพื่อป้องกันการหลบหนี โดยอ้างว่าแพทย์ให้ความเห็นว่านักโทษไม่ได้เจ็บป่วยรุนแรงมากถึงกับต้องออกไปรักษาตัวนอกคุก

4.4.3 การอ้างการปฏิบัติตามกฎหมาย ส่วนกรณีการต่อต้านการละเมิดทางร่างกาย อย่างเช่น เรื่องการประหารชีวิตนักโทษที่ทำตามหมายศาล การถูกทำร้ายร่างกายก็เพื่อการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายหรือการตีตรวนและการขังเดี่ยวก็เป็นการลงโทษนักโทษที่กระทำความผิดวินัยตามที่กฎหมายกำหนดไว้ยกตัวอย่าง เช่น ขังเดี่ยวไม่เกิน 3 เดือนกรณีนักโทษก่อการวิวาทบ่อยครั้ง เป็นเจ้ามือการพนัน มีอุปการะในการหลบหนี กระด้างกระเดื่องต่อคำสั่งของพัศดี หรือการขังห้องมืดไม่มีเครื่องหลับนอนไม่เกิน 2 วัน ในสัปดาห์หนึ่ง โดยความเห็นชอบของแพทย์ ในกรณีที่นักโทษทำความผิด เช่น ทะเลาะวิวาทเป็นประจำ พยายามหรือทำร้ายผู้คุม พยายามหลบหนี

¹² ตัวอย่างของจดหมายเรื่องการขอผ้าปิดตา ผู้วิจัยไม่ได้เก็บเอาไว้ แต่ทว่าเป็นจดหมายที่เคยผ่านเข้ามาในขณะที่ทำกรตรวจอ่านจดหมายหลาย ๆ ฉบับ

4.5 กลยุทธ์การสื่อสารของนักโทษ กลยุทธ์การสื่อสารของนักโทษในการถูกจำกัดอิสรภาพทางร่างกายในประเด็นเรื่องการละเมิดสิทธิทางร่างกาย นักโทษจะใช้กลยุทธ์ ดังนี้คือ

4.5.1 กลยุทธ์การอ้างเหตุผล การถูกจำกัดอิสรภาพทางร่างกายในประเด็นเรื่องการละเมิดสิทธิทางร่างกายนี้ นักโทษต่างชาติได้อ้างเหตุผลต่าง ๆ เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ต่อการจัดระเบียบวินัยของคุณ ดังต่อไปนี้

1) การอ้างเรื่องสุขภาพ กรณีการถูกตีตรวนจะสร้างความลำบากในการใช้ชีวิตประจำวัน ทำให้นักโทษต่างชาติหลายประเทศ เช่น ชาวอังกฤษ ชาวเนเธอร์แลนด์ ชาวจีนเขียนจดหมายต่อต้านอำนาจการจัดระเบียบวินัยของคุณเกี่ยวกับการถูกตีตรวน โดยใช้กลยุทธ์การเขียนที่อ้างเหตุผลเรื่องสุขภาพเพื่อให้คุณยอมถอดโซ่ตรวนให้ อย่างเช่น อ้างว่าอายุมากแล้วและมีอาการเจ็บหัวเข่าจะเดินจะเคลื่อนไหวก็ลำบากหรืออ้างว่าห่วงของโซ่เสียดสีข้อเท้าทำให้เกิดเป็นแผลเน่าอักเสบ เป็นต้น

กรณีการถูกขังเดี่ยว ก็จะเขียนจดหมายต่อต้านเชิงอำนาจกับการจัดระเบียบวินัยของคุณโดยอ้างว่าการขังเดี่ยวทำให้ไม่ได้รับอากาศบริสุทธิ์และไม่ได้รับแสงสว่างเพียงพอทำให้มีผลต่อสายตา ดังตัวอย่างข้อความร้องเรียนจากนักโทษต่างชาติชาวไนจีเรียที่เขียนถึงผู้บัญชาการเรือนจำว่า

...I was denied the privilege to come down for fresh-air this morning....

My eye-sight had been badly affected. If I would remain perpetually in the lock-up 24 hours everyday for the next one-month. It could be possible that I may become completely blind.

การอ้างปัญหาด้านสุขภาพนี้ทางคุณก็จะให้แพทย์ของคุณทำการตรวจดูอาการว่าเป็นอย่างไร ถ้าบาดเจ็บหรือสร้างปัญหาแก่นักโทษจริงในกรณีของการถูกตีตรวนก็จะทำการถอดตรวนให้ แต่บางครั้งก็ไม่อนุญาตให้ถอดตรวนแต่จะทำการตอรองด้วยการลดขนาดของโซ่ให้เล็กลงหรือกรณีการถูกขังเดี่ยวก็จะผ่อนผันให้ออกมาจากห้องขังได้บ่อยครั้งมากขึ้นซึ่งก็เป็นการแสดงถึงการตอรองเชิงอำนาจจะหว่างคุณกับนักโทษต่างชาตินั้น ๆ

2) การอ้างความไม่ยุติธรรม กรณีนักโทษต่างชาติชาวจีนถูกนักโทษชาวไทย 3 คนรุมทำร้ายร่างกายแต่ผู้คุมเอาเรื่องเพียงคนเดียวและปล่อย 2 คนไป นอกจากนั้นตนเองซึ่งเป็นผู้ถูกทำร้ายและมีพยานรู้เห็นกลับถูกตีตรวนและถูกย้ายไปแดนอื่นซึ่งเขาเห็นว่าไม่ยุติธรรมเลยจึงเขียนจดหมายร้องเรียนไปยังสถานทูตของตนเพื่อเข้ามาช่วยเหลือ ซึ่งลักษณะการเขียนเช่นนี้แสดงถึงการต่อต้านอำนาจการจัดระเบียบวินัยของคุณ ดังข้อความต่อไปนี้

...I was brutally beaten by three inmates why do the authorities arrested only one and free the others two.....but I was immediately put on chains and moved to building 3 with no explanation given.....many foreign inmates from various countries sympathized me and are willing to be my witnesses.....we view that fair justice is not done in this prison.

4.5.2 การอ้างอิงความเป็นกลุ่ม เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองกับการจัดระเบียบวินัยของคุณักโทษจะใช้กลยุทธ์ในการอ้างกลุ่มมาเป็นเครื่องมือในการต่อต้านเพราะกลุ่มสามารถแสดงอำนาจการต่อต้านอำนาจของคุณที่เป็นสถาบันได้ อย่างเข้มแข็ง อย่างเช่น กรณีนักโทษต่างชาติชาวจีนถูกทำร้าย เขาจะอ้างว่าเขามีนักโทษอื่น ๆ หลายคนเป็นพยานเห็นเหตุการณ์โดยตอนท้ายของจดหมายจะมีลายมือชื่อของนักโทษต่างชาติหลายคนร่วมลงชื่อเป็นพยานหรือกรณีนักโทษต่างชาติชาวไนจีเรียที่เขียนจดหมายขอให้นำตัวเพื่อนเขาที่ได้รับบาดเจ็บส่งโรงพยาบาลนอกคุก ซึ่งท้ายจดหมายจะเขียนว่า “We Nigerians inmates in building 3” หรือกรณีการร้องเรียนเรื่องการขโมยโทรศัพท์มือถือก็จะลงท้ายว่า “Signed Bangkwang inmates” เป็นต้น

4.5.3 การใช้ภาพ/สัญลักษณ์สร้างความสงสาร ภาพวาดที่ 5.15 ต่อไปนี้ วาดโดยนักโทษต่างชาติผิวดำชาวแอฟริกัน ลักษณะของภาพสื่อถึงความอดอยากของนักโทษผิวดำที่มีร่างกายผอมโซ หัวโตและถูกทรมานด้วยการถูกล่ามโซ่ตรวน ซึ่งจะสร้างความลำบากให้กับนักโทษในการใช้ชีวิตพอสมควร การจะเล่นกีฬาหรือการจะออกกำลังกายก็ลำบาก การจะเปลี่ยนอิริยาบถเมื่อปวดเมื่อยก็ลำบาก เวลานอนก็รำคาญเสียงดังของโซ่ที่กระทบกัน ดังนั้นการวาดภาพเช่นนี้เป็นการต่อต้านอำนาจการจัดระเบียบวินัยของคุณในเรื่องการตีตรวนโดยใช้กลยุทธ์ในการเขียนที่สร้างความสงสารเพื่อต่อต้านเชิงอำนาจกับการจัดระเบียบวินัยของคุณ

ทั้งนี้ ภาพดังกล่าวเป็นภาพที่วาดเกินความเป็นจริงคือ มีการถูกตีตรวนทั้งข้อมือและข้อเท้า ซึ่งความจริงแล้วจะตีตรวนเฉพาะที่ขาทั้งสองข้างเท่านั้น ภาพนี้ถูกส่งออกไปยังบุคคลภายนอกเพื่อสร้างอำนาจต่อต้านอำนาจของกฎระเบียบวินัยของคุณเพื่อเรียกร้องให้ถอดตรวนและการวาดภาพนักโทษผิวดำจากแอฟริกาถูกล่ามโซ่เป็นเรื่องความรู้สึกที่ฝังลึกในจิตใจของคนผิวดำเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การค้าทาส ซึ่งการล่ามโซ่ แสดงถึงการดูถูกแสดงถึง ความเป็นทาส ซึ่งสร้างอำนาจให้นักโทษผู้วาด (Authorship) ด้วยในการชักจูงโน้มน้าวจิตใจให้บุคคลภายนอกเกิดความรู้สึกสงสารเห็นใจโดยเฉพาะคนผิวดำให้ช่วยต่อต้านการจำตรวนนักโทษ ซึ่งเป็นกฎระเบียบของคุณ